

II. RESZ.

SZOLGÁLAT.

III. Elvi határozványok.

13. §. Szolgálati feladatok.

64. A csendőr, illetőleg az órparancsnokság a következő szolgálati feladatokat végzi:

1. Működési területének állandó portyázása által büntetendő cselekmények elkövetését megakadályozza.

2. Elkövetett büntetendő cselekmények felől tudomást szerez, azok tetteseit kinyomozza és az illetékes bírósághoz vagy hatósághoz feljelenti, illetőleg átadja.

3. Az államra és a közbiztonságra veszélyes, gyanús vagy rendőri felügyelet alá helyezett egyéneket, a külföldieket és a gyanús idegeneket megfigyeli és ellenőrzi, szükség esetében velük szemben eljár; gyanús helyiségeket megfigyel és ellenőrzi.

4. Nyomozott és körözött egyének után puhatol s megtalálás esetében velük a nyomozólevél, elfogatóparancs vagy körözés rendelkezése szerint jár el.

5. Állami és társadalmi rend, vallás elleni, nemzetiségi, munkás- és egyéb társadalmi mozgalmakat figyelemmel kísér, észleleteiről jelentést tesz, sürgős esetekben közbelép.

6. Nemzetvédelmi szempontból megfigyeléseket végez és észleleteiről az előljáró parancsnokságot és az illetékes közigazgatási hatóságot tájékoztatja.

7. Elemi csapások, balesetek, ragályos betegségek és más közveszélyek esetében segílyt nyújt.

8. Népgyűlések, népcsoportosulások alkalmával a rendet fenntartja, a nem engedélyezett népgyűléseket feloszlatja.

9. A bíróság, az ügyészség vagy más illetékes hatóság felhívására vagy megkeresésére nyomozó cselekményeket, továbbá elfogásokat és elővezetéseket foganatosít.

10. Nyilvános közlekedési eszközökön és vonalakon a forgalom zavartalanságát biztosítja.

11. Az illetékes katonai és polgári hatóságok és hatósági

személyek felhívására vagy megkeresésére karhatalmi segílyt nyujt.

12. Utasokat és szállítmányokat kísérés által biztosít.

13. A községi éjjeli őröket, illetőleg a hatóság által felállított polgári őröket ellenőrzi, az utóbbiakat azonban csak külön felhívásra.

14. Zülésnek indult vagy erkölcsi romlásnak kitett gyermekek és fiatalokúak környezetét megfigyeli, az ő életviszonyaik felől tájékozást szerez és erről az illetékes hatóságnak jelentést tesz.

15. A közbiztonságra vonatkozó minden fontos ügyben az előljáró parancsnokságot és az illetékes hatóságot állandóan tájékoztatja, azokhoz ezzel a szolgálattal kapcsolatosan javaslatot tesz, egyes egyének, egyesületek stb. működéséről és közbiztonsági vagy erkölcsi szempontból való magatartásáról vagy megbízhatóságáról véleményt ad.

16. A katonai egyéneket — ott, ahol honvéd állomás-parancsnokság nincs — katonai szempontból (magatartás, öltözet stb. tekintetében) ellenőrzi, szökevény és önkényűen el távozott katonákkal szemben eljár.

17. Az illetékes mentelepvezetőségek megkeresésére az állami ménék ellenőrzésében közreműködik, zugméneket kinyomoz és azok tulajdonosaival szemben eljár.

18. A határóralakulatok által csempészetten tettenért és átadott idegen honos jogtalan határátlépőket a tényleírással együtt a kir. ügyészséghez továbbítja.

19. Baleset vagy kényszerleszállás esetében a légi járóműveket őrzi.

65. Az előbbi pont 1—19. alpontjaiban fel nem sorolt szolgálatokra a csendőrt senki sem veheti igénybe; szintúgy tilos a csendőrt hivatásszerű szolgálatától bármi címen indokolatlanul elvonni.

Különösen tilos a csendőrt igénybe venni:

a) magántermészetű vagy személyes szolgálatra, a küldöncszolgálat (173. pont) kivételével;

b) közönséges testi munkára, kivéve a szolgálat, a kiképzés, a laktanyarend vagy a csendőrség belső gazdálkodása érdekében szükséges ilyen munkákat;

c) betegek vagy elmebetegek kísérésére, háztartási cseléd-szökevényeknek és iparostanoncoknak helyben való elővezetésére, ha erre a célra más rendőri közeg rendelkezésre áll;

d) polgári hatóságoknál teljesítendő belső (irodai, küldönc, ügyeleti stb.) szolgálatra, polgári bíróságok és hatóságok ügyiratainak, idézéseinek stb. kézbesítésére, hivatalos rendelkezések kihirdetésére és olyan összeírásokra, amelyek nem valamely kivételes fontosságú rendészeti vagy közbiztonsági adagyűjtésre vonatkoznak;

e) cselédek és munkások társadalombiztosítási bejelentési ügyeinek ellenőrzésére;

f) letartóztatási intézetekben foglyoknak állandó vagy huzamosabb ideig tartó őrzésére;

g) színházi, mozgófénykép- vagy más előadásokon, továbbá táncmulatságokon rendszeres ügyeleti szolgálat teljesítésére;

h) politikai gyűléseknek a hatóság képviselőjében való ellenőrzésére;

i) vám- és egyedárusági vagy jövedéki és bortörvényekbe ütköző cselekmények nyomozására, tettenérés esetét kivéve; egyéneknek, cégeknek vagy vállalatoknak jövedéki szempontból való rendszeres ellenőrzésére;

j) gyepmesterek kísérésére, munkásoknak munka közben való felügyelésére, kéj nőknek orvosi vizsgálatra való előállítására, ha erre a célra más rendőri közeg rendelkezésre áll;

k) bármilyen gyűjtésre, árusításra, nyomtatványok vagy más cikkek terjesztésére, továbbá ilyeneknél közvetlen vagy közvetett közreműködésre.

Ezeket a tennivalókat a csendőr saját kezdeményezéséből sem végezheti.

66. Különös rendeltetéssel vagy feladattal felállított őrsök és különítmények olyan szolgálati tennivalóit, amelyek a jelen utasításban nincsenek előírva, — ha pontos meghatározásuk vagy a helyi viszonyokhoz képest való részletezésük szükségesnek látszik — az illetékes szárnyparancsnokság az érdekelt hatóságok meghallgatásával köteles „Különleges Utasítás“-ba foglalni és azt jóváhagyás végett az osztályparancsnokságnak felterjeszteni. A jóváhagyott utasítás 1—1 példányával az érdekelt őrs (különítmény) parancsnokságon kívül az illetékes szakaszparancsnokot, továbbá az előljáró osztály- és kerületi parancsnokságot, valamint az illetékes közigazgatási vagy m. kir. rendőrségi hatóságot is el kell látni.

Olyan feladatokat vagy tennivalókat, amelyeknek teljesítése a 65. pont *a)*—*k)* alpontjai szerint tilos, a „Különleges Utasítás“ sem tartalmazhat.

14. §. A szolgálat tagozódása.

67. A csendőrség szolgálata közbiztonsági és belső szolgálatra tagozódik.

Közbiztonsági szolgálat alatt mindazoknak a szolgálati ténykedéseknek összességét értjük, melyeknek célja a törvények és törvényes rendelkezések végrehajtásának fegyveres erővel való biztosítása.

A közbiztonsági szolgálat:

- a) államrendészeti,
- b) közrendészeti,
- c) igazságügyi rendészeti és
- d) karhatalmi szolgálatra tagozódik.

a)-hoz. Az államrendészeti szolgálat fogalma alá mindazok a feladatok tartoznak, amelyeknek célja az állam és társadalom egészének, berendezkedésének, az állam alkotmányának és törvényes kormányának, törvényhozásának, belső és külső biztonságának, politikai szabadságának biztosítása.

b)-hez. A közrendészet körébe a személy- és vagyonbiztonságnak fenntartását és megóvását, továbbá a bűncselekmények megelőzését, valamint az elemi csapások által okozott károk lehető csökkentését célzó tennivalók tartoznak.

c)-hez. Az igazságügyi rendészet feladata a bűncselekmények felderítésében, azok tetteseinek és részeseinek megállapításában, üldözésében, elfogásában, valamint a büntető eljárás sikeres lefolytatásához szükséges bizonyítékok megszerzésével az igazságügyi hatóságoknak és bíróságoknak segítségére lenni.

d)-hez. A karhatalmi szolgálat a csendőrség igénybevételeire jogosított bíróságoknak, hatóságoknak és személyeknek fegyveres erővel való támogatása.

A belső szolgálat azokat a szolgálatokat foglalja magában, amelyeknek célja a csendőrség kiképzése, továbbá katonai fegyelmének és belső rendjének fenntartása.

68. A közbiztonsági szolgálat a szolgálatkezelés szempontjából „rendes“, „felszólított“ és „ellenőrző“ szolgálatra tagozódik.

„Rendes“ szolgálat — az ellenőrző szolgálat kivételével — minden hivatalból kivezényelt és egyenruhában teljesített szolgálat;

„felszólított“ szolgálat a csak bírósági vagy hatósági felhívásra (megkeresésre) vezényelhető szolgálat;

„ellenőrző“ szolgálat az eddig felsorolt szolgálatokban álló egyének ellenőrzésére vezényelt szolgálat.

69. Mind a közbiztonsági, mind a belső szolgálatra vezényelt csendőregyének az eligazítástól a bevonulásig, — beleértve a laktanyában a szolgálat végén esetleg megtartott pihenőt is — mint „szolgálatban állók“ jönnek tekintetbe, azzal a megkülönböztetéssel, hogy a közbiztonsági (rendes, ellenőrző, felszólított, továbbá rádió adó-, vevő- és megfigyelő) szolgálatban állókat az eligazítástól a bevonulásig őrszolgálatban lévőknek kell tekinteni.

A napirend szerint megtartott foglalkozás szintén a szolgálat fogalma alá esik.

70. A belső szolgálat ellátására a csendőrségnél is általában a Szolgálati Szabályzat I. Részének határozványai mértékadók. A csendőrségi szolgálat sajátlagossága által szükségessé tett eltéréseket a jelen utasítás V. fejezete tartalmazza.

IV. Személyes magatartás.

15. §. Általános magatartás és viselkedés.

71. A csendőr az államhatalom képviselője, a törvényes rend és belső béke támasza, az ország közbiztonságának és nyugalmanak őre, az állam és a nemzet bizalmának letéteményese.

A csendőr legyen büszke szép hivatására, azt életcélnek, kitüntetésnek és ne csupán kenyérkeresetnek tekintse. Legyen büszke arra, hogy olyan testületnek tagja, amely csak erkölcsileg megválogatottakat fogad kebelébe s amely mindenki által megkülönböztetett tiszteletben és megbecsülésben részesül.

Szeresse hivatását és testületét, amelynek életét szentelte; minden szavának és tettének célja az legyen, hogy esküvel fogadott kötelességének híven, becsülettel, vitézül megfelelő a csendőrség jó hírnevét és tekintélyét gyarapítsa, hogy mind saját magának, mind a testület összeségének is mindig becsületet szerezzen.

Nemcsak szolgálati magatartása, hanem magánélete is legyen példás és kifogástalan, mert csak így lesz képes arra az erkölcsi színvonalra emelkedni, amelyre mindig elengedhetetlen szüksége van és amelyet tőle mindenki meg is követel. Sohase feledje, hogy őt mindenki szemmel tartja és hogy helytelen magatartásával nemcsak saját magának, hanem a testületnek is árt, mert a testületet mindig egyes tagjainak magatartása szerint ítélik meg. Legyen előljáróihoz őszinte, hűséges és ragaszkodó; becsülje és szeresse bajtársait; óvakodjék a bajtársias egyetértés megzavarásától, de ne palástoljon semmi hibát, amely a fegyelmet vagy a szolgálat érdekeit veszélyezteti vagy a testület jóhírének ártalmára van. Ilyen hibáktól ne csak maga óvakodjék, hanem azoknak elkövetésétől bajtársait is tartsa vissza s ha ilyenekről, vagy bajtársai által elkövetett büntetendő cselekményekről értesül, közvetlen előljárójának azonnal tegyen jelentést.

Erkölcös és józan életmód, pártatlanság, igazságszeretet és megvesztegethetetlenség, törvénytisztelet, éberség, bátorság, önmérséklettel és tapintatossággal párosult erély, törhetetlen hazaszeretet, valamint fáradalmat és megalkuvást nem ismerő kötelességérzet és mintaszerű fegyelmezettség voltak és legyenek a magyar csendőr fő jellemtulajdonságai.

72. Pártatlanság alatt azt kell érteni, hogy a csendőr sem rokoni kötelék, sem baráti viszony, sem pedig személyes rokon- vagy ellenszenv, mellétekintet vagy magánérdek által kötelességének hű teljesítésétől magát el ne tántoríttassa, valamint, hogy mindennemű jelentését és nyilatkozatát csakis az igazsághoz híven tegye meg

A megvesztegethetetlenség alatt pedig azt kell érteni, hogy tilos akár szolgálatban, akár szolgálaton kívül bárkitől és bármi címen díjazást, ajándékot, jutalmat, kedvezményt vagy ingyen ellátást elfogadni, még ha azokat a legaggálytalanabb körülmények között ajánlanák is fel, mert azok elfogadása által a csendőr nemcsak a szolgálat érdeke ellen vét, hanem önmagát és testületét is lealacsonyítja. A csendőr családtagjai által megfelelő ellenszolgáltatás nélkül elfogadott pénzbeli vagy pénzértékű jutalmazás és ajándék ugyanolyan elbírálás alá esik, mintha azt a csendőr maga fogadta volna el.

A szolgálati kötelesség teljesítését ígértől vagy ellenszolgáltatástól függővé tenni nem szabad.

Ajándéknak és ingyen ellátásnak nemcsak azokat a szolgáltatásokat kell tekinteni, amelyekért a csendőr semmi ellenszolgáltatást nem adott, hanem azokat is, amelyekért azok értékével arányban nem álló, csak csekély mérvű ellenszolgáltatást nyújtott.

Az „ajándék“ fogalma alá nemcsak tárgyak, hanem pénzértékkel bíró szolgáltatások is tartoznak. Ilyenek lehetnek: állattartás, kedvezményes földbérlet, földmégmunkáltatás, tűzifa és ipari termékek szolgáltatása stb.

Ajándék, jutalom, ingyen ellátás vagy általában bármiféle kedvezmény elfogadásának tilalma nemcsak az egyes csendőregyénekre, hanem a csendőrparancsnokságokra és közigazdálkodásokra is kiterjed. Ezért az utóbbiak által igénybe vett mindennemű szolgáltatást, ú. m. földbérletet, megmunkáltatást, nagyobb mennyiségű terményt stb. szerződéssel kell biztosítani és az erre vonatkozó megállapodást az

osztályparancsnoknak jóváhagyás végett fel kell terjeszteni. Csendőregyének magán földbérleteiket a kerületi parancsnokságnak bejelenteni kötelesek.

Ajándék, jutalom vagy ingyen ellátás elfogadása miatt tett feljelentéseket kivétel nélkül mindig a kerületi parancsnok bírálja el, aki minden egyes esetben megfontolni köteles azt, hogy a feljelentett egyént szolgálati állásában, illetőleg a csendőrség kötelékében meg lehet-e hagyni.

Csendőrségi célokra a testületen kívül gyűjteni vagy egyeseket adakozásra felszólítani nem szabad. A testületen belül bármilyen célra való gyűjtéshez a honvédelmi miniszter előzetes engedélyét kell kikérni.

73. Ha magánosok vagy hatóságok a csendőrt megjutalmazni vagy elismerésben részesíteni óhajtanák és e célból hozzá vagy az őrsparancsnoksághoz fordulnak, az előljáró szárnyparancsnoksághoz kell őket utasítani.

A csendőr részére felajánlott pénzjutalmat, az azt felajánló egyén vagy hatóság beleegyezésének kikérése után, a csendőrségi jutalmazási vagy más a legénység jutalmazását vagy jólétét szolgáló alap javára kell fordítani, amelyet esetenként a belügyminiszter jelöl meg.

Egyes csendőröknek a jutalmazási vagy más alapból való megjutalmazását a kerületi parancsnokság javaslatára, a jutalmazni kívánt ténykedés megvizsgálása után a honvédelmi miniszter engedélyezi.

A jövedéki kihágási ügyekben hivatalból kiutalt feljelentési és tettenérési jutalékokkal való eljárást az 1938. évi 1. számú Csendőrségi Közlönyben közzétett 51.490/el. VI—c. 1937. B. M. számú körrendelet szabályozza.

74. A csendőrt esküje mindenkivel, tehát még hozzátartozóival szemben is a legszigorúbb titoktartásra kötelezi. Ez a titoktartás nemcsak a kiadott parancsokra és rendeletekre, hanem mindarra vonatkozik, ami a csendőrnek szolgálata teljesítése közben szolgálati állásából és szolgálati ténykedéseiből kifolyóan tudomására jut.

Tilos továbbá mindazt, ami a testület kebelén belül történik, ami a szolgálatot vagy az őrs belső életét illeti, vagy ami előljárók, feljebbvalók, bajtársak és alárendeltek személyére vonatkozik, hivatlanokkal közölni vagy az ő jelenlétükben tárgyalni. A családtagok ezirányú magatartásáért a családfő felelős.

Épen ezért a csendőr minden nyilatkozatában legyen óvatos. Ismeretlen egyénekkal szemben legyen mindig tartózkodó és mindenkivel szemben, aki arra a legcsekélyebb okot szolgáltatja, gyanakvó és élesszemű.

A csendőr a szolgálati titkot a testületből való kilépés után is megőrizni köteles.

A csendőrt a szolgálati titoktartás alól a kerületi parancsnok menti fel; ha a titoktartás felsőbb helyről kiadott parancsra vagy rendeletre vonatkozik, a felmentést a honvédelmi miniszter adja meg.

75. Szolgálati ügyekről hírlapok számára közléseket tenni sem közvetlenül, sem közvetve nem szabad. Bűnügyekben a sajtó tájékoztatására a kir. ügyészség, illetőleg a „Cs—4.“ (Nyut.) utasítás határozványain belül — hírközpontja útján — a nyomozó osztályparancsnokság hivatott.

A csendőrséget dicsérő vagy a csendőrség egyes szolgálati ténykedéseit magasztaló cikkeket a csendőrség tagjai hírlapokban nem helyezhetnek el. Egyes kimagasló ténykedések azonban a szaklapokban tárgyalhatók.

A csendőrség tagjai által a csendőrségről írt magánmunkák a közönség körében csak a honvédelmi miniszter előzetes engedélyével terjeszthetők. Engedélyezés esetében sem szabad azonban a terjesztést csendőrségi személyek vagy ügynökök útján eszközölni.

A csendőrnek gyanúsítottak társaságában magát lefényképeztetnie tilos.

Gyanúsítottak arcképét, továbbá a csendőrség szolgálati ténykedéseiről készített hivatalos vagy magán fényképfelvételeket (rajzokat) a nyilvánosság számára csak a csendőrségi hírközpont útján szabad rendelkezésre bocsátani. Nem vonatkozik ez a tilalom a büntetőjogi vagy nyomozástani szaklapokban megjelenő szakcikkekkel kapcsolatos felvételekre.

76. A csendőrség vagy annak valamelyik alakulata nevében nyilvános előadást, nyilvános táncvigalmat vagy népünnepélyt rendezni, nyilvános előadásokon vagy mozgófényképfelvételek alkalmával szerepelni vagy ilyen célra csendőrségi egyenruhát kölcsön adni nem szabad.

Más ünnepélyek vagy előadások rendezéséhez a műsor tervezetének felterjesztése mellett a honvédelmi miniszter előzetes engedélyét kell kikérni.

A Szolg. Szab. I. Rész 57. pontja alapján a nyilvános (művészi) szereplés engedélyezése iránti kérelmeket a tisztek a m. kir. csendőrség felügyelőjéhez és a legénység a csendőr kerületi parancsnoksághoz terjesztik elő.

77. A csendőr életmódja mindig szerény és anyagi helyzetéhez mért legyen. Tékozlás, fényűző és könnyelmű életmód, költséges szórakozások és kedvtelések, hitelbe való meg gondolatlan vásárlások a csendőrt anyagilag mihamar tönkreteszik és könnyelmű adósságcsinálásra kényszerítik; az eladódott csendőrnek pedig soha sincs meg az az erkölcsi függetlensége, amelyet a csendőrségi szolgálat mindig megkíván. Ezért igyekezzék illetményeivel nemcsak beérni, hanem azokból havonta bármi keveset is megtakarítani, hogy előre nem látott kiadások ne hozzák anyagi zavarba.

Az előljáróknak, de különösen az őrsparancsnoknak kötelessége az alárendeltek anyagi helyzetét figyelemmel kíséreni. Ha az őrsparancsnok azt tapasztalná, hogy valamelyik alárendeltje, akár könnyelműségből, akár önhibáján kívül anyyira eladósodott, hogy adóssága 2 havi illetményének összegét meghaladja, erről az illető csendőrnek közvetlen előljáró tiszti parancsnokságához jelentést tenni köteles. Az ilyen jelentést bizalmasan kell kezelni.

78. A csendőr mindig és mindenkivel szemben komoly, előzékeny és tisztességtudó magaviseletet tanúsítson. Magatartásában és külső megjelenésében legyen katonás és gondosan kerüljön mindent, ami őt ferde megítélés, gúny vagy tréfa tárgyává tehetné.

Politizálni sem bajtársakkal, sem másokkal nem szabad.

A szeszes ital élvezetében a csendőrnek a legmesszebb menő mértékletességet kell tanúsítania.

79. Erkölcstelen életmód, rosszhírben álló, vagy a csendőr állásához nem illő férfi vagy nőszemélyekkel való bizalmas érintkezés, kocsmázás, szeszesitalok mértéktelen élvezése, pénzben kártyázás és a tivornyázás olyan hibák, amelyeknek a csendőrnél előfordulniok nem szabad.

80. Aljas és rossz hírben álló kocsmákat és csapszékeket a csendőr ne látogasson. Tisztességes szórakozóhelyeket szolgálaton kívül felkereshet, de ott dorbézolnia vagy illetlenül viselkednie nem szabad. Ha valamelyik csendőr nyilvános helyen leittasodnék vagy botránnyosan viselkednék, a bajtársak

kötelesek őt a közönség elől feltűnés nélkül azonnal eltávolítani és előljáró parancsnokánál feljelenteni.

81. Hivatalos vagy magánhelyiségbe lépéskor dohányozni nem illik. Az utcán vagy nyilvános helyen pipázni, bottal, korbacsal vagy ebbel — a szolgálati ebet kivéve — megjelenni nem szabad.

82. A csendőr szolgálaton kívül se tévessze szem elől hivatásbeli kötelességeit. Kísérje figyelemmel a körülötte történő eseményeket és gyanús jelenségeket s ha rögtön közbelépnie nem szükséges, azokról — fontosságukhoz képest — azonnal vagy a laktanyába való visszatérése után őrsparancsnokának tegyen jelentést.

83. A csendőr engedély nélkül semmiféle egyesületnek tagja nem lehet. (L! Szolg. Szab. I. Rész 51. és 52. pontját.)

Nem politikai egyesületekbe való belépésre, politikai gyűlekezetekben és általában tüntetéseken, továbbá képviselő testületekben való részvételre vonatkozóan a Szolg. Szab. I. Rész 53—55. pontjai irányadók.

Tisztekre nézve külön kiadott rendelkezések mértékaók.

84. A csendőrnek keresetszerű mellékfoglalkozást üznie, kereskedéssel vagy üzérkedéssel foglalkoznia nem szabad, ami azonban a kellő mértéket meg nem haladó okszerű gazdálkodás feleslegének értékesítését nem zárja ki. A vele egy háztartásban élő hozzátartozók is csak olyan foglalkozást üzhetnek, amely a csendőr szolgálati állásával összeegyeztethető, vagy amely a csendőrt szolgálata ellátásában nem veszélyeztet. A csendőr a vele egy háztartásban élő hozzátartozóinak keresetszerű foglalkozását az osztályparancsnokságnak bejelenteni köteles.

Minthogy a vadászat vagy halászat üzése a csendőrt elkerülhetetlenül oly érdekelttségbe vonhatja, mely szolgálatának pártatlan és elfogulatlan ellátásában befolyásolhatná, azért semmiféle vadász- vagy halásztársaság tagja nem lehet és vadászat vagy halászatot nem is üzhet.

85. A csendőr az őrskörletben használt nemzeti kisebbségi nyelvet, legalább a szolgálat követelményeinek megfelelően, 2 év alatt elsajátítani köteles.

86. A csendőr azon az őrsön, melynek körletében születési vagy illetőségi helye fekszik, illetőleg, ahol polgári életében huzamosabb ideig tartózkodott vagy ingatlan vagyona van s végül, ahol magának vagy nejeének rokonsága van, állandó szol-

gálati beosztást nem nyerhet. A szomszédos őrökre való beosztást is kerülni kell.

Ha beigazolást nyert, hogy a csendőr őrállomásán vagy annak körletében a szolgálatra vagy saját magára nézve hátrányos személyes ismeretséggel bír, akkor azonnal át kell helyezni. Hasonlóképpen azonnal át kell helyezni a csendőrt akkor is, ha állomáshelyén akár életmódja, akár pedig valami súlyosabb természetű és köztudomásra jutott fegyelmi megtorlást vagy még szigorúbb elbírálást igénylő cselekmény elkövetése folytán a lakosság bizalmát elvesztette vagy a saját tekintélyét veszélyeztette.

87. A csendőr mindennemű szolgálati vagy személyes ügyével kizárólag előljáróihoz forduljon. Azt a csendőrt, aki szolgálati ügyben a testületen kívül álló egyének pártfogását vagy közbenjárását veszi igénybe, meg kell fenytíteni.

16. §. Magatartás szolgálatban.

88. A csendőrtől megkövetelt általános erkölcsi tulajdonságok szolgálati ténykedéseiben is irányadók.

A csendőr sohase feledkezzék meg arról, hogy ő van a közönségért, éppen ezért minden szolgálati ténykedését udvariasság és előzékenység jellemezze. Mindenkiel illedelmesen érintkezzék.

Erőszakoskodás, hencegés és durvaság a csendőr hivatásával nem fér össze. Különösen lealacsonyítja a csendőrt, ha valakit tetteleg bántalmaz, ami ezenfelül még megtorlást is von maga után.

89. A szolgálatban álló csendőrnek a szolgálat tartama alatt, még a pihenési időt is beleértve, szeszes italt fogyasztania, továbbá nyilvános étkező- és szórakozóhelyiségekbe, valamint szállodákba étkezés vagy pihenés céljából belépnie nem szabad. Vasúton való szolgálati utazás alkalmával azonban — fogolykíséret esetét kivéve — a vasúti éttermekbe étkezés céljából betérhet.

Az előbb említett nyilvános helyiségekbe portyázás vagy más szolgálati ténykedés közben beléphet, ha észleletei vagy a fennforgó körülmények ezt szükségessé teszik, de ott fegyverét letenni és huzamosabban tartózkodni, mint azt a szolgálat megköveteli, nem szabad. Bevonulás után az ilyen belépést az őrsparancsnoknak mindig be kell jelenteni.

90. Városok, községek vagy népesebb telepek utcáin, vasúti vagy hajóügyi leti szolgálatban, úgyszintén szolgálati fellépés vagy szolgálati ténykedések alkalmával dohányozni nem szabad; ez csak a szabadban való portyázás és a pihenő alatt van megengedve.

91. A csendőr szolgálati megjelenése komoly, tekintélyt és tiszteletet parancsoló legyen; feltétlenül kerüljön tehát minden olyan magatartást vagy cselekményt, amely fellépésének vagy megjelenésének komolyságát veszélyeztetné. Ilyen hibába esik többek között a csendőr, ha fennhéjázó vagy nyegle módon viselkedik, lényegtelen dolgokban fontoskodik, nevetgél, dévajkodik, fölösleges magánbeszélgetést folytat, testtartása katonátlan stb. Községekben vagy lakott helyeken való portyázás vagy más szolgálatteljesítés közben, hacsak arra szolgálati ok nincs, a járőr tagjai egymással se beszéljessenek.

92. Csendőrségi személyeknek és parancsnokságoknak közbiztonsági szolgálati tennivalóikkal összefüggésben álló ügyekre nézve írásbeli igazolványokat vagy bizonyítványokat magánfelek számára kiállítaniok vagy ilyeneket aláírniok nem szabad.

93. Fegyveres szolgálatban álló járőrnek városok és községek belső területén a gyalogjárón menni csak akkor szabad, ha az úttestet valamely okból (nagy forgalom, nagy sár stb.) használni nem tudja, vagy ha a szolgálat érdeke úgy kívánja.

94. A tiszteletadásra nézve a Szolgálati Szabályzat I. Rész és a gyakorlati szabályzatok mértékadóak. Két főből álló járőr a tiszteletadást vezényszó nélkül, egyszerre teljesíti. Kettőnél több főből álló járőrnél polgári egyének előtt (L! 100. pontot) csak az elől menetelő parancsnok tiszteleg. Fogolykíséreti szolgálatban álló egyének nem tisztelegnek.

17. §. Önképzés és hivatásbeli kötelmek.

95. A szakismeretek kibővítésének és az általános műveltség önképzés útján való megszerzésének szükségessége és módja a „Cs—8“ jelzésű „Irányelvek“-ben van meghatározva.

A legénységnek a közép (gimnázium és polgári) iskolák alsó 4 osztályának magánúton való elvégzéséhez az engedélyt az előljáró kerületi parancsnokság adja meg. Minden más nem csendőrségi (katonai) tanfolyam és iskola (vizsga) elvégzéséhez

— mind a tiszteknek, mind a legénységnek — a honvédelmi miniszter előzetes engedélyét kell kérni.

96. A csendőr köteles előmozdítani mindazt, ami a szolgálatának javára szolgálhat és elhárítani mindazt, ami hátrányára válhatik. Egyéni tehetségét, tudását és ügyességét köteles a testület fejlesztésére és a szolgálat javára értékesíteni. Éppen ezért életrevaló eszmék megvalósítására hasznosnak vélt intézkedések életbeléptetésére vonatkozó javaslatokat minden csendőr — szolgálati úton — az előljáró kerületi (hasonló) parancsnoksághoz előterjeszthet. A kerületi (hasonló) parancsnokság az eredeti javaslatokat láttamozva, esetleges saját véleményével is ellátva, a m. kir. csendőrség szabályzatszerkesztő és tanulmányi bizottságához köteles továbbítani.

97. Csendőrségi vonatkozású egyéni találmányokra vonatkozóan a Szolg. Szab. I. Rész 1. §. 8. pont 2. bekezdésében és a 2. számú mellékletben foglaltakat értelemszerűen kell alkalmazni.

18. §. A csendőr személyes viszonya a csendőrség tagjaihoz és a polgári személyekhez.

98. A csendőrt az előljárók és feljebbvalók ugyanolyan bánásmódban részesítsék, mint amilyent a m. kir. honvédség ténylegesen szolgáló altisztjeire a Szolgálati Szabályzat I. Rész előír.

A csendőrt nyilvánosan megdorgálni nem szabad.

99. A csendőrt polgári hatóságok, hatósági személyek és magánegyének részéről is állásának megfelelő bánásmód illeti meg s egyáltalában nincs megengedve, hogy vele szemben bárki is gorombáskodjék vagy állásának tekintélyét sértő módon viselkedjék. Ha ez mégis előfordulna, a csendőrnek a 108. pontban, illetve a 312. pont 24. alpontjában előírtak szerint kell eljárnia.

A csendőr kizáróan saját előljáróinak fegyelmi hatalma alatt áll, minek folytán mind a hatóságoknak, mind a magánosoknak minden olyan ügyben, amely a csendőr személyét érinti, a csendőr közvetlen tiszti előljárójához kell fordulniok.

100. Polgári közhivatalnokoknak a csendőr az állásukkal járó tiszteletet megadni köteles.

A vármegye fő- és alispánjának, a kir. törvényszék és a

kir. ügyészség elnökének, a vizsgálóbírónak, a járás főszolgabírájának és a kir. járásbíróság elnökének, valamint olyan városokban, amelyeknek a területén a szolgálatot a csendőrség látja el, az illetékes m. kir. rendőrség kapitánysága vezetőjének a csendőr — ha előtte ismeretese, vagy ha mint ilyenek felismerhetők — mind szolgálatban, mind szolgálaton kívül katonai tiszteletadással tartozik.

19. §. Jelentkezések és bemutatkozások.

101. Ha valamely csendőrségi állomásra az Államfő megérkezik, akkor az állomáson lévő legmagasabb csendőrtiszt parancsnok az első szárnysegédnél jelentkezik, illetőleg vele érintkezésbe lép és rendelkezéseit kikéri.

Őrsállomásokon ez az illetékes szárnyparancsnok feladata, aki az Államfő ottléte alatt ott tartózkodni köteles.

102. Ha valamely csendőrségi állomásra a honvédelmi miniszter, a vezérkar főnöke vagy az illetékes honvéd hadtestparancsnok szolgálatban megérkezik, akkor — tekintet nélkül arra, hogy ott honvéd állomásparancsnokság van-e vagy nincs — az állomáson lévő legmagasabb csendőrparancsnok nála jelentkezni köteles. Ha az állomáson csak őrsparancsnokság van, a jelentkezést az őrsparancsnok vagy helyettese a parancsőtiszténél teljesíti.

Ha olyan őrsállomásra, ahol honvéd állomásparancsnokság nincs, a csendőrség vagy honvédség valamely katonaállományú tényleges tisztje szolgálatban vagy szolgálaton kívül megérkezik és ezt az őrssel írásban, szóval, távbeszélőn vagy közvetítő személy útján közli, az őrsparancsnok, vagy helyettese nála jelentkezni köteles. Fürdő- és üdülőhelyeken, a fürdőévad tartama alatt, május hó 15-től október hó 1-ig terjedő időben a jelentkezés elmarad.

103. Tiszti állomásokon a legmagasabb parancsnok (segédtisztjével) jelentkezni köteles a miniszterelnöknél, a honvédelmi és belügyminiszternél, a honvédelmi és belügyi államtitkárnál és végül a belügyminiszter kirendelt képviselőjénél, utóbbinál azonban csak akkor, ha az V. vagy ennél magasabb polgári fizetési osztályba tartozik és érkezéséről a parancsnokság hivatalos értesítést kapott. Ha a belügyminiszter képviselője a VI. vagy ennél alacsonyabb polgári fizetési

osztályba tartozik és ha a parancsnok hivatalos értesítést kap, vele a parancsnok segédtisztje útján — a szárnyparancsnok azonban személyesen — a hivatalos érintkezést vegye fel.

Ha valamely nem tiszti parancsnokság székhelyén lévő őrs állomáson a miniszterelnök, a honvédelmi vagy belügy-miniszter, a honvédelmi vagy belügyi államtitkár, továbbá bármely őrs állomáson a vármegye fő- vagy alispánja, az illetékes kir. törvényszék vagy kir. ügyészség elnöke, az illetékes kir. járásbírótság elnöke, a járás főszolgabírája, végül azokon az őrsökön, amelyek a m. kir. rendőrség hatósági területén teljesítenek szolgálatot, a m. kir. rendőrség vidéki főkapitánya, vagy az illetékes rendőrkapitányság vezetője hivatalosan megjelenik, náluk az őrsparancsnok jelentkezni köteles.

A jelentkezések a 209. pontban előírt esetekben díszben, különben pedig szolgálati öltözetben és mindig a szálláson történnek.

104. Új állomásra való bevonulás után a tiszti parancsnokok mindazoknak a hatóságoknak és hivataloknak a főnökeinél, akikkel szolgálatilag érintkeznek, bemutatkozó látogatást tesznek.

A szakasz- és őrsparancsnokok a közigazgatási hatóság főnökénél, a kir. járásbírótság elnökénél, a helybeli m. kir. rendőrség vezetőjénél és végül a községi előljárási hatóságoknál hivatalosan bemutatkozni kötelesek.

A szakaszparancsnoknak a közigazgatási (m. kir. rendőrségi) hatóság főnökével, az illetékes járásbírótság elnökével és büntető bírásaival, valamint a községi előljárási hatóságokkal állandó érintkezésben kell lennie s náluk szükség szerint időnként meg kell jelennie.

A katonai jelentkezésekre nézve a Szolgálati Szabályzat I. rész 35. §-ában foglaltak mértékadóak.

105. Szolgálatban álló járőrök portyázás, illetőleg külső szolgálat teljesítés közben — ha szolgálatuk őket abban nem akadályozza — minden előljárásnál, kivel találkoznak, jelentkezni kötelesek. Feljebbvalónál, valamint a 103. pontban felsorolt polgári személyiségeknél csak akkor, ha ezek őket megszólítják. Ha a járőr szolgálata közben olyan községbe ér, ahol a vármegye fő- vagy alispánja, a járás főszolgabírája, a kir. ügyészség elnöke, a vizsgálóbíró vagy a kir. járásbírótság elnöke, valamint a m. kir. rendőrség olyan hatósági területén, ahol a csendőrség teljesíti a szolgálatot, a m. kir. rendőrség

vidéki főkapitánya, vagy az illetékes rendőrkapitányság vezetője hivatalosan megjelent, náluk jelentkezni köteles. Az előjáró osztály- és szárnyparancsnokság székhelyén való megjelenés alkalmával a járőrök az osztály- és szárnyparancsnokságnál is jelentkeznek.

Ha a járőr idegen őrsparancsnokság székhelyén vagy pedig — nyomozás céljából — idegen m. kir. rendőrségi hatóság székhelyén megjelenik, az illető őrsparancsnokságnál jelentkezni, illetőleg a m. kir. rendőri hatóság vezetőjénél vagy megbízott helyettesénél bemutatkozni köteles. Ha nyomon üldözés esetében a jelentkezés (bemutatkozás) a késedelemből beállható veszély miatt a megérkezés után azonnal nem lehetséges, akkor annak utólagosan, a nyomozó cselekmény befejeztével kell megtörténnie.

Ha a járőr idegen őrs, illetőleg m. kir. rendőrségi hatóság területén nyomoz anélkül, hogy azoknak székhelyén megjelenék, az idegen őrsparancsnokságot, illetőleg a m. kir. rendőrségi hatóságot a járőr megjelenéséről — annak bevonulása után — az őrsparancsnok értesíti.

106. A Szolgálati Szabályzat I. Rész 297—314. pontjaiban előírt jelentkezéseket, illetőleg értesítéseket tisztek a helyben levő legmagasabb csendőrtiszti parancsnokságnál is, csendőrök pedig csak a helyben levő őrsparancsnokságnál teljesítik. Ha az állomáshelyen csendőrörök nincs, akkor a jelentkezés az illetékes őrsön szolgálati jegyben is történhetik. A postaköltséget azonban a szabadságolt viseli.

Csendőrtisztek, ha Budapesten négy napig vagy ezentúl tartózkodnak, a csendőrség felügyelőjénél személyesen is jelentkeznek.

107. Tisztek a honvédelmi miniszternél s egyéb katonai feljebbvalóknál a jelentkezést a Szolgálati Szabályzat I. Rész 106—108. pontjában foglaltak szerint teljesítik. A miniszterelnöknél, a belügyminiszternél, a honvédelmi vagy a belügyi államtitkárnál és a belügyminiszter kirendelt képviselőjénél az előírt esetekben „Jelentem”, illetőleg „Jelentkezem” szóval jelentkeznek.

Csendőrök a fentemlített magasállású polgári személyiségek, valamint a felhívási joggal bíró polgári hatósági személyek előtt ugyanígy jelentkeznek.

Polgári személyeknél való bemutatkozások alkalmával

tisztekre az általános társadalmi formák mértékadóik; a csendőrök a „Tisztelettel bemutatkozom“ szavakat használják.

A csendőr a polgári személyiségeket a jelentkezés, illetőleg bemutatkozás alkalmával az őket megillető címmel, hivatali állásuk megnevezésével és „Ür“ szóval szólítja meg.

20. §. Eljárás csendőregyének személyét, vagy az egész csendőrséget érintő becsületsértés, rágalmozás, hamis vád és polgári peres ügy esetében.

108. Ha a csendőrnek valamely polgári hivatalos személy vagy magánegyén ellen a személyét ért sérelem miatt panasza van, azt közvetlen előljárójának jelenti be, aki azt jelentésbe foglalva a további eljárás végett a kerületi parancsnoksághoz előterjeszti.

Ha a csendőrt valamely polgári egyén akár szolgálatban, akár szolgálati ténykedéséből kifolyóan becsületében megsérti, megrágalmozza vagy ellene hamis vádat emel, a törvényes megtorlás igénybevételétől elállania nem szabad.

Ilyen esetekben a csendőr panaszát közvetlen előljárójának bejelenti és egyúttal ugyanahhoz benyújtja az illetékes kir. ügyészséghez vagy kir. járásbírószághoz címzett feljelentését, amelyben a bűnvádi eljárás megindítását és a vád képviselőtének a közvádoló által való átvételét kéri. Az őrsparancsnokság a csendőr feljelentését az előljáró szárnyparancsnoksághoz terjeszti fel.

A szárnyparancsnok az ügyet a feljelentés továbbítása előtt, de legkésőbb 8 nap alatt kivizsgálja és a csendőr feljelentését a kivizsgáló jelentés kíséretében szolgálati úton a kerületi parancsnoksághoz terjeszti fel, amely, ha az eljárás megindítására elegendő alapot lát, a feljelentést az illetékes kir. ügyészséghez vagy kir. járásbírószághoz átteszi és ezt megkeresi aziránt, hogy a Bp. 41. §-ának utolsó bekezdése értelmében a vád képviselőt közérdekből vegye át. Egyúttal közli azt is, hogy a sértett csendőregyén felsőbb parancs alapján terjeszti elő magánindítványát. Ezért a csendőr a feljelentésben a tanúk neveit, valamint bizonyítékait is sorolja fel, hogy panaszának alaposágát már a szárnyparancsnok által megajtendő vizsgálat során bizonyítani tudja.

A királyi ügyész, illetőleg a kir. járásbírószághoz mellett mű-

közdő ügyészi megbízott a vád képviselőjét közérdekből minden esetben átveszi és abban az esetben, ha a bíróság felmentő ítéletet hozott, vagy ha az ítélelhozatalt mellőzi és az eljárást végzéssel megszünteti, ez ellen minden esetben perorvoslati tal él.

A bűnügyi költségeket ilyen esetben a sértett csendőr kötelel előlegezni, aki részére ezt a belügyi tárca előlegezi. Ha a bűnvádi eljárás a terhelt elítélésével végződik s ehhez képest a bíróság a felmerült bűnügyi költségek viselésére is kötelezi, sértett csendőr kötelel a bíróság határozata alapján az előlegezett költségek megtérítése iránt a terhelt ellen fordulni. Behajthatatlanság esetében a költségeket véglegesen a belügyi tárca terhére kell elszámolni. Ha pedig a bíróság a terheltet jogerősen felmenti, a költségeket ugyancsak a belügyi tárca viseli.

Ha a csendőrt szolgálaton kívül mint magánszemélyt sértették meg becsületében vagy rágalmazták meg, panaszát szóval az őrsparancsnoknak jelentse be, aki kötelel az esetet ki-nyomozni, a bűnvádi feljelentést elkészíteni és azt az illetékes kir. ügyészséghez vagy kir. járásbírósághoz leendő továbbítás végett szolgálati úton az előljáró kerületi parancsnoksághoz felterjeszteni. A feljelentéshez a bűnvádi eljárás megindítását kívánó nyilatkozatot kell csatolni, melyet a sértett csendőr ír alá. Ilyen esetekben a csendőr a vád képviselője körül a saját belátása szerint jár el. A bűnügyi költségeket és illetékeket a sértett csendőrnek, mint főmagánvádlónak kell előlegezni, felmentő ítélet vagy megszüntető végzés esetében pedig véglegesen viselni.

109. Polgári peres ügyekben a csendőr mint magánfél jár el és mint felperes, keresetét a bírósághoz közvetlenül adja be. A perek megindításáról azonban — akár mint felperes, akár mint alperes — a kerületi parancsnokságnak jelentést tesz.

110. Ha az egész csendőrség, vagy a csendőrség valamely alakulata ellen követtek el becsületsértést vagy rágalma- zást, a bűnvádi eljárás az 1914. évi XLI. t.-c. (Bv.) 8. §. 3. pontja alapján, — ha pedig a csendőrség tagjai sérelmére követtek el s a Bv. 9. §-ában meghatározott kettős feltétel (1. a hivatás gyakorlására vonatkozó tényállítás, 2. mely valóság esetében bűnvádi vagy fegyelmi eljárás megindításának oka lehet) fennforog, a Bv. 9. §. 6. pontja alapján felhatalmazásra hivatalból (tehát közvádra) indul meg. Ilyen esetben az ügyet azonnal ki

kell vizsgálni és az iratokat a kivizsgáló jelentés kíséretében további eljárás végett szolgálati úton a m. kir. honvédelmi miniszterhez kell felterjeszteni.

111. Ha valamely sajtótermékben a csendőrséget, egyes csendőr parancsnokságokat, vagy csendőrségi egyéneket ragalmazó vagy előnytelen színben feltüntető közlemény vagy tenyeg jelent meg, az illető sajtótermék egy példányát az érdekelt parancsnokság vagy az érdekelt személy közvetlen előljáró parancsnoksága az abban tárgyalt ügyre vonatkozó részletes felelőre jelentéssel együtt a csendőrség felelőséhez 8 napon belül közvetlenül reterjeszti.*

A csendőrséget, mint testületet érintő helyreigazító nyilatkozatoknak időszaki lapokban való közzétételére csak a csendőrség felelősje jogosult. Ugyancsak ő adja meg az egyes csendőrparancsnokságoknak és egyéneknek az őket érintő helyreigazító nyilatkozatok közzétételéhez szükséges engedélyt.

112. Ha valahol a csendőrséget gúnyoló vagy előnytelen színben feltüntető színházi vagy más olyan előadásokat tartanak, amelyek büntetendő cselekményt nem foglalnak ugyan magukban, de a csendőrség tekintélyét sértik, az illető állomáson levő legmagasabb csendőrparancsnok igyekezzék a hatóság útján az illető színházi vállalat igazgatójánál vagy az előadás rendezőjénél — az indokok kifejtése mellett — odahatni, hogy ezeket az előadásokat szüntessék meg vagy azok tartalmát megfelelően módosítsák vagy módosíttassák.

* Lásd: 1914. évi XIV. t.-c. (sajtótörvény) 20. §-át, amely szerint a helyreigazító nyilatkozatot a közlemény megjelenésétől számított egy hónap alatt lehet csak közzétenni.

V. Belső szolgálat.

21. §. Laktanyarend.

113. Minden csendőrségi laktanyában az abban elhelyezett csendőrségi alakulatok parancsnokai közül a rangban legidősebb a laktanyaparancsnok.

A kerületi parancsnok a laktanyaparancsnokságot átruházhatja, ennél fogva, ahol különös viszonyok kivételt tesznek szükségessé, laktanyaparancsnokot nevez ki.

A laktanyaparancsnok állapítja meg a rend és biztonság fenntartására szükséges különleges rendszabályokat, amelyek megtartása mindenkire kötelező, aki a laktanyában lakik vagy tartózkodik. Azért, hogy a laktanyaszabályokat a laktanyában lakó nős egyének családtagjai és hozzátartozói is megtartsák, a családfő felelős.

E rendszabályoknak a megtartása fölött a laktanyaparancsnok örökös és a laktanyarendért is ő felelős. Nagyobb laktanyában a helyi viszonyok által szükségessé tett különleges rendszabályokat a laktanya bejáratán belül olyan módon kell kifüggeszteni, hogy azokat mindenki könnyen észrevehesse és elolvashassa.

A laktanyaparancsnoknak az állomáson lakó tiszteket és nős legénységet nyilvántartó szállásjegyzéket kell vezetnie.

A laktanyaparancsnok felügyel arra, hogy bérelt laktanyában a laktanyatulajdonos szerződésszerű kötelezettségeit teljesítse, kincstári laktanyákban pedig a szükséges javítások és helyreigazítások iránt intézkedik.

114. A nőtlen legénység a laktanyában köteles lakni. Ez alól — rendkívüli méltánylást érdemlő esetekben — a honvédelmi miniszter felmentést adhat. A nőknek csak akkor van igényük a laktanyában elhelyezésre, ha ott kellő férőhely áll rendelkezésre. Elv legyen azonban, hogy a nős legénység közül elsősorban mindig az őrsparancsnok, iskoláknál pedig a szolgálatvezető nyerjen a laktanyában elhelyezést.

A központi vezetés szerveinél és a központi szerveknél, valamint a tanalakulatoknál és az osztály- s ennél magasabb parancsnokságoknál (hasonlóknál) irodai alkalmazásban álló, nőtlen legénységi állományú altiszteknek a kerületi (hasonló-állású) parancsnok megengedheti a laktanyán kívüli lakhatást, ha részére a laktanyában elhelyezés egyáltalában nem biztosítható.

115. Csendőralakulatokat polgári egyénekkel vagy polgári családokkal egy épületben csak elkerülhetetlen szükség esetében és csak a csendőrkerületi parancsnokság engedélyével szabad elhelyezni. Laktanyában lévő helyiségeket, nősöknek fenntartott lakásokat vagy lakásrészeket a csendőrségen kívül álló egyének részére albérletbe adni nem szabad.

116. A laktanyában vagy más, a kincstár által bérelt épületben lévő tisztii lakásokat a kerületi parancsnok és a csendőrség felügyelője véleményének meghallgatása után a belügyminiszter utalja ki. A lakások kiutalása nem személy szerint, hanem szolgálati alkalmazás szerint történik. Szakaszparancsnokok és őrsparancsnokok, valamint a kerületi törzshöz besztott nős csendőrök részére a lakásokat a kerületi parancsnok, míg a többi nős, rangosztályba nem sorolt havidíjas és altiszt részére az osztályparancsnok utalja ki. A laktanyában levő helyiségeknek elhelyezési vagy más célra való felosztását a laktanyaparancsnok végzi.

117. Laktanya kibérlésénél mindig arra kell törekedni, hogy ahhoz kert is tartozzék.

Tekepályának és tornaszereknek, valamint lugasoknak a laktanya területén való felállítása meg van engedve.

Utcára nyíló ablakok a biztonság és illem szempontjából lehetően deszkából készített ablaktáblákkal, vagy ha ezt a bérbevételnél nem lehetne kieszközölni, zöldszínű átláthatatlan csinvat vászonfüggönyökkel legyenek ellátva. A függönyöket a kincstár terhére kell beszerezni és azok a kincstár tulajdonában is maradnak.

118. Laktanyák, valamint olyan épületek külső homlokzatára, amelyekben a csendőrparancsnokság van elhelyezve, Magyarország címerével és „M. kir. csendőrlaktanya” felirattal emelt címtáblát kell kitűggeszteni. Ha azonban valamely csendőrparancsnokság nem a laktanyában van elhelyezve, akkor az illető parancsnokság szervezetszerű elnevezését fel-

tüntető táblát kell kifüggeszteni. Mindezeket a címtáblákat a kincstár központilag szerzi be.

119. Az őrsirodát, a legénységi szobát, konyhát és éléskamrát, a magánlakásokat, a bőröndös-, nyerges- és zaboskamrákat, a fogdát, az istállót, az árnyékszékeket, valamint a lőfegyverek megtöltésére és kiürítésére szánt helyet a bejáratok felett, illetőleg a megfelelő helyen 18 cm hosszú és 4 cm széles, fekete szegélyű, zománcozott felirati táblával kell megjelölni

Nagyobb laktanyában a laktanyaparancsnok szükség esetében hasonló táblával más helyiségeket is megjelölhet.

A felirati táblákat a kincstár terhére kell beszerezni.

A helyiségek rendeltetését feltüntető feliratokon kívül más feliratokat alkalmazni nem szabad.

120. Tűzvész elkerülése végett a padlásokon, a takarmánycsűrőkben és más tűzveszélyes helyeken a dohányzás, valamint a fedetlen lánggal való járkálás tilos.

Az ilyen helyiségeket „Tűzveszélyes! Tilos a dohányzás és nyílt lánggal való járkálás!” feliratú táblákkal kell megjelölni.

Legénységi konyhákban takarodó után, illetőleg a vacsorának a külső szolgálatból hazatérő csendőrök részére való megfőzése után a tüzet el kell oltani. Kályhákon csőzáró készülékeket nem szabad alkalmazni. A kályhák előtt a padlót bádoglappal kell bevonni.

A szobaparancsnok kötelessége arra ügyelni, hogy a kályhák fűtése a kellő elővigyázattal történjék, ezért lefekvés előtt a kályhákat meg kell vizsgálnia, hogy azokból szikra vagy parázs ki ne hulljon vagy széngáz ki ne ömöljön.

A laktanyaparancsnok gondoskodni köteles arról, hogy a kéményeket rendszeren tisztogassák és hogy a kéménytisztító lyukak ajtói mindig zárva legyenek.

121. Őrsök (különítmények) részére a szárnyparancsnok, tiszti parancsnokságok részére a laktanyaparancsnok, — a helyi viszonyoknak megfelelően — „Tűzoltó rend”-et készít, amire a 23. melléklet irányelveket tartalmaz.

Olyan laktanyákban, ahol a bennlakó legénység létszáma 25 fő vagy ennél több, — lehetően a tűzoltásban kiképzett tiszt parancsnoksága alatt, — tűzoltó osztagot kell alakítani. Ennek létszámát az állományviszonyok, az épületek száma,

nagysága és fontossága szerint a laktanyaparancsnok állapítja meg.

A laktanyaparancsnok határozza meg azt a helyet, ahol a rendelkezésre álló tűzoltószereket őrizni kell. Időnkint győződjék meg (közlegei útján) arról, hogy azok használható állapotban vannak-e?

A tűzoltóosztag első kiképzését lehetőleg tűzoltótiszt végezze. Legénység változásakor a kiképzést meg kell ismételni.

A szabályrendeletekben előírt tűzoltószeres és egyéb rendelkezésre álló tűzoltófelszerelések meglétét és használhatóságát ellenőrizni, alkalmazásukat pedig a „Tűzoltó rend” szerint havonta egyszer gyakorolni kell.

122. Folyosóknak és lépcsőknek a sötétség beálltától virradatig kivilágítva kel lenniök.

Emeleten levő szobákban és folyosókon nem szabad olyan gyakorlatot végezni, amelyek az épületet megrázkódtatják. Tűzifát és kőszent csak az udvaron, fás- (szén-) szinben vagy pincehelyiségben szabad aprítani.

Nyitott ablakokat ki kell támasztani, erős szélben pedig be kell zárni.

123. A laktanyában és környékén mintaszerű rend és tisztaság uralkodjék.

Szemetet, hamut, trágyát és hasznavehetetlen szalmát csak az e célra kijelölt helyeken szabad lerakni és azokat időnkint el kell távolítani.

Az ivóvizet szükség esetében meg kell vizsgáltatni, hogy nem tartalmaz-e az egészségre ártalmas alkatrészeket.

A vízvezeték, légszesz- és villanyvilágítási készülékek kifogástalan állapotára ügyelni kell.

124. Rendszeresített szolgálati lőfegyveren kívül más lőfegyvert a csendőrség legénységi állományú tagjai csak az elsőfokú rendőrhatóságnak — a közvetlen tiszti előljárójuk útján megszerzett — engedélyével tarthatnak. A laktanyában lövöldözni tilos. Kivétel a lovardában idomítási célból való lövés, valamint a szobafegyverrel való céllövés.

125. A laktanya udvarának és kertjének gondozására és csinosítására is gondot kell fordítani, ezért amennyire azt az éghajlat, a talajviszonyok, valamint a rendelkezésre álló terület nagysága megengedik, a hasznos veteményeken és gyümölcsfákon kívül virágok, bokrok és más dísznövények ültethetők, esetleg árnyékot adó lugasok készíthetők. Ott, ahol

lehetséges, főként kincstári laktanyában és területen, a rendelkezésre álló helyhez mérten, minden csendőr ültessen évenként egy-egy gyümölcsfát, amelyet saját nevével jelölhet meg.

126. Élelem, ital, valamint egyéb cikkek árusítására a laktanyában csak szerződött markotányosok, vagy ahol ilyenek nincsenek, csak olyan kereskedők és más árusok vannak feljogosítva, akiknek a laktanyaparancsnok erre engedélyt adott.

A laktanyában lévő társalkodó és italmérő helyiségek záróját a laktanyaparancsnok határozza meg. Ugyancsak a laktanyaparancsnok köteles a laktanyában lévő vagy a laktanyába bejáró árusokat ellenőriztetni, hogy csak hitelesített mértékeket használjanak, hogy méltányos árban csak kifogástalan minőségű cikkeket árusítsanak és a csendőrség tagjait semmiképpen meg ne károsítsák.

Házalóknak és ügynököknek nem szabad megengedni, hogy a laktanyában árusítsanak vagy megrendeléseket gyűjtsenek.

Minden étkező- és italmérő helyiségben, valamint a műhelyekben a laktanyaparancsnok által jóváhagyott árjegyzéket kell kifüggeszteni.

127. A laktanyában szeszes italból készletet tartani, mulatozni, dőzsölni vagy vendégeskedni nem szabad.

128. Az őrsiroda rendszerint az őrsparancsnok elhelyezésére szolgál. Kivüle az őrsirodában csak az őrsön megszálló csendőrtiszteket szabad elhelyezni a szolgaszemélyzet kivételével.

Az őrsirodán kívül más irodában vagy nem lakás céljára szolgáló helyiségben lakni nem szabad.

A szakácsnő — ha arra megfelelő és a legénységtől elkülönített helyiség van —, hasonlóképpen a nők cselédjei, loápolók és férjcselédék a laktanyában lakhatnak.

129. Előljáróknak és szolgálatban álló csendőrtiszteknek, ha valamely őrsállomásra érkeznek, mind a saját személyükre, mind a szolgáljukra nézve a csendőrlaktanyában való megszállás és étkezés meg van engedve. Szolgálati utazások kivételével tiszteknek a legénységi étkezésben részt venni nem szabad.

Olyan csendőrtisztek, akik az őrsállomáson szolgálaton kívül fordulnak meg, a laktanyában csupán elhelyezést igényelhetnek, a mindenkori napibetét felének lefizetése ellenében, de ezt is csak abban az esetben, ha az őrsiroda nőtlen őrsparancsnok által elfoglalva nincs.

A testülethez nem tartozó tiszteknek, valamint a polgári tisztviseleőknek a laktanyában sem elhelyezést, sem étkezést nem lehet adni.

130. Ha a laktanyában lakó nős csendőrök valakinek három napnál hosszabb ideig lakásukon szállást adni kívánnak, erre a laktanyaparancsnok, őrsökön a szárnyparancsnok engedélyét kötelesek kikérni.

131. A laktanyában lévő bútorok, ágyneműek és konyhaszközök stb. mindig teljes leltári számban legyenek meg, azokat használható állapotban és tisztán kell tartani, ezért mind fegyelmileg, mind anyagilag az felelős, aki átvételüket a leltárban legutóbb elismerte.

A fogdahelyiségek vasrácsos ablakokkal és a legénységi vagy ügyeleti szobába szóló csengővel legyenek ellátva.

132. A laktanyában a hasznos háziállatokon (ló, tehén, kecske, sertés, baromfi) kívül házőrző vagy szolgálati ebet, valamint macskát és galambokat is szabad tartani. Harapós ebet nappal meg kell kötni.

133. A laktanya kapuját takarodótól ébresztőig zárva kell tartani.

134. Minden parancsnok a laktanyának a laktanyaparancsnok által részére kiutalt körletében a laktanyarendért felelős. A laktanyában lakó nős egyének az általuk lakott épületrész és az általuk használt udvar laktanyaszerű rendjéért felelősek.

A laktanyát a laktanyaparancsnok, illetőleg az általa megbízott tiszt időnként mind éjjel, mind nappal meglepetésszerűen vizsgálja meg. Magánlakásokat azonban megvizsgálni nem szabad.

135. Az őrsparancsnok kötelessége gondoskodni arról, hogy ha az őrs egész legénysége szolgálatban van, az őrsiroda, őrspénytár és kamra kulcsát lepecsételten, a többi kulcsot pedig lepecsételés nélkül, a laktanyában lakó saját vagy valamely nős csendőr családtagjának vagy pedig a községi előjáróságnak átadják.

136. A csendőrség által használt épületekben bírósági vagy hatósági ténykedéseket csak a laktanyaparancsnoknak vagy helyettesének előzetes engedélye után lehet foganatosítani. Az engedélyt — alapos indok nélkül — megtagadni nem szabad. A hivatalos eljárásnál a laktanyaparancsnok vagy helyettese által kirendelt csendőr egyén jelen lenni köteles.

137. Laktanyákra és a csendőrség által megszállott épületekre a „Nemzeti Lobogót” — mint a magyar királyság nemzeti jelvényét — ki kell tűzni, midőn az ország Kormányzója valamely csendőrségi állomás szolgálati körletébe ideiglenes jellegű tartózkodásra (Gödöllő, Kenderes állandó tartózkodási helynek számít) érkezik (Szolg. Szab. I. Rész 548/14.), — ha idegen államfő hivatalos értesítés után valamely csendőrségi állomásra érkezik (Szolg. Szab. I. Rész 553/9.), — ha a honvédelmi miniszter, a belügyminiszter, a csendőrség felügyelője hivatalosan valamely vidéki csendőrségi állomásra érkezik (Szolg. Szab. I. Rész 558/6., 559/e.) — az ott tartózkodás idejére, — továbbá az ország Kormányzójának születésnapján és nevenapján (Szolg. Szab. I. Rész 600/2.), február 14-én (csendőrség- nap), március 15-én, május hó utolsó vasárnapján (hősök ünnepe), valamint augusztus 20-án napkeltétől napnyugtáig. A lobogót az épület főbejárta felőli oldalán — lehetően az épület közép részén — a beépített tartószerkezetbe úgy kell kitűzni, hogy a lobogóról a vízszintestől kb. 45 foknyira felfelé álljon. Más helyen, — mint pl. a tetőablakon stb. a nemzeti lobogót kitűzni nem szabad.

A pavillonrendszer szerint épített laktanyáknál — ott, ahol a főbejárattól kétoldalt egyenlő nagyságú különálló nagyobb emeletes épület van, — a nemzeti lobogót mindkét oldalon kell kitűzni.

Általában mindenkor csak rendes, tiszta és ép állapotban lévő nemzeti lobogó tűzhető ki.

A lobogó és lobogórúd mérete:

I. nagyság emeletes épületre: 300 cm hosszú és 150 cm széles, 400 cm hosszú lobogórúdon;

II. nagyság földszintes épületre: 200 cm hosszú és 100 cm széles, 300 cm hosszú lobogórúdon.

A rendszeresített lobogók beszerzésére, illetőleg kiadására a belügyminiszter intézkedik.

A Szolg. Szab. I. Rész 588. p. alapján elrendelt országos gyász tartamára a kitűzött nemzeti lobogó felső végére gyászszalagot kell kötni. A gyászszalag — a közepén 20—25 cm széles csokorba kötött, — 16 cm széles szalag, melynek két ága az I. nagyságú lobogón 100 cm-re, a II. nagyságú lobogón 60 cm-re lóg le.

A lobogólapot és a lobogó rúdját a laktanyaparancsnok (épületgondnok) rendelkezése szerint külön-külön megfelelő helyen kell tárolni és a rongálódástól megóvni.

22. §. Szobarend.

138. A csendőr illetékszerű szállását és annak berendezését az „Illetékszabályzat“ határozza meg.

Az őrsparancsnok a csendőröket a legénységi szobákban úgy helyezze el, hogy a próbacsendőrök és a fiatalabb csendőrök olyan idősebb bajtársakkal legyenek egy szobában, akik őket helyesen befolyásolni és oktatni képesek.

Minden szobában, amelyben két vagy több csendőr van elhelyezve, a rangban legidősebb a szobaparancsnok, aki a szobarendért és a tisztaságért felelős és ebben a minőségében a szobában elhelyezett egyéneknek előljárója. Ha a szobaparancsnok nős, a helyettese mindig a szobában elhelyezett rangban legidősebb nőtlen csendőr.

Ha a szobában kár fordul elő, a szobaparancsnok köteles erről közvetlen előljárójának jelentést tenni és a szándékos vagy gondatlanságból eredő kártételeknél a tettest kipuhatolni. Ha a tettest nem lehet kipuhatolni, a kártérítésre a szobában elhelyezett összes egyének egyetemlegesen kötelesek.

139. A legénységi szoba bejáró ajtajának belső oldalára kéregpapírból készült és 5 mm zöld szegéllyel ellátott szobalajstromot kell függeszteni, amelyen a csapattest és őrs (alosztály) címfeliratán kívül a szobában elhelyezett egyének rendfokozatát és nevét kell feltüntetni. A nevek megjelölésére befűzött kártyapapírszeleteket kell használni. Ha a csendőrök több, egymással összefüggő kis szobában vannak elhelyezve, a szobalajstromot elég az első szoba ajtajára kifüggeszteni.

A szobalajstromnak 25 cm magasnak és 21 cm szélesnek kell lennie.

140. Az ágyakat a férőhelynek megfelelően az ajtóktól és az ablakoktól lehetően távol kell felállítani. A csendőr csakis az őrsparancsnok engedélyével cserélhet ágyat.

Minden ágy fejrésze fölé, a fegyver- és köpenyfogas polcának közepére egy fehérszínű, szélén 5 mm-nyi széles szegéllyel ellátott, 11 cm hosszú és 8 cm széles bádogtáblácskát kell kifüggeszteni, amelyen a csendőr nevét és rendfoko-

zatát feltűnő betűkkel kell megjelölni. A fogasba csak a névtáblácska részére szabad szeget verni.

Az ágyneműt kímélni, tisztán tartani, hetenként szellőztetni és porolni kell.

141. A lepedőket és vánkoshéjakat kéthetenként váltani kell; a szalmazsákokat évenként újból, félevenként pedig akként kell utántölteni, hogy túl kemények ne legyenek és széleik az ág vasállványának felső szélével egyvonalban legyenek.

Az ágyban az ágyneműn és a tollforgón kívül más holmit tartani nem szabad.

142. Az ágy megvetése a következő módon történik:

A csendőr a szalmazsákot akként rázza fel, hogy a szalmazsák felülete egyenletes legyen. Ezután nyáron a téli, télen a nyári takarót a szalmazsákra — annak megfelelő nagyságban összehajtva — ráfekteti és az alsólepedővel beteríti; a lepedő széleit a szalmazsák és az ágydeszkák közé gyűri. Ennek megtörténte után a felső lepedőt és a második (nyári, illetőleg téli) takarót az ágyra helyezi. A takarót az ágy hosszának és szélességének megfelelően összehajtja és a felső lepedő lelógó széleit akként hajtja a második takaróra, hogy a lepedőnek két oldalt felhajtott szélei egymással egyenlő szélességű sávot alkossanak. Az ilyen módon megvetett ágyat egész hosszában a zöld ágytakaróval beborítja. A vánkost — magasabb részével a falhoz fordítva — az ágy fejére helyezi el.

143. Minden csendőrnek meg van engedve, hogy a kincstári fejbánkoson kívül egy fehér vászonhuzattal borított saját fejbánkóst is használhasson, amely azonban a kincstári fejbánkosnál sem hosszabb, sem szélesebb nem lehet.

Az, hogy a csendőr téli vagy nyári takaróval, esetleg mindkettővel takarózzék-e, a vidék éghajlati viszonyaitól függ. Ebben tehát a legénységet korlátozni nem szabad.

144. Ebéd után $\frac{1}{2}$ 15 óráig, valamint fárasztó szolgálat után az ágyon fekvés nappal is meg van engedve, de az ágyat a beszennyezéstől meg kell óvni és a lábbelit le kell húzni.

Pihenés után az ágyat ismét rendbe kell hozni.

Ha a férőhelyviszonyok megengedik, az átvonulók és a nappal pihenők részére külön szobát kell berendezni.

145. Nős egyének családtagjainak az irodákban, a legény-

ségi szobákban és az ezekhez tartozó mellékhelyiségekben tartózkodniok nem szabad.

146. A fegyverzetet, lőszert, szerelvényt és ruházatot akként kell gondozni, hogy mindig tiszta és használható állapotban legyenek.

A polcos fegyver- és köpenyfogason a fegyverszerelvényt és ruházatot a következőképen kell elhelyezni:

a) Gyalogcsendőrnél:

A polc közepére a borítóval letakart kalapot, közvetlen a borító mellé* jobbra a tábori, balra pedig a társasági sapkákat.

A sötétkék kalikópapírral bevont kéregpapírból készült kalapborító magassága 20 cm, felső átmérője 23 cm, alsó átmérője pedig 30 cm.

A jobboldali szegre szíjjal a fal felé fordított üres puskát és a válltekercset, a baloldali szegre a fedelével kifelé fordított járőrtáskát, az ismétlő pisztollyal felszerelteknek — pisztolytok fedele alatt kétszer áthúzott hordzsinórra — a tokbarejett üres ismétlőpisztolyt kell felakasztani.

A fogason* — jobbról számítva — az 1. fogra, derékszíjra húzva — táskalőszerrel — a fedőkkel kifelé fordított tölténytáskákat úgy kell felakasztani, hogy a derékszíj csatja az összezsátolt derékszíj baloldali közepén felfelé nézzen. A 2. fogra a kardhüvelytáskába húzott csendőr gyalogsági kardot markolatánál fogva úgy kell felakasztani, hogy a kosár balra nézzen. A 3. fogra a markolatkegyelével balfelé fordított gyalogtishti kardot kell a kardkötő karikájára felakasztani. A 2. és 4. fogra a jelsípzsínórt a jelsíppal úgy kell elhelyezni, hogy a 2. fogról a bojtlabdák és a 4.-ről a jelsíp egymagasságban lógjanak. Az 5. fogra, — akinek 3 köpenye van, az a 4. fogra, — a vállszalaggal összefogott ujjas vállgallért, a 7., 6. és esetleg az 5. fogra is, a köpenyszíjjal összezsátolt, hátszalaggal kifelé fordított köpenyeket kell akasztani. Ha a derékszíjat tölténytáskák nélkül használjuk, a tölténytáskák a polc jobb első sarkán — fedelükkel előre és hátlapjukkal balra, — egymás mellé a hosszabb oldallapjukra állítva maradnak.

A szuronyt úgy kell a fogakra fektetni, hogy a szuronyhüvelytáska felső része a fogas jobb belső oldalát érintse.

b) Lovascsendőrnél:

A fogas rendje annyiban különbözik a gyalogcsendőrértől,

* Az állvánnyal szemben állva.

hogy az 1. fogra a derékszíj alá — szíjánál fogva — a sarkantyút, a 2.-ra a csendőr lovassági és a 3.-ra a magánkardot, — mindkettőt a kardkötő karikájánál fogva — kell felakasztani. A mentét posztójával kifelé, a hátrész közepén hosszirányban összehajtva, a köpeny fölé a 6.-ra kell akasztani, hátrésze balra nézzen.

c) Különleges beosztású csendőrnél:

Az a) pontban nem említett ruházati és felszerelési cikkek elhelyezését külön rendelkezések szabályozzák.

Hogy a fal a puskatusa által meg ne sérüljön, a falnak arra a részére, ahol azt a felakasztott puskatusa érinti, egy 11 cm hosszú, 8 cm széles, szélein 5 mm széles zöld szegéllyel ellátott, fehér bádognál készült vértőablácskát kell erősíteni.

147. Az író- és ruhaszekrény málházása a következőképen történik.

Az író- és ruhaszekrény két csendőr számára szolgál. Ezek nevét és rendfokozatát a szekrény felső elválasztó polcán két-felől, jobbra és balra, egy-egy 6 cm hosszú és 2 cm széles fehér kártyapapír szeleten fel kell tüntetni, mely papirszeletet a két szélén rajzszöggel kell megerősíteni.

Az írószekrény felső polcán az írószereket és a fadugós oktató töltényeket tárral, az alsó polcon pedig a tiszta írópapírt, irományokat és könyveket kell megfelelő rendben tartani. A könyveket sarokkötésükkel kifelé akként kell elhelyezni, hogy a legnagyobb legalul, a legkisebb pedig legfelül legyen.

A felső polc balsarkán, szegre akasztva, a bilincs és fűzőláncok lakatjainak tartalék kulcsait kell őrizni.

Az író- és ruhaszekrény alsó részében kell tartani:

A mosdó-, borotválkozó- és varróeszközöket sötétkék kalikó papírral bevont fadobozokban, valamint a ruhakefét, ezek mögött pedig a ruházati cikkeket (zubbonyt és nadrágot). A ruházatot a szekrény szélességének megfelelően kell összehajtani.

A szekrény kulcsát a csendőr őrzi meg.

A női csendőr ruházatát — a díszöltözet kivételével — és lábbelijét a laktanyában, lakásán, vagy e két helyen tetszése szerint megosztva is tarthatja.

148. A díszöltözetet — amelyhez a díszkalap, egy nyakszegély és egy jelsípszinór, egy kardbojt, éremszalagok és egy pár fehér kesztyű is tartozik — a díszruhaládában zárva kell

tartani. Ha esetleg a díszkalapok csakis egymásba tolva férnek el a díszruhaládában, a kalapok kúpjának oldalfalát a rongálódástól való megóvás végett vékony, barna, kéregpapírból készített, megfelelő nagyságú, kúpalakú és tetőnélküli hengerrel kell bevonni. A díszruhaládát az őrsirodában, vagy ha ott hely nincs, a legénységi szobában kell elhelyezni, „Díszruhaláda” felirattal ellátott kulcsát pedig az íróasztal rekeszes állványának jobboldalán szegre kell akasztani. A díszruhaládában legfelül kell még a tartalék sebkötöző csomagokat is tartani.

Lábbelieket, valamint a közös tisztítószereket és egyesek tisztítóeszközeit megfelelő állványokon külön helyiségben kell tartani. Ott, ahol erre külön helyiség rendelkezésre nem áll, a lábbelieket az ágy fejrésze alatt, sarkukkal a fal felé fordítva, míg a tisztítószereket vászonzacskóban, az ágy fejdeszkájába vert szegen kell tartani.

A lábbeliek sámfántartása ajánlatos.

A csendőrök magánládái, amelyek a fehérnemű megőrzésére is szolgálnak, a tulajdonos nevével megjelölve, lehetően külön helyiségben és száraz helyen legyenek. Ugyanebben a helyiségben kell a hátibőröndöket is elhelyezni. A magánládák — a próbacsendőrökét kivéve — sem időszaki vizsga, sem szemle tárgyát nem képezhetik.

A ruházati és felszerelési cikkeket csak az arra kijelölt helyeken szabad tartani. Ezek a cikkek az álló ruhafogason vagy más helyen csak addig lehetnek, amíg azokra tisztítás vagy szárítás végett szükség van. Szennyes fehérneműt a magánládában, ott pedig, ahol a mosatás közösen történik, külön ládában kell őrizni.

Az őrsparancsnok ruházatát és egyéb holmiját a 147. pont utolsó bekezdésében foglaltak szerint megosztva tarthatja a ruha- és irományszekrényben, ugyanitt helyezi el a tiszta ágyneműt is.

Két darab tiszta lepedő, egy 60×45 cm nagyságú tollpárna és két vánkoshéj tiszti előljárók használatára a díszruhaládában állandóan készletben legyen. A tartaléktöltényeket az őrsirodában az íróasztal alatt, lepecsételt rakaszban kell tartani. Az őrsről (szabadságon, kórházban stb.) távollevő, valamint a gyakorlótérre kivonuló legénység éles táskalőszerét a ruha- és irományszekrényben kell elzárni. Tanalakulatoknál a távollevők stb. éles táskalőszerének megőrzése egyöntetű módját a parancsnok szabályozza.

149. A szobák csinosítása és otthonosabbá tétele céljából a szobák falait képekkel, tükrökkel és órákkal lehet díszíteni. Ilyen képek lehetnek: az Államfő, miniszterek, előljárók és feljebbvalók, valamint bajtársak és hozzátartozók képei vagy fényképei, saját fényképek, hazafias és vallásos tárgyú képek és jelmondatok, tájképek és bekeretezett dicsérő okiratok. Mindezekkel azonban a falakat túlszűfolni nem szabad. Az itt felsoroltaktól eltérő tárgyú képek vagy okmányok kifüggesztése tilos.

A szobákban virág- és pipaállványokat felállítani, valamint hangszereket, lámpákat, hamutartókat, szőnyegeket és más dísz tárgyakat használni meg van engedve; lábtörlők beszerzése tisztasági és egészségi szempontból kívánatos.

150. Kerékpárt minden csendőr saját költségén engedély nélkül beszerezhet. Visszaélés esetében az osztályparancsnokság a kerékpár használatát megtilthatja. A kerékpárt az őrsirodában vagy a legénységi szobában tartani nem szabad.

151. Gondoskodni kell arról, hogy szükség esetében rögtön világot lehessen gyújtani, ezért éjjelre a hosszú, közös asztalra gyertyát és gyufát kell kitenni, még ott is, ahol különben villany vagy gázvilágítás van. Ezt a gyertyát és gyufát nappal az őrsirodában a pénztárasztalon kell tartani.

152. Az őrsiroda falán, főhelyen és pedig vagy az ajtóval szemközt, vagy az íróasztal felett az Államfő képét keret és üveg alatt, ki kell függeszteni.

Az őrsirodát ugyanazokkal a tárgyakkal lehet díszíteni, mint a legénységi szobát.

A leltári szakkönyveket, folyóiratokat és szépirodalmi műveket könyvállványon, az őrsirodában kell elhelyezni.

153. A legénységi szobában, illetőleg, ahol külön iskolaszoba is van, ebben lécek között Magyarország közigazgatási térképét, továbbá bekeretezve és üveg alá helyezve a napirendet, az őrskörlet térképét (1:75.000), az őrskörletleírást, a vadász- és halásznaptárt, valamint az előljárók, feljebbvalók és tisztviselők névlajstromát kell kifüggeszteni. Utóbbin a miniszterelnöknek, a honvédelmi és belügyminisztereknek, a honvédelmi és belügyi államtitkároknak, a honvédség vezérkari főnökének, az illetékes honvéd hadsereg parancsnokának, a csendőrség felügyelőjének, az ő helyettesének és beosztott tábornokának, az illetékes honvéd hadtest parancsnoknak, a csendőrkerületi parancsnoknak, az ő helyettesének és a beosz-

tott törzstisztnak, az osztályparancsnoknak, a szárnyparancsnoknak és helyettesének, az osztály gazdasági hivatal főnökének, a szakaszparancsnoknak, a főispánnak, alispánnak, főszolgabírónak, szolgabírónak, a törvényszék és ügyészség elnökének (vezetőjének), a vizsgálóbírónak és a járásbíróóság elnökének nevét kell feltüntetni. Ezenfelül — ott, ahol az őrs a m. kir. rendőrség hatósági területén teljesít szolgálatot — a m. kir. rendőrség vidéki főkapitányának és a rendőrkapitányság vezetőjének nevét is fel kell tüntetni.

Az előljárók, feljebbvalók és tisztviselők névlajstromát, egy ív irodai papír nagyságú fehér kéregpapírból, akként kell elkészíteni, hogy a neveket fehér kéregpapírszeletekre írva, be lehessen fűzni és ki lehessen cserélni. A névlajstrom helyesbítését a változások alapján az osztályparancsnokság rendeli el.

154. A legénységi szobában, a hosszú közös asztal fiókjában kell tartani a gazdálkodási könyvet segédleteivel együtt, a foglalkozási jegyzéket, az író-, számoló- és rajzfüzeteket s az egyik belső sarokban a portörülő rongyot. A gazdálkodási könyv mellékleteit a gazdálkodásvezető őrzi meg.

155. A tartalékbilincset és fűzőláncot két tartaléklakkal és kulccsal, lovas őrsökön egy-egy darab első és hátsó mintapatkót a ruha- és irományszekrényben a választódeszka jobb oldalán a Csüsz. 7. melléklete szerint, a bőrlyukasztót pedig az őrsíróasztal IX. rekeszében kell tartani.

156. A pénztárasztal fiókjában az elszámolás tárgyát képező és megfelelő dobozokban vagy bádogtartályokban elhelyezett pénzekon kívül az általányszámlakönyvet és mellékleteit, a leltárakat, utalványszelvényeket és az őrsre érkezett pénzeslevelek borítékjait kell őrizni. Itt őrizhetők még a nőtlen csendőrök takarékbetét könyvei is. (Cs-20. 158. p.)

157. Ha a szolgálati és egyéb könyvek tábláit, valamint a szekrények polcait és azok ajtainak belső felületét papírral bevonjuk, erre a célra sötétkék kalikó papírt kell használni. Ugyanilyen papírral kell bevonni az íróasztal tetején elhelyezett dobozokat, az íróasztalrekeszek fedőlapjait, valamint az íróaljzatot is.

158. A szobarend fenntartására, a szobák mindennapi tisztogatására, valamint az ágyak rendbehozatalára minden csendőr rendfokozatára való tekintet nélkül, személyesen kötelezett, akár a laktanyában lakik, akár nem.

23. §. Istállórend.

159. Az istálló szellős, világos és kellő térfogatú legyen; megfelelő szellőztetése céljából nyáron át az egyik oldalon levő összes ablakokat nyitva kell tartani; télen azokat csak akkor szabad nyitva hagyni, ha szélcsend van és nincs nagy hideg. Az istállóablakokat téli időben kiakasztani nem szabad.

Az istálló hőmérséklete hidegebb évszakban $+ 12^{\circ}$ C. (10° R.) legyen.

160. Az istállóban mindig rendnek kell lennie.

A trágyát az istállóban összegyűjteni vagy a lovak alatt hagyni tilos, azt minden alkalommal az erre kijelölt helyre ki kell hordani. A még használható almot a szabadban ki kell szellőztetni, meg kell szárítani és alkalmas helyen kell tartani.

A levezetőcsatornákat vízzel gyakran ki kell öblíteni.

A jászlakat jókarban kell tartani s minden etetés előtt megtisztítani.

A padlásfeljárót — ha az istállóba nyílik — mindig elzárva kell tartani.

161. Az agyaggal burkolt lóállások jókarban tartása a következő módon történik:

Az agyag jó minőségű, zsíros és ruganyos legyen, hogy a ledöngöléstől kellő szilárdságot nyerve, kevés nedvességet vegyen fel. Az agyagot minden pelyva vagy szecska hozzákeverése nélkül kell kidolgozni és rétegszerű lerakásakor a szűkséghez képest vízzel kell locsolni. Az agyagburkolatot a legnagyobb gonddal tisztán, simán és szárazon kell tartani. A lovak kaparása vagy rúgása folytán támadó egyenetlenségeket mindig készen tartott agyaggal ki kell tölteni és a feltöltött agyagot fasulyokkal le kell döngölni. Lyukakat vagy gödröket homokkal vagy kavicsal kitölteni tilos.

Évente egyszer, de a szükséghez képest többször is az agyagburkolat felső rétegét el kell távolítani és friss agyagréteggel pótolni. Ennél a munkálatnál, valamint javításoknál és az istállónak a szükséghez képest való kimeszelésénél arra kell ügyelni, hogy az istálló használatbavétel előtt tökéletesen kiszáradjon. Az istálló teljes kiszáradása előtt oda lovakat bekötni nem szabad.

162. Igen világos istállókban, különösen olyanokban, ahol a világosság a lovak fejével szemben lévő, alacsonyan fekvő ablakon át közvetlenül a lovak szemébe hatol, az ablakokat be

kell fedni vagy lombos gallyakkal be kell takarni, ami egyúttal a legyeknek és egyéb rovaroknak az istállóba való berajzását is megakadályozza.

163. Az istállóban rendszerint váltó almot kell alkalmazni. Kivételes esetekben az ettől való eltérést a kerületi parancsnokság engedélyezi.

Állandó alom alkalmazása esetében arra kell ügyelni, hogy az, ha a lovak felkaparják, fel ne rázassék, hanem ismét keményre sulykoltassék és hogy a trágya az istállóból azonnal eltávolíttassék.

Beteg lovak részére kijelölt istállóban állandó almot alkalmazni nem szabad és ha valamely állandó alommal ellátott istállóban ragályos betegség üt ki, az almot el kell távolítani.

Az állandó almot valahányszor ennek szüksége felmerül, el kell távolítani, az istállót alaposan ki kell szellőztetni és azután az alapalmot meg kell újítani. A régi alomból még használható és megszáradt szalmát alapalom gyanánt a lovak mellső lábai alá lehet tenni. Az alom egyenletes fekvésére az utánszórásnál különös gondot kell fordítani.

Mint hogy a lovak — különösen kezdetben — a friss szalmát enni szeretik, az alom fenntartása céljából célszerű a falánk lovakat éjen át szájkosárral ellátni. Ilyen szájkosarakat elhasznált szíjakkal kell készíteni.

164. Hogy a ló kényelmesen lefeküdhessék és kinyújtózkodhassék, minden loállásnak legalább 3.10 méter hosszúnak és 1.58 méter szélesnek kell lennie.

A lovat olyan hosszúra kell kötni, hogy fejét a földre fektethesse. A rövidre kötés tilos, mert ennek folytán a leg-erősebb ló is hamarosan tönkremegy. A vaskarikán keresztül húzott kötőfékszár végére egy fagolyót kell kötni, amely azonban se érdes, se túlnehéz ne legyen.

Az istállóban minden loállás válaszrudakkal és állásoszlopokkal legyen ellátva. Az állásoszlopok alsó felerészét, valamint a válaszrudaknak az oszloptól számított negyed részét szalmából font kötélekkel csinosan be kell fonni.

A loállásban a falra a ló fejénél egy 26 cm széles és 14 cm magas fekete bádogtáblát akként kell kifüggeszteni, hogy a tábla alsószéle a földtől 230 cm magasságban legyen. A táblára fehér olajfestéssel, 5 cm magas dorongírással kell a ló nevét felírni.

165. Minden istállóban lámpának kell lennie, amelyet két

kampósszegre kell akasztani olyan magasra, hogy ajtaja elérhető legyen. A lámpa alá felhajtott karimájú tálcát kell alkalmazni, amelynek olyan nagynak kell lennie, hogy a lámpa felborulása esetén az abból kiömlő folyadékot felfoghassa.

A rend és tisztaság fenntartásáért az istállóügyeletes és az őrsparancsnok felelős. Az istállóügyeletesnek kötelessége a lovakat időnként megnézni, azokat rossz szokásaikban megakadályozni és arra vigyázni, hogy egymásban kárt ne tegyenek. A lovak hirtelen megbetegedését vagy sérülését az esetleg helyben levő tisztai előljárónak, ha pedig helyben tisztai előljáró nincs, az őrsparancsnoknak azonnal jelenteni kell.

A lovak ápolására polgári loápolókat kell alkalmazni. Első lovas kiképzés alatt álló és összpontosított lovas legénység azonban — rendfokozatra való tekintet nélkül — maga köteles a lovát ápolni.

A polgári loápolót a loápolásra, istállórendre és tisztaságra vonatkozó tennivalóiban az őrsparancsnok és a legénység oktassa ki. A loápoló az istállóban tartózkodni és a lovakra felügyelni köteles. E kötelességének teljesítésében az istállóügyeletes ellenőrzi.

166. Az istállóban dohányozni tilos.

Az etetésnél reggel az istállóügyeletesnek, délben és este minden lovasnak jelen kell lennie.

167. A nyeret és egyéb lószerszámot a nyeregkamrában felállított állványokon kell tartani. A nyereg elhelyezésére szolgáló nyeregbak fölött a fogast úgy kell elhelyezni, hogy minden nyereg felett a hozzátartozó kantár függjön. A kantártól balra egy, a fejtáblácskához hasonló táblácskát kell erősíteni, amelyre a lovas nevét és rendfokozatát, valamint a ló nevét, anyakönyvi és avatási számát kell felírni. A máltáskát a nyereg megtisztítása után a nyeregre ismét fel kell csatolni, úgyszintén a zabostáskát is a nyergen kell tartani.

168. A takarmányt csak erre alkalmas száraz helyen szabad tartani, istállóban nem.

A zabot a zárral ellátott zabosládában kell őrizni, melynek kulcsát az őrsirodaasztal IX. rekeszében kell tartani; a kulcsot a mindenkori etetéshez szükséges zabadag felvételezéséhez az őrsparancsnok adja ki.

A zabos ládát és a takarmányt a takarmánykamrában, takarmánykamra hiányában a zabos ládát a nyeregkamrában, a takarmányt pedig az istálló feletti padláson kell őrizni.

24. §. Laktanya- és szállás-szemle.

169. Ha a laktanyaparancsnoknál magasabb rendfokozatú előljáró előzetes értesítés nélkül jön a laktanyába, nála a napos csendőr jelentkezni köteles.

A jelentkezés megtörténte után a napos csendőr azonnal intézkedik, hogy az előljáró megérkezése a laktanyaparancsnok tudomására jusson.

Ha az előljáró először a laktanyaparancsnokhoz vagy az őrsparancsnokhoz lép be, akkor ezek ebben a minőségükben jelentkeznek, az utóbbi ezenkívül az őrs rendszeresített és tényleges létszámát, a jelen- és távollévők számát és utóbbiak hollétét jelenti. Pl. „Százados úr X. Y. tiszthelyettes alázatosan jelentkezem, mint őrsparancsnok. Rendszeresített létszám kilenc, tényleges létszám hét csendőr, jelen van négy, távol három: kettő szolgálatban, egy kórházban”. Azután a legelső alkalmat felhasználja arra, hogy kalapot és jelsípzsínórt tegyen fel és kardot kössön. Ha a laktanyában csak egy csendőr van otthon, akkor ez, ha többen vannak, akkor a rangban legidősebb jelentkezik olyan módon, mint az az őrsparancsnok számára van előírva s egyúttal a távollevő őrsparancsnok hollétét is jelenti.

A parancsnok vagy helyettese, illetőleg az őket helyettesítő csendőr az előljárót a laktanya megszemlélésénél 3 lépésnyi távolságban követi.

170. Ha valamely előljáró éjjel jön a laktanyába, a kaput nyitó csendőr a találkozáskor a fentebb előírt jelentést azonnal megteszi és a továbbiakra nézve az előljáró parancsa szerint jár el.

Meglepő szemle alkalmával, mihelyt lehetséges, a 28. §-ban előírt öltözetet kell felvenni.

Elrendelt szemle alkalmával a fogadtatás a laktanya bejáratán belül az őrsparancsnok vagy helyettese és a napos csendőr által — ha az előljáró másként nem rendelkezett — a jelen utasítás 28. §-ában előírt öltözetben történik.

171. A m. kir. csendőrség — tábornok vagy ennél magasabb rendfokozatban lévő — felügyelőjét, ha valamely csendőrsparancsnokság állomáshelyén szolgálatilag megjelenik, a Szolg. Szab. I. Rész 559. pont e) alpontja alapján a Szolg. Szab. I. Rész 558. pontjában előírt tiszteletadások illetik meg.

A díszszázad kiállítására a Szolg. Szab. I. Rész 561.

pontját, a díszőr felállítására pedig a 384. pont 2. és 3. alpontját kell értelemszerűen alkalmazni.

A díszőr vezényléséről a tiszti állomásokon a legmagasabb rangú parancsnok, őrsállomásokon pedig az őrsparancsnok gondoskodik. Ugyancsak ők gondoskodnak a díszőrök eligazításáról is. Működő tanosztályok székhelyén a díszőröket a tanalosztály állítja fel.

A díszőrök felváltása az őrsökön felvezető nélkül történik.

172. Tiszti állomásokon bemondott szemlék alkalmával a fogadtatás a következőképpen történik:

a) Kerületi parancsnokság székhelyén a kerületi parancsnok (és esetleg a laktanyaparancsnok), mögötte segédtsíztje és a parancsnoktól 5 lépésnyire oldalt a napos csendőr a kapubejáraton belül, az önálló parancsnoksággal felruházott többi tiszt pedig ügyeleti közegeivel — ha ilyenek vannak — a nekik kijelölt elhelyezési körlet kezdeténél, a beosztott tisztek pedig rendes foglalkozásukban várják a szemlélő előljárót. Az őrsparancsnok az őrselhelyezés bejáratánál várakozik.

b) Osztályparancsnokság székhelyén az osztályparancsnok, mögötte segédtsíztje, valamint a parancsnoktól 5 lépésnyire oldalt a napos csendőr a kapubejáraton belül áll fel. A többiek az a) pontban előírtak szerint viselkednek. Ha a szárny-, szakasz- és őrsparancsnokság az osztályparancsnoksággal közös épületben van elhelyezve, a fogadtatásnál a szárny-, szakasz- és őrsparancsnoknak is meg kell jelennie.

c) Szárnyparancsnokság székhelyén a szárnyparancsnok, a szakasz- és az őrsparancsnok, valamint a napos csendőr az őrszlaktanya kapubejárátán belül várják a szemlélő előljárót.

d) Más, itt fel nem sorolt alakulatoknál a fogadtatás a fentebbi elvek szerint történik.

Az ekként felállott parancsnokok — a parancsnokok mögött álló segédtsíztjek kivételével —, valamint a napos csendőr egymás után jelentkeznek és ha nem csupán laktanyaszemléről van szó, a tiszti parancsnokok létszámkimutatást nyújtanak át.

A csendőrök az előírt öltözetben a szobákban, — ki-ki az ágyának lábrésze mellett balra, a bejárat felé fordulva, — a szobaparancsnok pedig az ajtó közelében áll fel.

Ha a szemle egész napon vagy több napon át is tart,

fogadtatás csak egyszer, az előljáró megérkezése alkalmával történik.

173. Ha a szolgálatban lévő tiszt előljáró az állomáshelyre vasúton (hajón) való megérkezésének idejét előre tudatja és a vasút- vagy hajóállomás a község (város) belső területén fekszik, az állomáshelyen levő legmagasabb rangú csendőrparancsnok (segédtisztjével) a jelen utasítás 209. pontjának 2. alpontjában felsorolt előljáróknál diszben, egyébként pedig szolgálati öltözetben a vasúti (hajó-) állomáson jelentkezni köteles.

A csapatparancsnok és magasabb szemlélő előljárók mellé a Szolg. Szab. I. Rész 54. §-a alapján küldönc altisztet kell kirendelni, aki a szemlélő előljárónál, illetőleg személyi segédtisztjénél a megérkezéskor jelentkezik és szolgálatát az idézett §-ban foglaltak szerint látja el.

174. Csendőrlaktanyát és csendőrségi alakulatot csak csendőrségi előljáró szemlélhet meg.

Ha valamely csendőrlaktanyába a miniszterelnök, a honvédelmi vagy belügyminiszter, a honvédség főparancsnoka, a területileg illetékes honvéd vegyesdandár parancsnoka, a honvédelmi vagy a belügyi államtitkár, avagy a belügyminiszter kirendelt képviselője bármi okból belép, akkor, ha a belépés váratlanul vagy előre jelezve történt, irányukban ugyanúgy kell viselkedni, mint az hasonló alkalommal a csendőrségi előljárókkal szemben van előírva, azzal a különbséggel, hogy ezek közül a személyiségek közül azoknál, akik nem katonai egyenruhában jelennek meg, csupán a legmagasabb parancsnok (segédtisztjével) jelentkezik; legénységi elhelyezésbe való belépésük alkalmával pedig „vigyázz“-t nem kell vezényelni, hanem a legénység vezényszó nélkül helyezkedik „vigyázz“-állításba.

25. §. Napirend.

175. Az őrsökre beosztott csendőrök foglalkozási kötelességét a 4. mellékletben foglalt napirend írja elő. A foglalkozás anyagát az „Írányelvek az őrsökön való továbbképzésre“ című szolgálati könyv 9. §-a szabályozza.

176. Az oktatást, vizsgáztatást és lovardát rendszerint a napirendben meghatározott idő alatt kell megtartani. A délelőttől elmaradt ilyen foglalkozás délután pótolható. A foglalkozást — délelőttönként legfeljebb 2 órai időtartamban —

az őrsparancsnok, távollétében helyettese, illetőleg az otthon levő rangban legidősebb altiszt (járőrvezető-iskolát nem végzetek kivételével) vezeti, az őrsparancsnok azonban a tananyag fontosabb részének oktatását mindenkor magának vagy helyettesének tartsa fenn. Ha az oktatás csak 2 órán át tart, a délelőtti foglalkozás harmadik óráját a legénység önálló tanulására fordítsa, ha pedig nincs otthon olyan altiszt, akit az oktatás megtartásával meg lehetne bízni, az egész délelőtti foglalkozási időt önálló tanulással kell eltölteni.

A fentiekből következik, hogy délelőtt a foglalkozási idő alatt otthon levő valamennyi csendőrnek az őrsparancsnok által elrendeltek szerint foglalkoznia kell és az otthon levő őrsparancsnok a foglalkozás vezetését csak akkor bízhatja helyettesére (az otthon levő rangban legidősebb altisztre), ha őt ebben a közbiztonsági szolgálattal kapcsolatos sürgős és fontos parancsnoki kötetmei (pl. érkező és induló járőrök eligazítása, panaszok felvétele stb.) akadályozzák.

177. A napirendben foglaltak végrehajtására nézve a következők mértékadók:

Az ébresztő ideje a csendőrség összes őrsei és más alakulatai részére nyáron 6, télen 7 órában, a takarodó pedig nyáron 22, télen 21 órában van megállapítva.

Iskoláknál (lovas alosztályoknál, tanfolyamoknál) — a kivonulásra és lóápolásra való tekintettel — az ébresztő 1 órával korábban állapítható meg.

Az ébresztőnek vagy takarodónak az itt előírt idő előtt való megállapítását — ha azt különös közbiztonsági érdekek szükségessé teszik — az őrsparancsnok, illetőleg az állomáson lévő legmagasabb csendőrparancsnok rendeli el, de ezt a rendelkezést csak addig szabad fenntartani, amíg arra elkerülhetetlen szükség van.

178. Őrmesterek és ennél magasabb rendfokozatú altisztek, valamint a rangosztályba nem sorolt havidijasok részére a korlátlan kimaradás elvben meg van engedve, őket tehát korlátlan kimaradási engedélyjeggyel nem kell ellátni. Három éven felül szolgáló jól minősített csendőrök részére addig, míg minősítvényük hátrányosan nem változik, a kerületi parancsnok, a szárny- és osztályparancsnok javaslata alapján, korlátlan kimaradást engedélyezhet. Ezt az engedélyt kerületi parancsban kell kihirdetni és a minősítvényi jegy IV. rovatában elő kell jegyezni. A korlátlan kimaradási

engedélyjegyet a kerületi parancsra való hivatkozás mellett a szárnyparancsnok állítja ki.

Korlátlan kimaradási engedélyjeggyel nem bíró csendőrök külön engedély nélkül rendes körülmények között 24 óráig maradhatnak ki. Ezenfelül, de legfeljebb az ébresztőig való kimaradásra esetről-esetre az órparancsnok adhat engedélyt. Az órparancsnok az általa kiállított kimaradási engedélyjegyeket minden hó végén a szárnyparancsnoksághoz felterjeszteni köteles.

A korlátlan kimaradás kedvezményével nem szabad élni és takarodón túl nem szabad kimaradni, ha másnap előreláthatóan közbiztonsági szolgálatot kell teljesíteni.

A korlátlan kimaradás kedvezményének a Szolg. Szab. I. Rész 189. pontjában meghatározott elvonási joga hat heti időtartamra a szárnyparancsnokot, tíz heti időtartamra az osztályparancsnokot illeti meg.

A csapatparancsnokok a korlátlan kimaradás kedvezményét indokolt esetben egészben vagy részben, tartósan vagy bizonyos időre megszüntethetik és ezt az intézkedést különös körülmények között mint elővigyázati rendszabályt az összes alárendelt legénységre nézve is megtehetik.

Csendőriskolákba és tanfolyamokba vezényelt hallgatók kimaradási kedvezménye megszűnik és bármely rendfokozatban vannak, esetenként adandó külön engedély nélkül, csak a takarodóig maradhatnak ki.

179. A tiszti parancsnokok és főnökök a szükséghez képest naponta kihallgatást tartanak, amelynek időpontját alosztályaikkal közölni kötelesek. Az órparancsnok kihallgatást, a szükséghez képest esetenként tart.

Az osztály- és a kerületi parancsnok előtt kihallgatáson megjelenő csendőröknek a Szolg. Szab. I. Rész 268. pontjában előírt elővezetését — ha az elővezetendőnek helyben tiszti alosztályparancsnoka nincs vagy ha ez az állomáshelyről távol van — a segédtsízt foganatosítja.

Az a parancsnokság, amelynek élén tiszt áll, a csendőrségi ügyviteli szabályzat szerint „Kihallgatási könyv”-et vezet.

180. A szárny-, az osztály- és a kerületi parancsnokok megbeszélést tarthatnak. Ezekre a megbeszélésekre külső állomásokról berendelhetők:

a szárnyparancsnok által — legfeljebb félévenként egyszer — az ór- (különítmény) és szakaszparancsnokok;

az osztályparancsnok által — negyedévenként egyszer — a tiszti- és szakaszparancsnokok;

a kerületi parancsnok által — a szükséghez képest — az alárendelt osztályparancsnokok.

Ilyen alkalommal a parancsnok a közbiztonsági állapotokról, a lakosság hangulatáról, esetleg észlelhető mozgalmakról stb. megbeszélést tart és alárendeltjeinek a közbiztonsági szolgálatra vonatkozó esetleges javaslatait meghallgatja. Érdeklődik a legénység magatartása, ruházata, elszállásolása és gondázkodása felől. Ébren tartja a hazafias és katonás szellemet. Megmagyarázza az időközben megjelent törvényeket, rendeleteket és azok célját. Közli velük a közigazgatási (rendőri) és igazságügyi hatóságok kívánságait. Szóval elintézhető ügyeket elintéz. Gazdászati ügyekben a gazdasági hivatal főnöke vagy az ő helyettese ad felvilágosítást. A megbeszéléseket az alárendelt parancsnokok által az önképzésben elért eredmény megvizsgálására is fel lehet használni.

A csendőrség felügyelője a szükséghez képest a kerületi parancsnokokat megbeszélés végett szintén berendelheti.

A megbeszélést egy nap alatt be kell fejezni s az 8 óránál tovább nem tarthat.

181. Napiparancsokat kiadni és kihirdetni csak együttesen elhelyezett csendőrségi alakulatoknál kell. Őrsökön az írásban kapott felsőbb rendelkezéseket a legénység előtt nem a napiparancs kiadása alkalmával, hanem a foglalkozás alatt kell kihirdetni, azok tartalmát meg kell magyarázni; tudomásul vételüket pedig minden egyes csendőr aláírásával igazolja. Iskoláknál és tanfolyamoknál a kihirdetés megtörténtét csak a kihirdető igazolja.

Iskolák, tanfolyamok és általában azok a parancsnokságok, ahol a legénység előtt a napirendben meghatározott időben történik a parancsok kihirdetése, azokról a saját rendelkezéseikről, melyek csak a helyben állomásozó csendőregyénekre vonatkoznak, a csendőrségi ügyviteli szabályzatban előírt „Parancskönyv”-et vezetik. A parancskönyvet a helyben állomásozó csendőrparancsnokságoknak esetről-esetre körözésre ki kell adni.

182. A laktanyából magánügyben kimenni csakis a foglalkozási időn kívül van megengedve.

Minden csendőr, mielőtt a laktanyát elhagyja, az őrsparancsnoknál vagy helyettesénél jelentkezni és jelenteni köte-

les, hogy szükség esetében hol lehet őt megtalálni. Ha az őrsparancsnok vagy helyettese nincs jelen, a fentiekről a napos csendőrt kell értesíteni. Nős csendőrök, ha lakásukat elhagyják, szintén gondoskodjanak arról, hogy szükség esetén megtalálhatók legyenek.

A laktanyán kívül lakó nős egyének a foglalkozási idő alatt a laktanyában kötelesek tartózkodni. A foglalkozási idő a reggeli gyakorlati továbbképzéssel veszi kezdetét.

A laktanyába való visszatérést az őrsparancsnoknak vagy helyettesének csak akkor kell jelenteni, ha ezt az őrsparancsnok vagy helyettese kifejezetten elrendelte, egyébként elegendő azt a napos csendőr tudomására adni.

Csendőriskoláknál, tanfolyamoknál és együttesen elhelyezett más csendőrségi alakulatoknál a kijárási a Szolg. Szab. I. Rész 292., 293. és 295. pontja szerint történik.

183. Vasár- és ünnepnapokon a szolgálatmentes legénység köteles saját vallásának istentiszteletén megjelenni.

26. §. Ügyeleti-, napos-, készségi- és küldönc-szolgálat.

184. A csendőrségnél a következő ügyeleti szolgálatokat kell tartani:

a) Kerületi- és osztályparancsnokságoknál távbeszélő ügyeleti szolgálatot naponta a foglalkozási időn túl 20 óráig, illetőleg ha az állomáson a távbeszélő szolgálat ennél rövidebb ideig tart, a távbeszélő szolgálat tartamáig.

b) Csendőriskoláknál és tanfolyamoknál a Szolg. Szab. I. Rész 29. §-ban az alosztály számára előírt napos és ügyeleti szolgálatot.

c) 4 főnyi vagy ennél nagyobb tényleges létszámmal bíró őrsökön (különítményeken) napos szolgálatot.

Itt fel nem sorolt alakulatok ügyeleti szolgálatát (pl. kapu, pénztárügyelet) a fentiek értelmében, illetőleg a Szolg. Szab. I. Rész 29. §-ában foglaltak szem előtt tartása mellett a kerületi parancsnokság szabályozza.

185. Az a) alatti szolgálatba a kerületi, illetőleg az osztályparancsnokság székhelyén állomásozó és irodai szolgálatot teljesítő összes csendőröket, a b) alatti szolgálatba a csendőriskola (tanfolyam) állományába tartozó csendőröket — a segédoktatók kivételével — és végül a c) alatti szolgálatba az őrsparancsnok helyettesét és a beosztott csendőröket 24 óránként felváltva kell vezényelni.

Ha az őr szolgálatot teljesítő létszáma négy főre vagy még kisebbre apad, vagy ha az őrparancsnok egyedül van otthon, a napos szolgálatban ő is köteles résztvenni. Három főnyi tényleges létszámú őrökön és különítményeken napos szolgálatot nem kell vezényelni. őrökön a napos szolgálatot a szolgálati havifüzetben, más alakulatoknál pedig a napos és ügyeleti szolgálatokat a parancskönyvben kell tárgyalni.

Az őrparancsnoknak jogában áll engedélyezni, hogy a napost egy másik csendőr helyettesítse.

12 főnél kisebb tényleges létszámú őrön a napos szolgálatban álló, laktanyán kívül lakó nő csendőrököt a takaródótól a másnap délelőtti foglalkozás kezdetéig a napos szolgálat alól mentesíteni kell, ha az őr szolgálati- és létszámviszonyai a helyettesítést lehetővé teszik.

A helyettes vezénylését a szolgálati havifüzetben a napos szolgálat bejegyzésének jobboldali vízszintes rovatában „Nh.“ betűkkel kell megjelölni.

A napos, ügyeleti és készültségi szolgálatok átadását és átvételét kihallgatáson kell jelenteni. Ha a parancsnok nem tart kihallgatást, a jelentést a segédtsztnél, őrökön az őrparancsnoknál, távollétében az őrparancsnok helyettesnél kell megtenni.

186. Az *a)* alatti szolgálatban álló egyének a szolgálat tartama alatt állandóan valamely a parancsnokság által megjelölt távbeszélő állomás mellett tartózkodni, a távbeszélőn kiadandó rendelkezéseket továbbítani, illetőleg az ilyen rendelkezéseket vagy jelentéseket átvenni, a csendőrségi ügyviteli szabályzatban előírt „Távbeszélgetések könyv“-ébe bevezetni és arról gondoskodni kötelesek, hogy sürgős természetű rendelkezések vagy jelentések azonnal a segédtszthez továbbíttassanak.

A *b)* és *c)* alatti szolgálatokban álló egyének kötelmeire nézve a Szolg. Szab. I. Rész 206—220. pontjában előírtakat értelemszerűen kell alkalmazni. őrökön a napos csendőrnek meg van engedve, hogy éjjel levetkőzve ágyban alhassék. A napos szolgálatban álló csendőr, ha őt ebben a szolgálatában nem gátolja, köteles a laktanyában tartózkodni.

Lovas őrökön a napos csendőr egyúttal az istállóügyelet tennivalóit is ellátni köteles. Külön istállóügyeletet csak ott kell vezényelni, ahol a lovak száma a huszat meghaladja.

187. Laktanyaügyeleti szolgálatot a csendőrségnél rend-

szerint nem tartanak. Ott azonban, ahol arra szükség van, a laktanyaparancsnok egyszer s mindenkorra vagy csak bizonyos időre laktanya ügyeleti és kapuügyeleti szolgálat tartását elrendelheti. Az előbb említett, szolgálatban álló kötelességeit a Szolg. Szab. I. Rész 252—259. pontjai írják elő, míg az utóbbiét a laktanyaparancsnok, a helyzetnek megfelelően külön szabályozza.

Ha valamely laktanyában egy alosztálynál nagyobb csendőrségi erő együttesen van elhelyezve, az ügyeleti szolgálatot a honvédségre nézve előírtak szerint kell vezényelni és teljesíteni.

188. Készültségi szolgálatot az egy alosztály erejű vagy még kisebb csendőrségi alakulatok rendes viszonyok között nem vezényelnek; egy alosztálynál nagyobb, együttesen elhelyezett alakulatok készültségi szolgálatának vezénylésére és teljesítésére a Szolg. Szab. I. Rész 369. és 370. pontjában foglaltak mértékadók.

Őrsökön a készültségi szolgálatot a napos csendőr látja el.

189. Ha a közbiztonsági vagy egyéb viszonyok szükségessé teszik, akkor a szárny-, az osztály-, illetőleg a kerületi parancsnok alárendelt összes vagy csak egyes alakulatai részére „készültség”-et rendelhet el A készültség elrendelésére a kiküldönített csendőriskola parancsnoka és az őrsparancsnok is jogosult:

Készültség elrendelése esetében:

a) őrsökön és különítményeken a szolgálatot akként kell vezényelni, hogy a legénység fele állandóan otthon legyen. Ettől eltérni csupán halaszthatatlan szolgálatok felmerülése esetén szabad;

b) csendőriskoláknál a Szolg. Szab. I. Rész 370. pontjában tárgyalt készültségi szolgálatot kell elrendelni, ezenfelül pedig a legénység kijárását akként kell szabályozni, hogy fele állandóan a laktanyában tartózkodjék;

c) a kerületi és az osztályparancsnokságnál, valamint a csendőriskola (tanfolyam) parancsnokságoknál tiszti-, a szárny-, a tiszti különítmény- és az őrsparancsnokságoknál pedig legénységi távbeszélő ügyeleti szolgálatot kell tartani addig, amíg az állomáson a távbeszélő szolgálat tart;

d) valamennyi csendőregyénnek úgy kell felkészülnie, hogy szükség esetében állomáshelyét bármikor elhagyhassa.

190. Ha a viszonyok (forrongás, lázadás, közbiztonság nagy mértékben való veszélyeztetése) szigorú készültségi szol-

gálat tartását teszik szükségessé, azt valamennyi vagy csak egyes meghatározott őrsök vagy más alakulatok részére az osztály-, illetőleg a kerületi parancsnokság rendeli el.

Sürgős szükség esetében azonban annak elrendelésére a szárny- és az őrsparancsnok is jogosult, de kötelesek erről a kerületi parancsnokságnak jelentést tenni.

191. Szigorú készütség elrendelése esetében:

a) A kerületi-, illetőleg az osztályparancsnok az ideiglenesen szabadságolt csendőregyéneket — a betegség okából szabadságoltak kivételével — bevonultatja, ha ezt szükségesnek látja.

b) A szigorú készütség tartama alatt a szabadságok engedélyezése szünetel.

c) A „készütség“ esetére előírt időben állandó távbeszélő ügyeleti szolgálatot, a napnak meghatározott óráiban pedig rádióügyeleti szolgálatot kell tartani.

d) Őrsökön a szolgálatban álló járőröket azonnal be kell vonni, illetőleg azok, amint a szigorú készütség elrendeléséről értesülnek, rögtön bevonulni kötelesek, hacsak őket valamely fontos és halaszthatatlan szolgálati tennivaló ebben nem gátolja.

e) A szigorú készütség tartama alatt az őrsökön valamennyi csendőregyén állandóan, tehát mind éjjel, mind nappal, a laktanyában köteles tartózkodni. Nős egyének részére az élelmet a családtagok a laktanyába viszik.

A szigorú készütség tartama alatt az előírt szolgálati óraszám teljesítése nem kötelező. Közbiztonsági szolgálatba lehetően erősebb járőröket kell vezényelni, de csak a szükséghez mérten és olyképen, hogy a legénység fele állandóan otthon legyen. Ettől csak halaszthatatlan szolgálatok felmerülése esetében szabad eltérni.

f) A csendőriskolák létszámában esetleg fennálló hiányt a kerületi parancsnokság a szigorú készütség elrendelésével egyidejűen akként pótolja, hogy a kivonuló legénység létszáma 100 fő legyen. A csendőriskolákat, tanfolyamokat és más együtt elhelyezett csendőrségi alakulatokat a Szolg. Szab. I. Rész 376. pontjában előírt módon — menetkész állapotba helyezve — együtt kell tartani.

g) Rendes szemlék, kivizsgálások stb. a szigorú készütség tartama alatt szünetelnek s ennek elrendelése után minden szemlén, kivizsgáláson stb. lévő tiszt- és szakaszparancs-

nok állomáshelyére bevonul. Halaszthatatlanul sürgős eseteket (pl. halálos vagy életveszélyes sérüléssel végződött fegyverhasználatokat stb.) azonban ilyenkor is ki kell vizsgálni.

192. A Szolg. Szab. I. Rész 44. §-a értelemszerűen a csendőrségre is vonatkozik. Minden csendőr csapatalakulatnak legyen riadó intézkedése (riadóterve). Az állomásparancsnokság riadóintézkedései a helybeli csendőralakulatokra is irányadók. A riadóintézkedést (riadótervet) a helyben lévő legmagasabb csendőrparancsnok, az őrsök riadótervét pedig a szárnyparancsnok adja ki. Az őrsök riadótervének irányelveit a csendőrség felügyelője állapítja meg. Karhatalmi kivonulás esetében a csendőrség a honvédséggel és a többi közbiztonsági szervvel egyetértésben jár el, a ráháramló szolgálatokat azonban önállóan teljesíti.

193. A Szolg. Szab. I. Rész 54. §-ában előírt küldöncszolgálatot azoknál a parancsnokságoknál, amelyek irodaszolgálattal nem rendelkeznek, a helyi őrs napos csendőre, csendőrszolgálatnál pedig a napos és ügyeletes csendőr köteles ellátni.

Az állomáshelyen kívül teljesítendő küldönc- (futár-) szolgálatra tiszteket vagy csendőröket csakis olyan sürgős és fontos parancsok vagy jelentések továbbítása céljából szabad igénybevenni, amelyeket bármely oknál fogva postán vagy távbeszélőn (távíráttal) nem lehet továbbítani.

27. §. Eljárás megbetegedéseknél.

194. Csendőrök megbetegedésüket az őrsparancsnoknak, illetőleg őrsön kívüli egyének közvetlen előljárójuknak szóval, ha pedig laktanyán kívül laknak és egészségi állapotuk miatt a laktanyába bemenni nem képesek, szolgálati jeggyel vagy megbízottjuk útján jelentik.

Rangosztályba nem sorolt havidíjasok abban az esetben, ha betegségük 3 napnál tovább tart, annak természetéről és előrelátható tartamáról orvosi bizonyítványt kötelesek betérjeszteni. Megbetegedett altisztekről az iskolánál és az őrsökön a csendőrségi ügyviteli szabályzatban előírt „Orvosi vizsgálati könyv”-et kell vezetni.

Ha helyben orvos rendelkezésre nem áll és ha a betegség szemmel láthatóan könnyebb természetű, akkor addig, amíg a beteg egyén orvossal megvizsgáltatható, a betegség tüneteit, valamint a test hőmérsékletét az orvosi vizsgálati könyvbe az őrsparancsnok vezeti be. Beteg egyének hőmérsékletének meg-

állapíthatása végett minden őrsnek lázmérővel kell ellátva lennie.

Mindig óvakodni kell attól, hogy egy — bár könnyebb természetűnek látszó — betegség elhanyagoltassék, azért arra kell törekedni, hogy beteg egyéneket már betegségük kezdetén orvos vizsgáljon meg.

195. Az őrsparancsnoknak, illetőleg a közvetlen előljáró parancsnoknak kötelessége alárendeltjeinek egészségi állapotát állandóan figyelemmel kíséreni.

Jogában áll bármely megbetegedett csendőrt orvossal megvizsgáltatni még abban az esetben is, ha a megbetegedett csendőr betegségét már egy ízben orvos igazolta, vagy ha arról orvosi bizonyítványt terjesztett be. Ha azt tapasztalná, hogy valamelyik alárendeltje beteges kinézésű, vagy, hogy rajta betegség más jelei mutatkoznak, az illetőt abban az esetben is vizsgáltassa meg orvossal, ha az a betegsége nem jelentené, vagy megvizsgáltatását maga nem kívánná is.

Ha az állomáson csendőrségi gyengélkedőszoba áll rendelkezésre, a megbetegedett, de kórházi ápolást nem igénylő nőtlen egyéneket oda kell beutalni. Nős egyének családjuk körében ápolhatók.

Az őrsre beosztott nőtlen csendőrök kórházi ápolást nem igénylő megbetegedésük esetében legfeljebb 14 napig az őrsön, illetőleg a laktanyában ápolhatók. Könnyebb természetű betegségben szenvedő egyéneket 14 nap elteltével, a súlyosan megbetegedett, fertőző és a nemi bajos betegeket pedig azonnal kórházba kell átadni. Ha az ilyen egyén nem szállítható és emiatt őt az előbbi szabálytól eltérően az őrsön kell ápolni, ezt a körülményt az osztályparancsnokságnak kell bejelenteni.

196. Nemi betegségben megbetegedett egyének azt a nőszemélyt, akitől betegségüket kapták, megnevezni kötelesek, hogy a betegség továbbterjesztésének meggátlására szükséges intézkedéseket a közigazgatási (m. kir. rendőrségi) hatóság megtehesse. Az erre vonatkozó jelentéseket a szárnyparancsnoksághoz kell előterjeszteni és a szükséges intézkedéseket az teszi meg.

Olyan egyéneket, akik indokolatlanul beteget jelentettek, vagy nemibetegségüket eltitkolták, felelősségre kell vonni.

197. Minden megbetegedést, kórházba átadást és felgyógyulást — tekintet nélkül a betegség tartamára — a csend-

őrségi ügyviteli szabályzatban előírt módon az osztályparancsnokságnak be kell jelenteni.

198. A Szolg. Szab. I. Rész 328. pontjában előírt időszaki orvosi vizsgálatok csak a próbacsendőrökre vonatkoznak.

A csendőrség egyéneit a csendőrségi orvos, illetőleg a helyben vagy legközelebb állomásozó honvéd csapat vagy alakulat orvosa gyógykezeli, ott azonban, ahol ilyen honvéd orvos rendelkezésre nem áll, polgári orvos is megvizsgálhatja és gyógykezelheti.

199. Kórházi ápolást igénylő csendőröket a legközelebbi honvéd helyőrségi kórházba kell átadni A kórházba utalást az orvos végzi, ha azonban helyben orvos nincs, akkor — a kórtünetek leírása mellett — az őrsparancsnok. Polgári kórházba való átadás kivételesen csak akkor van megengedve, amidőn a beteget súlyos állapota miatt a legközelebbi honvéd kórházig sem lehet szállítani.

200. Tisztek megbetegedésénél a Szolg. Szab. I. Rész 36. §-ában előírtak mértékadók.

28. §. Öltözködés és felszerelés.

201. A csendőrség öltözeti cikkeinek szabását, alakját, színét, kelméjét és viselési módozatait az „Öltözeti és felszerelési szabályzat a m. kir. csendőrség számára“ című szolgálati könyv határozza meg.

A csendőr öltözetének kifogástalan és szabályszerű voltára mind szolgálatban, mind szolgálaton kívül különös súlyt helyezzen. Szolgálatban nem álló csendőrnek a laktanyán (szállásán) kívül karddal kell megjelennie.

202. A szolgálatba lépő csendőrnek minden alkalommal tekintélyének megfelelő öltözetben, kalappal, mindig leeresztett állszíjjal, kesztyűvel, teljes és szabályszerű felszereléssel, megborotválkozva, — több tagból álló járőrnek pedig teljesen egyformán öltözködve és felszerelve kell lennie. Erre különös súlyt kell helyezni olyan helyeken, ahol a csendőr a közönség szemének és megítélésének fokozottabb mértékben van kitéve, mint pl. határátkelési helyeken, vasút-, hajó- vagy fürdőügyeleti szolgálatban, népgyűlések, vásárok, búcsúk stb. alkalmával. Feltűnően kopott vagy foltozott ruházatot nyáron semmi esetre sem szabad viselni, télen pedig csakis köpeny alatt. Szolgálatban álló csendőrnek olyan tárgyat, amely a

járórtáskában vagy a hátibőröndben el nem fér, a bűnjelek kivételével, vinnie nem szabad.

Csendőrnek vagy járőrnek szabálytalan vagy rendetlen öltözködéséért nemcsak az illető csendőrt vagy csendőroket kell felelősségre vonni, hanem azt a parancsnokot is, aki a csendőrnek megengedte, hogy a laktanyát abban az öltözetben elhagyja, illetőleg aki a szabálytalanul vagy rendetlenül öltözött járórt eligazította.

Összpontosítás esetében annak a parancsnoknak, aki az összpontosítást elrendeli, a parancsban az egyöntetű öltözködést és felszerelést is szabályoznia kell. Zárt alakulatok málháját — a hátibőröndök kivételével — mindig járóművön kell az alakulat után szállítani.

Hasonlóképpen súlyt kell helyezni arra, hogy minden zárt csendőrségi alakulat, amely akár díszelgési, akár pedig karhatalmi célból a nyilvánosság előtt megjelenik, a csendőrség tekintélyének megfelelően, egyöntetűen, teljesen kifogástalanul legyen öltözködve és felszerelve. Ezért a kivonult alakulat parancsnoka, illetőleg az a parancsnok felelős, aki a legénységet útbaindította.

Nyáron nagy melegben — de csak községeken vagy lakott helyeken kívül, továbbá vasúton (hajón) utazáskor — az állsziznak a kalapba helyezése és a kesztyűk lehúzása meg van engedve. Vasúton utazás alkalmával a köpeny és kalap letehető, a fegyverzetet és járórtáskát azonban letenni nem szabad.

203. A lőfegyvernek a szolgálat egész tartama alatt megtöltve kell lennie, kivéve azt az időt, amikor a járőr pihenő tartása céljából a laktanyában tartózkodik.

A puskánál négy töltény legyen a szekrényben. A tárból kivett ötödik töltényt a tölténytáskában kell elhelyezni. Ezenfelül a tölténytáskában összesen 15 tölténynek kell lennie.

A pisztolynál egy töltény legyen a töltényűrben, hat töltény pedig a tárban. A kakast feszteleníteni kell.

A szuronyt a puskára feltűzve kell hordani. Közlekedési eszközök igénybevétele esetében a szuronyt le kell venni.

A közbiztonsági szolgálatba induló járőr fegyverét (puskát 4, pisztolyt 7 tölténnyel) „Közbiztonsági szolgálathoz tölts!” vezényszavakkal kell megtölteni. A puska töltése közben „Csőre ne tölts!” figyelmeztetést kell adni.

204. A közbiztonsági szolgálatban a járőrök fegyverzete:

a) gyalog: puska es szurony.

Fürdő- és állandó vasútügyeleti szolgálatban nappal pisztoly és kard. A vasútügyeleti járőrök különleges körülmények között (pl. nagyobb neptömegek megjelenése stb.) puskával és szuronnal is kivezényelhetők.

b) lovon: karabély, szurony, pisztoly és nyeregre málházott kard,

c) kerékpáron: puska és szurony,

d) gépjároművön: karabély, szurony és pisztoly.

A szakaszparancsnok szolgálatban kardot és pisztolyt visel.

Puskával történő kivezénylésnél a szolgálatot járőrtáskával és szuronyhüvellyel kell teljesíteni. A hátibőröndöt vezényléseknél és összpontosításoknál mindig, előreláthatóan több napra terjedő karhatalmi szolgálatoknál pedig a szükséghez képest az őrsparancsnok rendelkezése szerint kell viselni.

Járőrszolgálatban hátibőröndöt viselni nem szabad.

205. A szolgálat érdekében szükséges, hogy minden csendőrnek jól járó zsebórája és saját nevével vagy annak kezdőbetűivel ellátott pecsétnyomója legyen és ezeket szolgálatba mindig magával vigye.

206. A napos csendőr jelvényei: a kalap, a jelsípszinór, a kard és a derékszija a töltenytáskák. Ha a napos csendőr ebben a minőségben elfoglalva nincs, akkor a kalapját akként helyezi ágyának fejevántására, hogy annak címere az ágy láb-része felé legyen fordítva; a kardját pedig a külső részével felfelé fordított kardhüvelytáskával hosszában akként fekteti az ágy közepére, hogy a markolatkupak az ágy láb-résztől egy arasznyira essék.

207. Hogy a szolgálatban álló csendőrnek még milyen tárgyakkal kell ellátva lennie, azt az „Öltözeti és felszerelési szabályzat a m. kir. csendőrség számára“ című szolgálati könyv írja elő.

208. A csendőr szolgálatban szolgálati ruházatát, ha pedig a laktanyát szolgálaton kívül elhagyja, kimenő ruházatát viselje. Kimenő ruházatot szolgálatban csak esetenként kiadott külön parancsra szabad viselni.

209. A legénységnek díszruhát kell viselnie:

1. Ha az Államfő ideiglenes tartózkodásra az állomásra érkezik, az ott tartózkodás egész tartama alatt.

Ha azonban az Államfő az állomásra 8 napnál tovább tartó ideiglenes tartózkodásra érkezik, a díszruhát csak a megérkezés és az elutazás napján, valamint vásár- és ünnepnapokon kell viselni, de az ott tartózkodás egész ideje alatt a belső és a helyi szolgálatot kimenő ruhában kell teljesíteni.

2. Ha a miniszterelnök, a honvédelmi és a belügyminiszter, a honvédség vezérkari főnöke, az illetékes honvéd hadsereg parancsnoka, a csendőrség felügyelője, a csendőrség felügyelőjének helyettese, a beosztott tábornoka, az illetékes honvéd hadtest parancsnoka, vagy az illetékes csendőrkerületi parancsnok hivatalosan, illetőleg szolgálatban az őrsállomásra érkezik: a megérkezés napján.

3. Az Államfő születése és nevenapján, valamint Szent István király napján.

4. Díszkivonulások alkalmával.

5. Ünnepeyes alkalmakkor (esküvő, temetés stb.), amidőn a díszruha viselését a társadalmi illemszabályok megkívánják.

Az 1. és 2. pont alatt felsorolt esetekben a díszruhát belső szolgálatban, helyi szolgálatban és szolgálaton kívül kell viselni. A 3. alpont alatt felsorolt esetekben díszruhát csak belső és helyi szolgálatban kell viselni. Egyéb szolgálatban, valamint szolgálaton kívül a laktanyában-, szálláson- és lakáson kívül kifogástalan „egyszerű öltözet“-et kell viselni, szolgálati jelvény nélkül, az összes kitüntetéssel.

Tisztekre a fennálló külön rendelkezések mértékadóak.

210. Tisztek szolgálaton kívül polgári ruhát viselhetnek, ennek azonban mindig kifogástalannak és a tiszti állás tekintélyének megfelelőnek kell lennie. Csendőröknek polgári ruha viselése csak külföldre engedélyezett szabadság esetében van megengedve.

211. A ruházatot, felszerelést és fegyverzetet az őrsparancsnok hetenkint egyszer részletesen megvizsgálni köteles.

29. §. Vezénylések, összpontosítások és díszkivonulások.

212. Az állandó szolgálati beosztásból más szolgálati helyre való ideiglenes beosztás: — tekintet nélkül arra, hogy ez az állomáshely változtatásával jár-e vagy sem — vezénylés.

Három hónapnál rövidebb ideig tartó vezénylés „ideiglenes“, három hónapnál hosszabb ideig tartó vezénylés elrende-

lése alkalmával annak előrelátható tartamát lehetően mindig meg kell jelölni. Három hónapnál hosszabb ideig tartó ideiglenes vezénylés a három hónap eltelte után — kivéve a tanfolyamokba való vezényléseket — külön rendelkezés nélkül tartós vezényléssé minősül.

213. Vezénylés elrendelésére jogosítva vannak:

a) Tisztek tartós vezénylésére és tiszteknek egyik kerület kötelékéből a másikéba való ideiglenes vezénylésére a honvédelmi miniszter.

b) Tisztek ideiglenes vezénylésére a kerület kötelékén belül a kerületi parancsnok.

c) Csendőrök ideiglenes és tartós vezénylésére egyik kerület területéről a másikéba a honvédelmi miniszter.

d) Csendőrök tartós és ideiglenes vezénylésére egyik osztályparancsnokság területéről a másikéba a kerületi parancsnok.

e) Csendőrök ideiglenes és tartós vezénylésére — az őrsparancsnokok tartós vezénylésének kivételével — az osztályparancsnokság területén belül az osztályparancsnok.

A szárnyparancsnok vezényléseket csakis halasztást nem tűrő sürgős esetekben, csupán saját területére és az osztályparancsnok utólagos jóváhagyásának kikérése mellett rendelhet el.

214. Ideiglenesen vezényelt csendőrök — ha útbaindulásuk napját meg nem határozták vagy az azonnal való útbaindulásukat el nem rendelték, — legkésőbb a parancs vételétől számított 48 óra alatt útbaindulni kötelesek. Áthelyezett és tartósan vezényelt nőcsendőröket 8, nőtlenekeket 3 napi szabadság illet meg, amely a rendes szabadságba be nem tudható. Ha az áthelyezettnek vagy tartósan vezényeltnek azonnal útba kell indulnia, akkor ezt a szabadságát csak később veheti igénybe.

A vezényléseket lehetően úgy kell beosztani, hogy azokból minden csendőr — családi állapotára való tekintet nélkül — évenként egyenlő mértékben vegye ki részét. Hosszabb tartamú vezénylés szükségessége esetében a vezényelt egyéneket havonként lehetően fel kell váltani.

215. Nagyobb csendőrségi erőnek vezénylés útján egy helyre való összevonása „összpontosítás“.

Húsz főnél nagyobb erőt igénylő karhatalmi szolgálatok teljesítésére elsősorban a csendőriskolák hivatottak; karha-

talmi célokra az őrsök állományából 20 főnél nagyobb összpontosítást csak akkor szabad elrendelni, ha az iskolák erre a célra bármi okból alkalmazhatók nem volnának, vagy ha azok számereje elegendő nem volna.

216. Összpontosítás elrendelésére jogosítva vannak:

a belügyminiszter, továbbá saját állományukból a kerületi, az osztály- és a szárnyparancsnokságok.

Halasztást nem tűrő sürgős esetekben, nevezetesen, ha az összpontosítás elrendelésére jogosított parancsnokság intézkedését kikérni vagy bevárni nem lehet, minden parancsnok jogosult a saját állományából kiállítható létszám erejéig összpontosítást elrendelni. Ilyen esetekben az őrsparancsnok is jogosult a szükséges megerősítés kirendelése végett a szomszédos őrsöket közvetlenül is megkeresni, de ezt a szárnyparancsnokságnak bejelenteni köteles.

217. Összpontosítások alkalmával kellő számú tisztnek vezényléséről kell gondoskodni.

Ha az összpontosított erő létszáma a 20 főt eléri, föltétlenül tisztet is kell vezényelni.

218. Őrsöknek egyes különleges alkalmakkor (vásár, búcsú, átkutatás stb.) való ideiglenes megerősítése, ha az 3 napnál tovább nem tart és ha az igénylendő legénység létszáma a 10 főt meg nem haladja, összpontosításnak nem tekinthető és a szükséges legénység a szomszédos őrsök által ilyen esetben az érdekelt őrs megkeresésére is kirendelhető, tekintet nélkül arra, hogy azok szervezetszerűen ugyanazok alá a tiszti parancsnokságok alá tartoznak-e vagy sem.

Minden összpontosítást — kivéve a céllövészet végett, valamint az őrsparancsnokok (L! 216. pont) által elrendelt összpontosításokat — a kerületi parancsnokságnak, illetőleg az utóbbi által elrendelt összpontosítást a belügyminiszternek indokaival együtt az elrendeléssel egyidejűen be kell jelenteni.

Céllövészet céljából való összpontosításról szükség esetében az osztályparancsnok gondoskodik; céllövészetre azonban egy őrs tényleges állományának legfeljebb a felét rendelheti be.

219. Csendőrségi csapatoknak csak a Szolg. Szab. I. Rész XI. fejezetében meghatározott ünnepélyeken és díszkivonulásokon szabad résztvenniök. Egyházi szertartásoknál közvetlenül közreműködő csapatként csendőr csapatokat csak akkor lehet alkalmazni, ha helyben honvédségi csapat nincs és ha

helyben megfelelő létszámú zárt csendőrségi alakulat áll rendelkezésre. Az őrs nem esik a zárt csendőrségi alakulat fogalma alá. Ünnepeélyeken részvétel céljából összpontosítást nem szabad elrendelni.

Díszőrség és díszszázad gyanánt a csendőrség a Szolg. Szab. I. Rész 60. §-ában előírt esetekben csak akkor alkalmazható, ha helyben honvéd csapatok nincsenek és ha ilyen célra megfelelő létszámú zárt csendőrségi alakulat helyben rendelkezésre áll. Csendőrségi csapatok állomáshelyükön kívül ilyen szolgálatra csak a honvédelmi miniszter által esetenként kiadott külön rendelkezés alapján alkalmazhatók.

220. Csendőrségi egyének temetése alkalmával a Szolg. Szab. I. Rész 65. §-ában előírt gyászkíséretet lehetően a csendőrség helyben lévő állományából kell kirendelni. Ha a helyben lévő létszám a gyászkíséret kiállításához nem elegendő, a gyászkíséret kivezenylését a helyben lévő honvéd állomásparancsnokságtól kell kérni.

Tényleges állományú tisztek és szolgálatban elesett csendőrök temetéséhez az előírt gyászkíséretet — a Szolg. Szab. I. Rész 569. pontjában foglaltaktól eltérően — valamely csendőriskola állományából akkor is ki kell rendelni, ha a temetés az iskola állomáshelyén kívül történik.

Tényleges állományú honvéd egyének temetésénél, ha helyben honvéd csapatok nincsenek, gyászkíséretet a csendőrség ad, föltéve, hogy helyben megfelelő létszámú zárt alakulat áll rendelkezésre.

30. §. Fegyelmi fenyítő hatalom.

221. A csendőrség tagjai a Szolg. Szab. I. Rész XIII. fejezetében tárgyalt fegyelmi fenyítő hatalomnak vannak alávetve.

Csendőrségi egyének által elkövetett minden büntetendő cselekményt — tekintet nélkül arra, hogy az előreláthatóan fegyelmi vagy bírói úton lesz-e megtorolva — rendszerint a közvetlen előljáró tiszti parancsnok vagy egy erre a célra külön kirendelt tiszt vizsgáljon ki. Csekélyebb fontosságú ügyek kivizsgálásával a szakaszparancsnok is megbízható. A kivizsgálást mindig az az előljáró tiszti parancsnokság kezdeményezi, illetőleg rendeli el, amelynek az elkövetett büntetendő cselekmény először jutott tudomására. Ha a büntetendő cselekményről nem az előljáró, hanem valamely más parancsnok

ság értesült, az utóbbi azt a gyanúsított közvetlen előjáró tiszti parancsnokságával közli.

A kivizsgálónak a gyanúsítottnál mindig magasabb rendfokozatúnak, vagy magasabb szolgálati állásban lévő rangidősebb egyénnek kell lennie.

A fegyelmi eljárás tárgyául szolgáló és kevésbé súlyosnak látszó olyan esetekben, midőn a tényállást vizsgálat nélkül is meg lehet állapítani, vagy az olyan nyilvánvaló, hogy kivizsgálására szükség nincs, a kivizsgálást mellőzni lehet.

Minden kivizsgálást az annak alapjául szolgáló cselekmény vagy esemény tudomásulvétele, illetőleg a feljelentés vagy a kivizsgálást elrendelő parancs kézhezvétele után — ha más rendelkezés nem történt — legkésőbb 8 nap alatt meg kell kezdeni és a lehető leggyorsabban befejezni. Ha valamely kivizsgálás megkezdésétől számított 8 nap alatt be nem fejezhető, erről annak a parancsnokságnak, amely azt elrendelte, indokolt jelentést kell tenni.

222. Az eset tudomásul vétele, illetőleg a parancs vagy a feljelentés kézhezvétele után azonnal ki kell vizsgálni:

- a) Függelomsértést és szökést.
- b) Fegyverhasználatot.
- c) Csendőregyének által elkövetett és nyilvános botrányt vagy közfeltűnést keltett súlyos természetű bűncselekményt.
- d) Súlyos természetű őrszolgálati kötelességsértést.
- e) Csendőregyének lefegyverzését.
- f) Csendőregyén által, vagy csendőrlaktanyában elkövetett öngyilkosságot.
- g) Csendőrség őrizetében levő fogoly megszökését vagy elhalálózását.

h) Szolgálati lovaknak takonykórban vagy bőrféreg betegségben, szolgálati ebeknek veszettségben való megbetegedését, továbbá ugyanezeknek az állatoknak bármely ragályos betegségben való elhullását.

223. A kivizsgálás célja mindazoknak az adatoknak és körülményeknek részletes és pontos megállapítása, amelyekből az ügy érintésére illetékes parancsnok el tudja dönteni, hogy büntetendő cselekmény egyáltalában fenntorog-e és ha igen, úgy minő cselekmény, továbbá, hogy ki, mikor, hol, milyen módon, miért és kinek sérelmére követte azt el, kik az eset tanúi és mik a cselekmény súlyosbító és enyhítő, terhelő és mentő körülményei.

A kivizsgálást rendszerint az annak alapjául szolgáló cselekmény vagy esemény elkövetési helyén kell megejteni. A kivizsgálás folyamán minden olyan körülményt részletesen meg kell állapítani, amely a cselekmény elbírálása szempontjából fontossággal bír. Ebből a célból a kivizsgáló köteles mind a gyanúsítottat, mind az esetleges sértettet, továbbá a tanukat is az esetre nézve részletesen kikérdezni, a bűnjeleket és tárgyi bizonyítékokat biztosítani és általában arra törekedni, hogy az egész esemény vagy cselekmény részletesen felderíthessék.

A kivizsgálás tárgyilagos megejtéséért a kivizsgáló személyesen felelős.

224. A kikérdezést rendszerint a kikérdezendő egyén tartózkodási helyén, lehetően csendőrségi épületben, ilyen épület hiányában a községházán vagy valamely közigazgatási (rendőri) hivatalos helyiségben kell megejteni, hová a tanukat a közigazgatási hatóság, a rendőrkapitányság, vagy a községi előljáróság útján kell megidézni.

Idegen szárnyparancsnokságok területén lakó egyéneket lehetően mindig az illetékes csendőr szárnyparancsnokság által kell kikérdeztetni. A kivizsgáló az ilyen tanuk lakóhelyére kikérdezésük végett csak akkor utazhatik, ha a kivizsgálás helyéhez közel laknak vagy, ha a kivizsgálás érdeke, illetőleg eredményének biztosítása az illető tanuk azonnali és személyes kikérdezését szükségessé teszi, végül ha a tanu akár azért, mert állandó tartózkodási helye nincs, akár bármi más okból az illetékes szárnyparancsnok által előreláthatóan nem lesz kikérdezhető.

225. A kivizsgálás befejezése után annak eredményéről a kivizsgálást elrendelő, illetőleg, ha azt a kivizsgáló parancsnok kezdeményezte, az elbírálásra hivatott parancsnoksághoz részletes jelentést kell felterjeszteni, kivéve ha a kivizsgáló parancsnok egyszersmind az elbírálásra hivatott parancsnok is. Ennek a jelentésnek a következőket kell tartalmaznia:

a) „A kivizsgálás alapja.“ Itt jelenteni kell, hogy a kivizsgáló a kivizsgálást mely parancsnokságnak mikor kelt és milyen számú parancsára, illetőleg hivatalból megejtett kivizsgálásnál, hogy azt kinek feljelentése vagy észlelete alapján ejtette meg.

b) „Tényállás“ alatt a cselekmény vagy esemény lefolyá-

sát kell részletesen leírni és pedig időrendi sorrendben úgy, amint az történt, illetőleg amint azt a kivizsgáló megállapította. A tényállás leírásánál minden fölösleges hosszadalmaságot és a lényegtelen körülményeknek minden fölösleges részletezését kerülni kell és csupán azoknak a részleteknek a leírására kell szorítkozni, amelyek az esemény vagy a cselekmény elbírálása szempontjából fontossággal bírnak.

Ha a kivizsgálás alapját képező parancs vagy feljelentés több vádpontot tartalmaz, a tényállást vádpontonként, római számokkal elkülönítve kell tárgyalni. Ha valamely vádpont tekintetében a tényállást megállapítani nem sikerült, ezt kifejezetten meg kell említeni.

c) „*Sértett*“ alatt a sértett vagy sértettek vezeték- és keresztnévét (katonai és csendőregyéneknél rendfokozatát), korát, vallását, családi állapotát, foglalkozását és állandó tartózkodási helyét (lakáscímmel), illetőleg szolgálati beosztását, ezután pedig előadását kell ismertetni. Ha a sértett vagy sértettek előadása a tényállásban foglaltakkal megegyezik, elég az abban foglaltakra utalni. Az esetleg eltérő részleteket azonban külön ki kell emelni.

d) „*Tanuk*“ alatt a tanuk vezeték- és keresztnévét (katonai és csendőregyéneknél rendfokozatát), korát, vallását, családi állapotát, foglalkozását, állandó tartózkodási helyét (lakáscímmel), illetőleg szolgálati beosztását, valamint a gyanúsítotthoz való személyes viszonyát, ezután pedig előadásukat kell egyenként ismertetni. Ha a tanuk vallomása megegyező, az a tanuk személyi adatainak felsorolása után együttesen is tárgyalható. Ha pedig a tanuk vagy egyes tanuk vallomása a tényállásban foglaltakkal megegyezik, elég ezt felemlíteni, az esetleg eltérő részleteket azonban külön ki kell emelni.

A gyanúsított védelme vagy bűnösségének bizonyítása szempontjából döntő fontosságú részleteket az egyes tanuk vallomásainak ismertetésénél még akkor is be kell jelenteni, ha azok a tényállás alatt már tárgyalattak.

e) „*Gyanúsított*“ alatt a gyanúsított (gyanúsítottak) vezeték- és keresztnévét, születési és illetőségi helyét, korát, vallását, családi állapotát, rendfokozatát és szolgálati beosztását, azután pedig azt a körülményt kell feltüntetni, hogy a gyanúsított a terhére rótt cselekményt beismerte-e vagy sem, illető-

leg, hogy az esettel kapcsolatban mit jelentett. A gyanúsított védekezését külön ki kell emelni.

Minden gyanúsítottnál külön meg kell említeni, hogy szabadlábon hagyták-e, vagy pedig a katonai bűnvádi perrendtartás 171. és 172. §-a alapján előzetes letartóztatásba helyezték-e. Letartóztatás esetében annak napját is jelteni kell.

f) „*Megjegyzés*“ alatt a kivizsgáló által jelenteni kívánt olyan körülményeket kell tárgyalni, amelyeket az a)–e) címszavak egyike alatt sem lehetett felvenni, továbbá a jelen utasítás 463. pont 6. alpontjának a) és b) betűje alatt előírtakat.

g) „*Polgári illetékesség*“ alatt jelenteni kell, hogy a sértett, illetőleg sértettek és tanúk (amennyiben az illetők polgári egyének) mely járásbíróóság és mely közigazgatási (m. kir. rendőrségi) hatóság illetékessége alá tartoznak.

h) „*Mellékletek*“ alatt a részletes jelentéshez csatolt mellékleteket, valamint az esetleg biztosított bűnjeleket és tárgyi bizonyítékokat kell felsorolni, ez utóbbiaknál annak bejelentése mellett, hogy azok hol, mikor és kitől vétettek őrizetbe, mennyiben bírnak bizonyító erővel és végül, hogy további megőrzés végett mikor, hol és kinek adattak át.

Ha valamely címszó alatt jelenteni való nincs, az illető címszót egészen el kell hagyni.

A kivizsgáló az általa megállapított tényállás és a beszerzett személyi és tárgyi bizonyítékok alapján — külön íven — „*Vélemény*“ címszó alatt véleményt nyilvánít arról, hogy mit talált beigazoltnak s mit nem; továbbá rámutat az enyhítő és súlyosbító körülményekre.

226. A részletes jelentésen a közbeeső parancsnokságok a hatáskörükből kifolyóan tett intézkedéseket (elvezénylés, előzetes letartóztatásba helyezés stb.) jelentik. Véleményüket ugyancsak a véleményező ívre írják. Az osztályparancsnokság csatolja a gyanúsítottnak büntetési jegyzőkönyvi kivonatát, eredeti alosztályi anyakönyvi lapját és minősítvényi táblázatát.

Ha az illetékes parancsnok a bűnvádi eljárás megindítását rendeli el, az eredeti személyi és erkölcsi okmányokat az osztályparancsnokságnak visszaadja és az osztályparancsnokságot azok másolatának felterjesztésére utasítja.

227. Ha a gyanúsított büntetett vagy olyan vétséggel van gyanúsítva, amely fegyelmi úton vagy egyáltalában nem,

vagy csak olyan mértékű fenyítéssel látszik kielégítően megtorolhatónak, aminőt csupán a kerületi parancsnok szabhat ki, a részletes jelentést a kerületi parancsnoksághoz kell felterjeszteni.

228. Ha a fegyelmi elintézés alapjául valamely polgári egyén feljelentése szolgált és a feljelentés tárgyát csupán fegyelmi kihágás képezte, a feljelentőt az eljárás végérvényes befejezése után az elintéző parancsnokság — az elintézés módjának közlése nélkül — csupán arról köteles értesíteni, hogy a feljelentés érdemleges elintézést nyert.

Egyebekben a katonai bünvádi perrendtartás 138. §-ának 2. bekezdésében foglaltak irányadók.

229. A Szolg. Szab. I. Rész 639. pontjában előírt tényvázlatot az osztályparancsnokság csak olyan ügyekről szerkeszti meg, amelyekről úgy látja, hogy bírói úton kell megtorolni. Amennyiben az illető ügyben részletes jelentést terjesztettek fel, külön tényvázlatot szerkeszteni nem kell, hanem a részletes jelentésre pótlóan csak a Szolg. Szab. I. Rész 639. alpontjában foglalt adatokat kell rávezetni.

A csendőrségnél alkalmazott polgári egyének elleni fegyelmi eljárást külön fegyelmi szabályzat szabályozza.

230. Azokat az eseteket, amikor csendőrlegénységi állományú egyéneket fegyelmi úton el kell, illetőleg el lehet távoztatni, a jelen utasítás 28. és 29. pontja határozza meg.

231. A Szolg. Szab. I. Rész 654. pontja a csendőrségnél alkalmazást nem nyer.

A szárnyparancsnok és az iskolaparancsnok a Szolg. Szab. I. Rész 656. pontjában, az osztályparancsnok a 657. pontban meghatározott fegyelmi fenyítő hatalommal van felruházva és aszerint, amint ki vannak különítve vagy nincsenek, az említett pontokban foglalt fegyelmi fenyítő hatalmat a kikülönített vagy ki nem különített alosztály-, illetőleg osztályparancsnokot megillető terjedelemben gyakorolják. A kerületi parancsnokot a csapatparancsnok fegyelmi fenyítő hatalma (Szolg. Szab. I. Rész 658. p.) illeti meg.

A fegyelmi fenyítő hatalmat a Szolg. Szab. I. Rész 662 pontja szerint a csendőrség felügyelője gyakorolja.

Szemlén lévő olyan csendőrségi előljáró, akit különben a fegyelmi fenyítő hatalom állásánál fogva meg nem illet, ha főtiszt: az alosztályparancsnok, ha törzstiszt: az osztálypa-

rancsnok, ha pedig ezredes vagy a kerülethez beosztott törzstiszt: a csapatparancsnok fegyelmi fenyítő hatalmával bír.

Összpontosított csendőrségi erő, tanfolyam, valamint különleges csendőrségi alakulat parancsnoka, ha főtiszt: az alosztályparancsnok, ha törzstiszt: az osztályparancsnok, ha pedig ki vannak különítve: az előbbi a kikülönített alosztály, az utóbbi a kikülönített osztályparancsnok, ha pedig ezredes: a csapatparancsnok fegyelmi fenyítő hatalmával bír.

A tisztekre kiszabott minden fenyítésről a kerületi parancsnoksághoz azonnal jelentést kell tenni.

232. A kerületi parancsnokság a tisztekre kiszabott minden fenyítésről (L! az előző pont utolsóelőtti bekezdését is) havonta — és pedig minden egyes tisztről külön-külön — büntetési jegyzőkönyvi kivonatot terjeszt fel a csendőrség felügyelőjéhez. Az osztályparancsnokság az általa kiszabott vagy hozzá bejelentett fenyítésekről szóló büntetési jegyzőkönyvi kivonatokát átvizsgálás végett havonta a kerületi parancsnoksághoz felterjeszti.

Tisztek fenyítéseit a kerületi parancsnokság esetenként, a csendőrök fenyítéseit pedig az osztályparancsnokság havonta hirdeti ki.

Elvezényeltek megfenyítéséről a büntetési jegyzőkönyvet vezető állományilletékes parancsnokságot azonnal értesíteni kell.

233. A Szolg. Szab. I. Rész 664. pontjában az állomásparancsnok részére biztosított fegyelmi fenyítő hatalom minden állomáson a rangban legidősebb csendőrtiszti parancsnokot az illető állomáson állandóan vagy ideiglenesen tartózkodó összes olyan csendőregyénekkel szemben megilleti, akiknek helyben nincsen fegyelmi fenyítő hatalommal felruházott előjáró tiszti parancsnokuk, de ezt a fenyítő hatalmát csak olyan rendfokozatú egyénekkel szemben és csak olyan terjedelemben gyakorolhatja, akikkel szemben, illetőleg amilyen terjedelemben őt a fegyelmi fenyítő hatalom szolgálati állásánál fogva különben is megilleti.

Az ilyen módon kiszabott fenyítéseket a megfenyített egyén előjáró osztályparancsnokságával közölni kell. Ha a fenyítés, amelyet előreláthatóan ki kell szabni, az illető csendőrparancsnok fegyelmi fenyítő hatalmának terjedelmét meghaladná, az elkövetett cselekményről a megfenyítendő egyén illetékes osztályparancsnokságának, tiszteknél a kerületi pa-

rancsnokságnak jelentést kell tenni, illetőleg értesítést kell küldeni.

234. Az igénybevett fogdahelyiségek ajtajának külső oldalára — a nem teljesen elkülönített fogdahelyiségeknél a belsőre — a napos csendőr számára a fenyítés végrehajtásáért felelős parancsnok által kiállított — 21. számú melléklet szerinti — „Fenyítési jegyzék“-et kell kifüggeszteni.

Ha egy fogdahelyiségben többen vannak, minden fenyítettről külön fenyítési jegyzéket kell kiállítani.

Előzetes letartóztatásban lévő egyénekről a jegyzék egyes rovatait értelemszerűen kell kitölteni.

Tényleges csendőregyénekre kiszabott fogságfenyítéseket polgári fogdahelyiségben végrehajtani nem szabad.

235. Tekintettel a csendőrségi szolgálat sajátlagos voltára a Szolg. Szab. I. Rész 645. és 684. pontjaiban előírt fenyítések közül a csendőrségnél nem alkalmazhatók:

- a) altisztek lefokozása az eltávolítás esetét kivéve;
- b) gúzsbakötés és megkötözés.

A jelen pontban fel nem említett fenyítési nemek a Szolg. Szab. I. Rész rendelkezései szerint nyerne alkalmazást.

236. Fenyítések kiszabásánál szolgáljon irányadóul, hogy:

a) az összes próbacsendőrökkel szemben a Szolg. Szab. I. Rész. 645/B.;

b) az összes véglegesített csendőr legénységgel szemben a Szolg. Szab. I. Rész 645/C. alatt felsorolt fenyítésnemeket kell alkalmazni.

A zsold, havidíj és csendőrségi pótdíj megvonásából befolyt összegeket a csendőrségi jóléti alapnak kell beküldeni.

VI. Közbiztonsági szolgálat.

31. §. Területi illetékesség. Szolgálati működés idegen csendőrségi és m. kir. rendőrségi területen.

237. A csendőrség működési területét a jelen utasítás 4. pontja szabályozza.

238. A m. kir. csendőrség és a m. kir. rendőrség működési területének határát a területükhöz tartozó községek vagy városok közigazgatási határa képezi. Olyan helységekben, amelyeknek belső területén a m. kir. rendőrség, külső területén pedig a csendőrség látja el a közbiztonsági szolgálatot, a rendőri őrszemélyzet és az illetékes csendőrőrsök működési határát az illetékes rendőrkapitányság az elsőfokú közigazgatási hatóság vezetőjének (polgármester, főszolgabíró), meghallgatása után a csendőr szárnyparancsnokkal egyetértve, állapítja meg. Ha a rendőrkapitányság és a csendőr szárnyparancsnokság valamely kérdésben nem tud megegyezni, a m. kir. rendőrség vidéki főkapitányának és a csendőrkerületi parancsnoknak kell egymással megállapodniok. Az írásba foglalt megállapodást jóváhagyás, esetleg döntés végett a belügyminiszterhez kell felterjeszteni.

239. A csendőrségnek a m. kir. rendőrség működési területén karhatalmi szolgálatokra való ideiglenes alkalmazását esetről-esetre a belügyminiszter rendeli el. Állandó szolgálatteljesítésre a csendőrség a rendőrség működési területén és viszont — a jelen utasítás 4. pontjában foglalt eseteket kivéve — nem alkalmazható.

240. Az ország határát sem nyomon üldözés céljából, sem más okból átlépni nem szabad, hacsak e tekintetben az illető szomszéd állammal kölcsönösségen alapuló megegyezés nem áll fenn.

32. §. Távolsági kimutatások és őrjáratok beosztásának szerkesztése. Őrkerületek portyázása.

241. Azt a területet, amelyen az őr szolgálatot teljesíteni hivatott, őrkerületnek nevezzük.

Az őrkerületek határát az osztályparancsnokság állapítja meg. A határok megállapításánál lehetően figyelemmel kell lenni arra, hogy azok egyik közigazgatási járásból a másikba át ne terjedjenek, s hogy egy község egész határa ugyanahhoz az őrkerülethez tartozzék. Az őrkerületek határainak változtatását — őr felállítás vagy felosztás esetét kivéve — lehetően kerülni kell.

242. Minden őr kerületéről az őr felállítását követő 3 hónapon belül az 5. melléklet szerinti „Távolsági kimutatás”-t kell szerkeszteni, amelybe az őrkerület községeinek és állandóan portyázandó tereptárgyainak (tereprészeinek) az őr-állomáshoz és egymáshoz való távolságát, valamint a szomszédos őr-állomásoknak, az őr-állomástól való távolságát a szárnyparancsnokság által közölt már ismert adatok, továbbá a részletes térkép és a tényleges leportyázás alapján kell bevezetni.

A távolsági kimutatás elkészítéséig az őrparancsnok a szolgálatot belátása szerint vezényli.

A távolsági kimutatásba elvben mindazokat a tereptárgyakat (tereprészeket) fel kell venni, ahol emberek laknak vagy tartózkodnak. Ott, ahol ez nem lehetséges (pl. alföldi tanya-csoportoknál, szétszórt havasi községekben), főképpen azokat a tereptárgyakat kell felvenni, amelyek akár közbiztonsági szempontból (kocsmák, olvasóköri, tanyai üzletek, lebujsok, gyanús, vagy sűrűn látogatott helyek), akár más szempontból (iskola, templom, községháza, a lakosságra nagyobb befolyással bíró egyének lakóhelye stb.) fontosak, vagy fekvésük folytán nagyobb területek megfigyelésére alkalmasak. A távolsági kimutatásokat — az előbbieken tárgyalt szempontok szerint — időnkint felül kell bírálni és a szükség szerint módosítani.

Gyakori portyázást igénylő, csak nyáron vagy csak télen portyázandó tereptárgyakat, továbbá éjjel vagy nagyobb esőzések (havazások) idején nem portyázható tereptárgyakat és útvonalakat, a pihenőhelyül alkalmas községeket és tereptárgyakat és végül azokat, amelyeket valamelyik szomszédos őr is portyáz, a távolsági kimutatás megjegyzései alatt kü-

lön meg kell jelölni. Ugyyszintén fel kell említeni — az ok rövid megemlítésével — azt is, ha két tereptárgy között a távolságot nem a legrövidebb úton mértük, vagy ha az előírtnál több portyázási időt számítottunk.

A távolsági kimutatás összeállításánál ügyelni kell arra, hogy abból a szomszédos őrök határai között egyes tereptárgyak és tereprészek ki ne maradjanak, mert az ilyen tereprészeket a csavargók és cigányok mihamar rejtekhelyül választják. Tanyai vidékeken a tereptárgyul felvett tanyák és az útvonal kiválasztásánál arra is figyelemmel kell lenni, hogy a járőröknek a környező terepen jó áttekintésük legyen. Közbiztonsági szempontból különösen fontos községek és tereptárgyak esetleg két vagy több őr távolsági kimutatásába is felvehetők, ebben az esetben azonban az azon a helyen szükségessé váló nyomozó szolgálatot — halaszthatatlan nyomozó cselekmények kivételével — annak az őrnek kell ellátnia, amelynek körletébe a község vagy tereptárgy tartozik.

A távolságokat tized kilométerig kell kiszámítani.

Az esetleg pótlóan felveendő tereptárgyak bevezethetése végett a távolsági kimutatásban megfelelő számú (a felvett tereptárgyak számának kb. 25%-át) vízszintes és függőleges rovatokat kell készíteni.

243. Minden község és ipartelep leportyázására szükséges időt külön meg kell állapítani. Ehhez az időhöz annak egyharmadrészét pihenő gyanánt hozzá kell adni és az ilyen módon nyert összes időtartamot a távolsági kimutatásba be kell vezetni.

A távolsági kimutatást jóváhagyás végett szolgálati úton öt példányban az osztályparancsnoksághoz kell felterjeszteni. A szárnyparancsnok a távolsági kimutatásokat felülvizsgálja és azok adatait a részletes térkép alapján ellenőrzi. Ha a részletes térkép és a távolsági kimutatás adatai között indokolatlan vagy nem kellően megindokolt eltérések mutatkoznak, a szárnyparancsnok a távolsági kimutatás felterjesztése előtt helyettesét vagy az illetékes szakaszparancsnokot ellenőrző leportyázás végett kirendelheti, esetleg azt alkalomadtán maga is fogatosíthatja. E címen azonban a távolsági kimutatást 30 napon túl visszatartani nem szabad. Az ellenőrző leportyázást szükség esetében az osztályparancsnokság is elrendelheti.

Az osztályparancsnokság az általa jóváhagyott távolsági

kimutatás egy-egy hiteles példányát az illetékes őrsparancsnokságnak, a szakaszparancsnoknak, a szárnyparancsnokságnak, valamint a gazdasági hivatalnak leadja, a törzsgazdasági hivatalnak pedig megküldi.

244. Az őrskörlet községeinek és tereptárgyainak (tereprészeinek) azt az állandó sorozatát, illetőleg azt az útvonalat, amelyet a járőr ugyanannak a szolgálati kivezénylésnek tartama alatt megszakítás nélkül leportyázni köteles, „őrzjárat“-nak nevezzük. Az őrsparancsnok a távolsági kimutatás alapján az őrskörlet községeinek és tereptárgyainak célszerű csoportosítása által annyi őrzjáratot állít össze, amennyit elegendőnek vél ahhoz, hogy azok felváltva történő portyázásával az őrskörlet minden része kellően ellenőrizve legyen. A rendes szolgálatok célszerű vezénylésének megkönnyítése végett ajánlatos minél több őrzjáratot összeállítani, egyrészt, hogy azokat a lakosság meg ne jegyezhesse, másrészt, hogy az őrsparancsnoknak mindig módjában álljon az őrzjáratok közül az éppen ellátandó szolgálat céljának legmegfelelőbbet kiválasztani, végül pedig, hogy azok minden változtatás nélkül esetleg több éven át is használhatók legyenek anélkül, hogy ezáltal a szolgálatkezelés gépiessé válnék. Ugyanazt a községet, illetőleg tereptárgyat több őrzjáratba is fel lehet venni.

Az őrzjáratok összeállításánál a pihenő lehetőségére is figyelemmel kell lenni. Ha valamelyik őrzjáratban pihenőhely nem állana rendelkezésre és biztosítható sem lenne, az őrzjáratot lehetően úgy kell beosztani, hogy a járőr az illetékes nagy- pihenőt a laktanyában tarthassa meg.

Mint ahogy egyes vidékeken az emberek nyáron sokkal több helyen tartózkodnak, mint télen és mert egyes tereprészek télen egyáltalán nem járhatók, ott, ahol szükséges, külön téli és külön nyári őrzjáratokat kell összeállítani.

245. Az őrzjárat útvonalhosszának megállapításánál az egyes távolságok összeadásából keletkezett végösszegben a távolságot mindig egész vagy félkilométerre kell kikerekíteni, úgy, hogy a 0.1 km-től 0.3 km-ig terjedő távolság nem jön tekintetbe, 0.4 km-től 0.6 km-ig terjedő távolságot 0.5 km-nek, 0.7 km-től 0.9 km-ig terjedő távolságot pedig egész km-nek kell venni. A szolgálati órák végösszegében az 1—19 percig terjedő maradványt figyelmen kívül kell hagyni, 20—39

percig terjedő maradványt 30 percnek, 40—59 percig terjedő maradványt pedig egész órának kell venni.

A szolgálati órák számát a 6. melléklet alapján kell megállapítani; a táblázatban feltüntetett portyázási időhöz hozzá kell adni azt az időt is, amelyre az őrzőjáratban levő községek és ipartelepek leportyázásához a távolsági kimutatás szerint szükség van. A 6. mellékletben feltüntetett portyázási időben benne van a pihenő és a lóápolásra szánt idő is.

Azt, hogy az egyes őrskörletekben melyik portyázási időt kell számítani, minden őrs számára a szárnyparancsnokság állapítja meg. Elvül szolgáljon, hogy II. vagy III. portyázási időszámítást csak akkor szabad engedélyezni, ha az őrskörlet terepének legalább kétharmadát 3—800 m, illetőleg 800 m-nél magasabb emelkedések borítják; ha az arány kétharmadnál kisebb, mindig az alacsonyabb portyázási időt kell megállapítani. Lóháton és kerékpáron a portyázási időt a terep általában nem befolyásolja. Ha az egyébként 300 méteren aluli terep valamely rendkívüli oknál fogva (homokos, süppedékes stb.) igen nehezen járható, a II. portyázási időszámítás engedélyezhető.

Az őrsállomás leportyázására szükséges időt, miután az őrsállomást rendszerint külön kivezényelt helyi járőrök által kell portyáztatni, az őrzőjárat tartamába nem kell beleszámítani. Ha valamely őrzőjáratba vezényelt járőrnek az őrsállomás leportyázását is elrendelték, a távolsági kimutatás szerint erre szükséges portyázási időt az őrzőjárat tartamához esetről-esetre hozzá kell adni. A félórán felüli lest az őrzőjárat tartamához szintén hozzá kell adni.

Sem a túlrövid, sem a túl hosszú tartamú őrzőjáratok nem célszerűek, azért az őrzőjáratokat lehetően úgy kell összeállítani, hogy azok tartama gyalog 18 óránál kevesebb és 30 óránál, illetőleg hegyvidéken 36 óránál hosszabb ne legyen.

246. Őrkíséretnek számára a VI. portyázási idő szerint kell a szolgálati órák számát megállapítani; ha azonban az őrkíséretet vonaton vagy menetrend szerint közlekedő szállítóeszközön kell teljesíteni, akkor a szolgálati órák megállapításánál a menetrendhez kell alkalmazkodni. Őrkíséreteknél a kilométerek számát oda és vissza kell számítani.

Sürgős összpontosítás és sürgős futárszolgálat esetében erőltetett menetet is lehet követelni.

247. Nagyobb kiterjedéssel vagy szétszórt jelleggel bíró

őrsállomások belső, továbbá a fürdőőrsök (különítmények) felügyeleti területéről — ha annak egyfolytában való teljes leportyázása nem mutatkozna célszerűnek — két, esetleg több helyi (fürdő) őrzjáratot tartalmazó őrzjáratot beosztást kell szerkeszteni.

Helyi őrzjáratot beosztást nem kell szerkeszteni olyan őrsökön (különítményeken), amelyek nem beépített község jellegű, vagy olyan helyeken állomásoznak, ahol a község csak néhány utcából áll.

A helyi (fürdő) őrzjáratokban csupán az azokba tartozó utcákat, tereket, községrészeket stb. kell felsorolni, de sem a távolságokat, sem az őrzjárat tartalmát megállapítani nem kell. Ezeket az őrzjáratokat a kivezényelt járőrök annyiszor portyázzák le, ahányszor a részükre megállapított idő alatt lehetséges.

A helyi (fürdő) őrzjáratokban meg kell állapítani egyes helyeket, ahol a járőrök az őrsparancsnok által meghatározott időpontokban 5—10 percig figyelőállást foglalni kötelesek.

Helyi (fürdő) őrzjáratot beosztást, valamint a figyelőállások helyét a jegyzékkönyvecskébe be kell vezetni.

248. Az őrzjáratokat az őrsparancsnok a 7. melléklet szerint „őrzjáratot beosztás”-ba foglalja. Az őrzjáratot beosztásban az egyes őrzjáratokat római számokkal folytatóan meg kell számozni, ezenfelül a csak nyári őrzjáratokat „ny”, a csak téli őrzjáratokat „t” jelzéssel kell ellátni.

Az őrzjáratot beosztást jóváhagyás végett a szárnyparancsnoksághoz 3 példányban fel kell terjeszteni, amely azt a távolsági kimutatás alapján felülvizsgálja és jóváhagyás után az egyik példányt a szakaszparancsnoknak, a másikat pedig az őrsparancsnokságnak adja le.

249. A szárnyparancsnok köteles minden őrs részére az őrskörlet határát, a szomszédos őrsök csatlakozó határvonalát 2 cm hosszúságban, az őrzjáratot beosztásba felvett, de a térképen fel nem tüntetett tereptárgyakat, a szomszédos őrsök, továbbá az előljáró szakaszparancsnok állomáshelyét és végül határszéli őrsöknél a jelen utasítás 343. pontjában említett területsáv belső határát, valamint az ország határvonalát is, fekete tussal a részletes térképbe berajzolni és az őrsnek kiadni. A térkép alsó részének közepére a részletes térképről kivágott „mérték”-et kell felragasztani egy; a jobb alsó sarokba ragasztott 11 cm hosszú és 6 cm magas papírszeleten pedig fel kell tüntetni az őrskörlet területét négyzetkilométerekben, a

lakosság számát, valamint, hogy az őr rendszeresített létszámát alapul véve egy csendőrrre hány négyzetkilométer és hány lakos jut. A térképeken a 8. mellékletben foglalt jeleket kell alkalmazni. Ha az őrskörlet térképén egy vagy több szomszédos őr-, avagy a szakaszparancsnok állomáshelye már nincs meg, akkor ezek irányát „nyíl”-lal kell, lehetően az őrskörleten kívüli részen, megjelölni. A nyíl hegyénél az állomáshely nevét és a megfelelő jelzést, a nyíl szárán pedig az őrstől a legrövidebb úton mért távolságot kell feltüntetni. A térképen szereplő tereptárgyak egyezményes jele mellé csak a távolsági kimutatás folyószámát kell beírni, mást nem. A térképen fel nem tüntetett új tereptárgyakat szintén csak egyezményes jellel és a távolsági kimutatás folyószámával kell bejegyezni.

Azt, hogy a szárnyparancsnokságot milyen térképekkel kell ellátni, a 103. §. 601. pontja írja elő. A területi és népeségi adatokat, valamint ezeknek egy csendőrrre eső hányadát feltüntető papírszeletet a szárny részletes térképére is fel kell ragasztani.

250. Abból a célból, hogy a járőrök váratlan megjelenésükkel a lehetőség szerint meggátolják azt, hogy törvénysértések követtessenek el, illetőleg avégből, hogy az elkövetett törvénysértésekről közvetlen tapasztalat vagy a lakossággal való érintkezés útján minél gyakrabban szerezzenek tudomást, szükséges, hogy az őrskörlet területét a lehető leggyakrabban leportyázzák.

Az őrjáratok összeállításának célja csupán a rendes szolgálatok vezénylésének megkönnyítése, az őrjáratokhoz való ragaszkodás tehát nem kötelező; az őrparancsnok, ha szükségesnek látja, belátása szerint egyes kivezényelt járőröknek bármely községek vagy tereptárgyak bármilyen sorrendben és bármilyen irányban való leportyázását előírhatja, sőt egyes községek és tereptárgyak leportyázására is vezényelhet járőrt. Ilyenkor a szolgálat időtartamát a 6. sz. melléklet segélyével esetről-esetre számítja ki.

Minden községnek és tereptárgynak egyformán gyakori leportyáztatása nem helyes, azért nem emelhető kifogás az ellen, ha az őrparancsnok a közbiztonsági szempontból fontosabb községeket és tereptárgyakat, illetőleg őrjáratokat belátása szerint gyakrabban, a kevésbé fontosakat pedig ritkábban portyáztatja. Ilyen esetben is azonban havonként

legalább egyszer minden községet és tereptárgyat föltétlenül le kell portyázni.

Tanyai vidéken (szétszórt havasi községekben), hol minden lakóhelynek rendszeres portyázása nem lehetséges, a tereptárgyul felvett tanyák közötti utat időnként más-más tanyák érintésével kell portyázni, ha ez nagyobb kerülők nélkül megtehető.

33. §. Csendőrzárőr fogalma, kivezénylése, eligazítása és bevonulása.

251. A felszerelten akár egyedül, akár többedmagával szolgálatteljesítésre kivezényelt és eligazított csendőr a „csendőrzárőr“ fogalma alá tartozik. A két vagy több csendőrből álló zárőr parancsnoka „zárőrvezető“, a többi tag a „zárőrtárs“. A kivezénylés nélkül „szolgálatilag fellépő“ csendőrt mindaddig, amíg ebben a minőségben működik, szolgálatban állónak kell tekinteni, de a csendőrzárőr fogalma alá nem tartozik.

Azt, hogy zárőrök mikor, hová és mily feladattal vezényeltessenek ki, az őrsparancsnok határozza meg. A kivezénylés időpontjának megválasztásánál a szolgálat érdekén kívül semmi másra, tehát sem a kivezényeltek magánérdekére, sem a napszakra, sem az időjárásra nem szabad tekintettel lenni. A zárőröket a napnak mindig, vagy rendszeint ugyanabban az órájában kivezényelni nem szabad, hanem törekedni kell arra, hogy a kivezénylés gyakran változó időpontban történjék.

Ha az őrsparancsnok a kivezénylés idejét előre meghatározhatja, a szolgálatba vezénylés idejét és a szolgálat előre látható tartamát a kivezénylendő zárőr tagjainak — rendszerint a feladat megjelölése mellett — legalább 2 órával az elindulást megelőzően tudtára adni és egyidejűen a zárőrvezetőnek a szolgálatteljesítési lapot, az elintézendő ügyiratokat, a jegyzékkönyvecskét, valamint a nyomozó kulcsot átadni kötelező. A zárőr tagjai ezekből és a szükséges más előjegyzésekből és iratokból (figyelőlapok, kiderítetlen esetek iratai) szolgálatteljesítési feladataikra — esetleg jegyzetek készítése mellett — előkészülni kötelesek.

251/a. Olyan őrsökön (különítményeken), amelyek körle-

tében honvédségi javak hatékonyabb felügyelete a honvédségi alakulatokon kívül csendőrjárőrök közreműködését is szükségessé teszi, a honvédségi biztonsági őrökkel és járőrökkel az érintkezés felvétele (eligazítás) a Szolg. Szab. I. Rész 51. §-a szerint történjék. E célból a csendőrjárőrökkel az elindításkor az ismertetőjeleket közölni és a szolgálati lapra fel kell jegyeztetni.

A biztonsági szolgálat ellátására hivatott honvéd parancsnokságok az ismertetőjeleket az érdekelt őrsökkel (különítményekkel) idejében közlik.

Ilyen szempontból figyelembe jövő őrsön (különítményen) a Szolg. Szab. I. Rész 51. §-ban foglalt eligazítási módot mind elméletileg, mind gyakorlatilag ismertetni, illetőleg gyakoroltatni kell.

252. Minden közbiztonsági szolgálatot szabályszerű egyenruhában és teljes felszereléssel kell teljesíteni.

Minden szolgálati kivezénylést és bevonulást — tehát a belső szolgálatot is — a szolgálati havi füzetbe a kivezényléskor, illetőleg a bevonulás után azonnal be kell vezetni.

A szakaszparancsnok közbiztonsági szolgálatait a helyi őrs szolgálati havi füzetébe nem vezeti be, magát szolgálati lappal nem látja el. Ha járőrtársra van szüksége, azt a célszerűség szerint a helyi vagy bármely más őrsről is igénybeveheti. A járőrtársat szolgálati lappal kell ellátni; a szolgálati lapot bevonuláskor, illetőleg — ha nem együtt vonulnak be — akkor, amikor a járőrtársát bevonultatja, az utolsó bejegyzés után írja alá.

253. Közbiztonsági szolgálatra — kivéve a helyi megelőző szolgálatot — egyenruhában kivezényelt járőrt „szolgálati lap”-pal kell ellátni.

A helyi megelőző szolgálatra kivezényelt járőröket, továbbá belső, valamint nem közbiztonsági szolgálatra (kihallgatás, tanukihallgatás, felvételezés, loátvezetés stb.) kivezényelt csendőröket szolgálati lappal ellátni nem kell.

Helyi megelőző szolgálatra kivezényelt járőröket azonban lebélyegzett üres szolgálati lappal kell ellátni arra az eshetőségre, hogy ha a Szut. 260. pont *h*) alpontja alapján kell halasztást nem tűrő szolgálatot teljesíteniök.

A gödöllői őrs a helyi szolgálatot vezénylő lajstrom alapján vezényli.

Helyi megelőző szolgálat alatt az őrs (különítmény) álló-

más belső területén teljesített helyi-, fürdő-, vásár-, búcsú- és vasút- (hajó) ügyeletet, valamint e szolgálatok ellenőrzését kell érteni.

A szolgálati havifüzet és a szolgálati lap vezetésére vonatkozó határozványokat a Csüsz. II. Része tartalmazza.

254. Ha a szolgálat tartamát előre kiszámítani nem lehet (pl. ellenőrző szolgálatnál), a szolgálatot „szükségig“ kell előírni, ha pedig előre nem tudható, hogy a járőrnek mely községeket vagy tereptárgyakat kell majd leportyázni (pl. nyomozásoknál), a leportyázott községeket és tereptárgyakat a szolgálati lapba a járőrvezető vezeti be. A helyi szolgálatok tartamát esetről-esetre az őrsparancsnok saját belátása, vagy a szükség szerint állapítja meg.

A már előírt szolgálat indokolatlan nem teljesítése büntendő cselekmény még akkor is, ha azt az követte el, aki a szolgálatot saját magának írta elő.

255. Állandó járőrök kivezénylését egy hónap tartamára a kerületi parancsnokság rendeli el. Az állandó járőröket 24 óránként kell felváltani.

Egy hónap leteltével az állandó járőrt be kell vonni vagy ideiglenes különítmény felállítására a belügyminisztertől engedélyt kell kérni.

Egyes nagyobb kiterjedésű vagy élénk forgalmú községeknek egy vagy több járőr által való állandó felügyeletét a belügyminiszter rendeli el. Ilyen esetekben a járőröket felváltva úgy kell kivezényelni, hogy ugyanaz a járőr két egymás után következő napon, 6 órai felváltással naponként összesen 12 órát álljon szolgálatban; a harmadik napon az oktatáson részt vegyen és szükség esetében belső szolgálatot teljesítsen, végül a negyedik napon 24 órai teljes szolgálatmentességben részesüljön. Olyan nagyobb helyeken, ahol arra szükség van, az állandó helyi szolgálatot teljesítő csendőrökön kívül a nyomozások foganatosítására havonkinti felváltás mellett külön járőröket is ki lehet jelölni. Külső területtel is bíró ilyen helyeken a legénységet — lehetően havonkinti felváltás mellett — helyi- és külső szolgálatra egyenlően kell alkalmazni.

256. Az ország egyes vidékeinek terepviszonyai mellett előfordul, hogy meredek sziklák mentén, kevésbé járt erdőségekben, ingoványos területen stb. a járőr sötét éjjel testi épségének veszélyeztetése nélkül nem portyázhatnak. Ilyen he-

lyeken az éjjeli portyázás rendes körülmények között nem követelhető, hanem a járőrnek a szolgálatot akként kell elérni, hogy alkonyatkor pihenőhelyhez jusson, ott virradatig pihenhessen és akkor portyázzék tovább. Különösen fontos esetben ennek az eljárásnak azonban helye nincs.

257. A téli időszak általában október 15-től március 15-ig tart. Ott azonban, ahol az általánostól lényegesen eltérő időjárás és a helyi viszonyok miatt szükségesnek látszik, a téli őrsjáratok portyázásának kezdetét és végét az osztályparancsnokság állapítja meg.

258. Minden szolgálatba vezényelt járőr a szolgálat megkezdése előtt az őrsparancsnoknál vagy helyettesénél jelentkezni köteles. A szolgálat megkezdése alkalmával az őrsparancsnok (helyettese) a járőrt a szabályszerű, tiszta és egyöntetű öltözet és felszerelés tekintetében megvizsgálja, a szolgálati feladatot — ha az a 251. pont utolsó bekezdése alapján előzetesen meg nem történt volna — a járőrvezetővel közli, a teljesítendő közbiztonsági szolgálatra való előkészületről meggyőződik, illetőleg őt arra, hogy feladatát miként teljesítse, kioktatja, a járőrt szabálytalanságoktól való tartózkodásra figyelmezteti és azután az e célra kijelölt helyen a fegyvereket — jelenlétében — megtölteti és a járőr elindulását elrendeli.

Lovas járőr eligazításakor az őrsparancsnok meggyőződni köteles a lovak állapotáról, vasalásáról, nyergeléséről, kantározásáról és málházásáról, továbbá arról, vajjon a csendőr tartalékpatkókkal, patkószegekkel és itató vederrel, valamint a szolgálat tartamához mért ló táppal, nyáron tompa, télen éles patkósarokkal el van-e látva és hogy patkósarokkulcsot visz-e magával.

Ha a szolgálat megkezdésének időpontja 21 és 7 óra közé esik és a kijelölt járőr személyes elindítását a körülmények szükségessé nem teszik, a laktanyán kívül lakó őrsparancsnoknak meg van engedve, hogy a járőr eligazítását — a fegyverek megtöltésének kivételével — 21 óra előtt végezze és az előirt időben való elindítást a helyettesére, ennek távollétében az elindulást a járőrvezetőre bizza, aki a pontos elindulásért személyesen felelős. A fegyverek megtöltését ebben az esetben a járőrvezető rendeli el.

Ez az engedmény a laktanyában lakó őrsparancsnokot is

megilleti abban az esetben, ha a laktanyában elhelyezett helytesszel rendelkezik és az nincs távol.

Éjjeli időben elinduló járőrök fölkelte végett minden őrsnek ébresztő órája legyen.

Szolgálatból bevonuló járőrök az őrsparancsnoknál, távol-
létében, vagy ha ő a laktanyán kívül lakik, a helyettesénél minden időben — tehát éjjel is — jelentkezni kötelesek.

A bevonuló járőrök eligazítása kiterjed a járőr (lovak) külsejének, állapotának, a fegyverzet, lőszer és szerelvény megvizsgálására és a szolgálati teljesítményekről való beszámoltatásra. Az eligazítást végző a járőrvezetőnek a szolgálati teljesítményekről tett szóbeli jelentését, az egyidejűleg átvett szolgálati lap, — ha ilyennel ellátva lett — továbbá jegyzékkönyvecske, nyomozó kulcs és esetleg más, a járőr által magával vitt iratok vagy a szolgálat közben készített jegyzetek adatainak egybevetésével megbírálja. A szolgálati feladat hibás vagy hiányos teljesítésének megállapítása, valamint szabálytalanság észlelése esetében kellően intézkedik, végül a puskát (pisztolyt) ürítetteti.

Éjjel 21 és 7 óra között bevonuló járőrök — a sürgősség esetét kivéve — csupán a bevonulás idejének és a járőr állapotának ellenőrzése szempontjából igazítandók el. Az ilyen időben bevonuló járőrök közbiztonsági szolgálati tartalmú eligazítása csak rövid szóbeli jelentéssel történjék, a szolgálati teljesítményekről való részletes beszámoltatást — sürgős esetek kivételével — másnapra lehet halasztani.

Ugyanígy kell eligazítani az éjjel bevonuló és pihenőjüket a szolgálat végén a laktanyában töltő járőröket is.

259. A kivezényelt járőr létszámát mindig az őrsparancsnok határozza meg, tekintet nélkül arra, hogy a kivezénylés felhívásra vagy saját kezdeményezésre történik-e. Az őrsparancsnok tehát felelős azért, hogy a járőr olyan erős legyen, hogy a reá háramló szolgálatot föltétlenül és eredményesen végre tudja hajtani. A járőrvezetőt, az 566. pont határozványainak szem előtt tartása mellett, az őrsparancsnok jelöli ki. Olyan kivételes esetekben, midőn csendőrök honvéd vagy rendőregyénekkel közösen teljesítenek szolgálatot, a járőrvezetőnek mindig csendőrnek kell lennie.

260. A csendőrijárőrök létszáma — hacsak a kiadott különleges feladat vagy rendkívüli viszonyok erősebb járőrök kivezénylését szükségessé nem teszik — rendszerint 2 fő.

Egy főből álló járórt csak a következő esetekben szabad szolgálatba vezényelni:

- a) ellenőrzésre,
- b) legfeljebb két nem veszélyes fogoly őrzésére, kísérésére vagy elővezetésére, ha a fogolyra való felügyelet 6 óránál tovább nem terjed,
- c) az őrállomás leportyázására,
- d) vasút- vagy hajóügyi szolgálatra az őrállomáshelyén,
- e) fürdőügyeletre,
- f) útvonal-portyázásra,
- g) futárszolgálatra,
- h) halasztást nem tűrő fontos szolgálatok teljesítésére, ha az őrön egy második csendőr rendelkezésre nem áll.

Ezeknek a szolgálatoknak éjjeli időre — szürkülettől virradatig — kiterjedniök nem szabad, kivéve, ha a szolgálatot vasúton vagy hajón kell teljesíteni.

Egy csendőrt egyedül még az itt felsorolt szolgálatokra is csak akkor szabad kivezényelni, ha az illető teljes megbízhatóság mellett önálló szolgálatteljesítésre minden tekintetben alkalmas. Az ellenőrző járőr, ha csak egy főből áll és éjjelre bevonulni nem tud, az ellenőrzendő járőrhöz csatlakozik s virradatig azzal portyázik. Ha azonban az ellenőrző lóháton vagy kerékpáron portyázik vagy szolgálati ebet visz magával, éjjeli időben egyedül is bevonulhat.

34. §. Portyázó járőrök eljárása általában.

261. A portyázó járőr általános magatartására a jelen utasítás 16. §-a mértékadó, szolgálati tennivalóit pedig a 13. § tartalmazza. A szolgálat végrehajtásáért és szabályszerű teljesítéséért a járőrvezető felelős.

Portyázás alkalmával a csendőr mindig tartsa szem előtt, hogy szolgálata csak úgy lehet eredményes, ha a terep kihasználásával mindenütt váratlanul és meglepetésszerűen jelenik meg, azért sem útirányát, sem pedig feladatát vagy célját senkinek elárulnia nem szabad.

262. Portyázás közben a csendőr akként meneteljen, hogy mindent, ami körülötte van vagy történik, nyugodtan megfigyelhesse. Ez azért is szükséges, hogy a csendőr vagy a

ló idő előtt ki ne fáradjon és hosszabb útnak egyfolytában való megtételére képes legyen. Szolgáljon tájékozással, hogy a járőrök menetüteme a célnak akkor felel meg a legjobban, ha percenkint átlag sík vidéken gyalog 90 lépést, lóháton 110 lépést (82.5 m), dombos vidéken gyalog 60 lépést, lóháton 90 lépést (67.5 m), hegyvidéken 45 lépést tesznek. Kerékpáron rendes időjárású és terepviszonyok mellett kilométerenkint 7 percet lehet számítani.

A járőrvezető kötelessége fiatalabb járőrtársát a szolgálat tartama alatt oktatni, a járőr feladatát, tennivalóit és ezek célját megmagyarázni és figyelmét minden olyan körülményre felhívni, amely a járőrtárs ismereteinek és tapasztalatainak, főleg pedig helyi és személyi ismereteinek bővítésére szolgálhat. A járőr feladatával és a járőrvezető szándékával a járőrtársnak is teljesen tisztában kell lennie.

263. Minden községnél és tereptárgynál a megérkezés és elindulás idejét, továbbá annak az egyénnek a nevét, akivel a járőr ott értekezett, a járőrvezető az illető községben vagy tereptárgynál a szolgálati lapba tintaíróval bejegyezni köteles. Ha ez valamely tereptárgynál nem volt lehetséges (pl. sötét éjjel, eső stb. miatt), akkor ezt a következő községben vagy tereptárgynál pótolja. Be kell vezetni továbbá a szolgálati lap megfelelő rovatába az esetleg megtartott lest és a pihenőt is. A pihenő idejét mindig annak megkezdése alkalmával kell bejegyezni.

Községekben a községi-, vasút- (hajó-) állomásokon pedig a vasúti (hajó-) bélyegzőt a szolgálati lap hátlapjára kell nyomni.

A bejegyzéseknél, valamint a községi- (vasúti, hajó-) bélyegző lenyomatának megszerzésénél vigyázni kell arra, hogy a szolgálati lap „Parancs” rovatát illetéktelenek ne lássák.

Rendszerint sem a községi előljáróság tagjai, sem pedig a tereptárgyak lakói nem veszik rossz néven, ha a csendőr éjjel közülük valakit felkölt, megérkezését tudtul adja és a közbiztonsági viszonyok felől érdeklődik. Ilyen éjjeli értekezés — különösen fontos eseteket kivéve — lehetően csak az ablakon vagy az ajtón át történjék, az illetőt magánlakásában szükségtelenül háborgatni nem szabad.

Ha valaki az ellen, hogy a járőrök őt vagy családtagjait (alkalmazottai valamelyikét) éjjel felkeressék, tiltakozik, ezeknek felkeltését valamennyi járőr mellőzze s ilyen helyen, ha

más egyén, akivel a járőr értekezhetnék nincsen, a szolgálati lapba az „aludtak” megjegyzést írja be. Csupán a bélyegző alkalmazása végett a községi előljárót éjjel nem szabad felkölteni.

264. Ha a közbiztonság érdekei lakatlan tereptárgyak vagy tereprészek portyázását követelik, az őrsparancsnok a járőrvezetőnek elrendelheti, hogy ilyen helyeken — esetleg azonban más lakott helyeken is — a járőr nemét és számát, ott-tartózkodásának idejét, valamint a járőrvezető nevét valamely alkalmas helyen elrejtett füzetben feljegyezze, hogy az ellnőrzés ezáltal is lehetővé váljék.

Valamely csendőrőrsre való megérkezés és elindulás idejét az illető órs parancsnoka vagy helyettese igazolja.

265. A szolgálati lap hátlapjára esetről-esetre a járőrvezető még a szolgálat tartama alatt röviden feljegyzi:

a) az útiránytól való végleges eltérést, a szolgálat megszakítását, meghosszabbítását vagy részben való teljesítését, a járőr tagjainak elválását, saját kezdeményezésből tartott fél órán felüli lesnek, valamint az előírt les önkéntes meghosszabbításának vagy elhagyásának, továbbá a másnapra nyúló pihenő rövid indokolását, vasút vagy előfogat igénybevételét, a korábbi vagy későbbi bevonulás okait;

b) a különös eseményeket.

Ha a leportyázott tereptárgyak a szolgálati lapban előírva nem voltak, vagy ha a járőrnek az előírtakon kívül más községeket és tereptárgyakat is le kellett portyáznia, ezeket — és pedig annyiszor, ahányszor ott a járőr megfordul — a járőrvezető jegyzi be.

A szolgálati lapban minden törlés, vakarás stb. tilos. Téves bejegyzéseket úgy kell áthúzni, hogy azért olvashatók maradjanak.

266. Az előírt útiránytól, nevezetesen a községek és tereptárgyak előírt sorrendjétől ok nélkül eltérni nem szabad. Az előírt útiránytól való eltérés csak azokban az esetekben van megengedve:

a) ha a járőr arra parancsot kap;

b) ha illetékes hatóság vagy hatósági személy a járőrhez olyan sürgős természetű felhívást vagy megkeresést intéz, amelynek a további portyázással kapcsolatban való teljesítése nem lehetséges;

c) ha a járőr által indított nyomozás érdekei megkívánják;

d) ha a járőr elkövetett vagy folyamatban lévő súlyos természetű büntetendő cselekményről, tűzvészről, elemi csapásról stb. értesül;

e) ha az eltérés valamely elfogott vagy elővezetett egyén átadása végett szükséges és végül

f) büntettek nyomon üldözése céljából.

Ha a járőr azokat a tennivalókat, amelyek miatt az útiránytól eltért, elvégezte, az őrzőjárat portyázását csak abban az esetben köteles folytatni, ha az a kivezényléstől számított 36 óra alatt befejezhető.

267. A járőr az őrzőjárat portyázását félbeszakítani és az őrre az előírt idő előtt bevonulni csak akkor jogosult, illetőleg köteles, ha:

a) erre parancsot kapott;

b) szolgálat közben valakit elfogott vagy őrizetbe vett és az illetőt az őrre kell kísérnie;

c) a járőr valamelyik tagja megbetegszik vagy megittasodik és a szolgálatot folytatni képtelen;

d) a további portyázásnak el nem hárítható vagy ki nem kerülhető természeti akadály áll útjában (beszakadt híd, elöntött terület stb.);

e) a járőr szigorú készültség elrendeléséről vagy az őrállomáson történt nagyobb méretű elemi csapásról vagy rendezavarásról értesül.

268. A járőr tagjainak egymástól elválniuk csak elkerülhetetlen szükség esetében, nevezetesen akkor szabad, ha a járőrnek ugyanabban az időben különböző helyeken kell halasztást nem tűrő szolgálati cselekményeket végeznie vagy sürgős intézkedéseket tennie; az elválás azonban ilyen esetekben is csak addig tartson, amíg az elkerülhetetlenül szükséges. Kettőnél több tagból álló járőrnek indokolt esetben való széttagozása a járőrvezető joga; ilyen esetben az újonnan alakult járőr vezetőjét is ő jelöli ki. Az elvált járőrvezetőnek feladatát fél ív nagyságú papírlapon írásban kell kiadni, amely ebben az esetben a szolgálati lapot pótolja. Ezt a papírlapot bevonulás után a szolgálati laphoz kell csatolni.

269. Portyázni gyalog, lóháton vagy kerékpáron szabad. Vasutat és előfogatot igénybevenni csak büntettek üldözése végett és akkor szabad, ha a járőrnek valahol sürgősen meg

kell jelennie, vagy ha a járőr valamelyik tagja menetképtelenné vált. Ilyenkor a menetlevelet a szolgálati lap pótolja.

270. Kerékpárt szolgálatban a következő esetekben szabad használni:

a) nagyobb szabású bűncselekmény vagy mozgalom, közveszély vagy elemi csapás esetében a helyszínének gyors elérése végett;

b) közlekedési eszközökön menekülők vagy nagyobb távolságra jutott egyének üldözése esetében, ha a kerékpár használata az üldözés eredményességét elősegítheti;

c) összpontosítás esetében, ha a csendőr az összpontosítás helyére kerékpárral hamarabb érkezik meg, mint vonattal vagy előfogattal;

d) karhatalmi szolgálatban az alkalmazás helyéig és vissza, ha a csendőrnek a karhatalmi segédkezésem kívül nincsen más olyan feladata, amelynek elvégzésében a kerékpár gátolná;

e) kihallgatás és tanukihallgatás esetében;

f) rendes szolgálatban — ~~örjárat portyázás kivételével~~ —, ha a szolgálat természete és a terep megengedi;

g) a járőrök ellenőrzésénél, ha az ellenőrzésen kívül nincs más olyan tennivalója, amelynek elvégzésében az ellenőrzőt a kerékpár gátolná;

h) futár- és küldöncszolgálatra;

i) szállítmány fedezetre és oltalmi kíséretre.

A járőrt csak akkor lehet kerékpárral szolgálatba vezényelni, ha kerékpárral mindegyik tagja el van látva. Kincstári kerékpárral rendelkezők és azok, akiknek a kincstár kerékpár fenntartási átalányt fizet, a fent felsorolt esetekben kötelesek a kincstári, illetőleg a saját kerékpárt használni, ha az őrsparancsnok elrendeli.

Szakaszparancsnokok a kerékpárt minden korlátozás nélkül használhatják.

271. Ha a járőrnek szolgálatközben olyan tennivalója akad, vagy olyan akadályra bukkan, amely miatt az előírt időnél előreláthatóan csak 24 órai vagy még nagyobb késéssel tud bevonulni, erről az ok és az esetleges új útirány megjelölése mellett — ha arra mód van — az őrsparancsnokságnak távirattal, távbeszélőn vagy alkalmi küldönc útján jelentést tenni köteles. Ha pedig a járőr az őrskörletet elhagyja, ezt az őrsparancsnokságnak mindig azonnal jelentse.

Ha valamely őrjárat portyázása közben a járőr olyan akadályokra talál, amelyek az őrjáratnak az előírt idő alatt való portyázását lehetetlenné teszik (pl. igen rossz időjárás, nagy sár, hófúvás stb.), a járőrvezetőnek jogában áll az őrjárat tartamát a szükséges mértékben meghosszabbítani.

272. Bevonulás alkalmával a járőrvezető a szolgálat eseményeiről és eredményéről az őrparancsnoknak szóval jelentést tesz.

273. Ott, ahol járőrködés közben az élelmezés nehézségekbe ütközik, a járőr lássa el magát az őrön élelemmel.

274. Több járőr egyesülése alkalmával — ha más rendelkezés nincsen — a parancsnokságot a rangban legidősebb járőrvezető veszi át.

35. §. Lovon teljesítendő szolgálat szabályai.

275. Lovon a csendőr általában éppen úgy teljesíti szolgálatát, mint gyalog. A csendőr rendes viszonyok között lépésben lovagol, de sürgősség esetében (nyomon üldözéskor, a helyszínen való gyors megjelenése végett stb.) más járómodot is használhat.

A járőr tagjai egy vonalban egymás mellett lovagolnak, ha azonban a terepviszonyok miatt egymás mögött kénytelenek lovagolni, akkor három lépésnyi távközzel lovagoljanak, hogy egymással értekezhessenek és kardjuk használatában egymást ne gátolják. A lónak ok nélkül való zaklatása (felesleges ugratás, futtatás stb.) tilos. Nem tekinthető zaklatásnak, ha az ugratás a kiképzés érdekében történik.

A portyázás lóháton rejtett karddal, karabéllyal és pisztollyal történik; ha azonban valamely körülmény szükségessé teszi, vagy éppen az óvatosság parancsolja, megragadott pisztollyal kell portyázni.

Pihenőhelyekül rendszerint az e célra kijelölt helyiségek (istállók) szolgálnak. A lovakat lehetően tiszta istállóba kell beállítani. Fertőzött istállóba bekötni tilos. Istállózás céljára legalkalmasabbak a szarvasmarha-istállók. A lovakat, ha lehetséges, válaszrudakkal el kell különíteni vagy egymástól olyan távolságra kötni, hogy össze ne rúghassanak. Arra az időre, amíg a járőr a szolgálatát gyalog végzi vagy pihen, a lovakat megbízható egyén felügyeletére kell bízni.

276. Etetés előtt a jászlakat alaposan ki kell tisztítani. Itatni csak kincstári vederből és ha a járőr azonnal nem lovagol tovább, csak teljesen lehült lovakat szabad. Itatás előtt a lóval lehetően egy-két marék szénát kell etetni. Zöld takarmányt, különösen lóherét a lovaknak nagyobb mennyiségben adni tilos.

Rövid időre való beállításkor először a kardot a nyereg-ből le kell málházni, azután a hevedereket meg kell eresztetni. Egy óránál hosszabb ideig tartó pihenő alatt, vagy ha a gyalog teljesítendő szolgálat előreláthatóan több időt igényel, a lovakat istállóba kell beállítani, le kell nyergelni, azután a szíjkötőfékszárrel megkötni, hideg istállóban pedig pokróccal letakarni. Téli vasalásnál az éles sarkokat ki kell szedni.

277. Olyan tereptárgyakat és tereprészeket, amelyeket lóháton nem lehet eléggé alaposan leportyázni, vagy amelyeknek észrevétlen megközelítése vagy hosszabb megfigyelése (les) szükséges, gyalog kell átkutatni, illetőleg megfigyelni. Erre az időre a lovakat biztos helyen felügyelet alá kell helyezni, kivételes esetekben valamely alkalmas tárgyhoz kötni.

Községek és nagyobb házcsoportok leportyázása mindig gyalog történjék.

278. Ha a szolgálat természete megkívánja, vagy ha a lovascsendőr lova szolgálatképtelen és vezetőkló nem áll rendelkezésre, a lovascsendőrt is gyalog kell szolgálatba vezényelni. Ebben az esetben pisztolyt és kardot nem visz magával, karabélyát pedig a gyalogcsendőr részére előírt módon viseli. Ugyanígy viseli a karabélyt, ha lóról szállva portyázik, a kardot pedig a nyergen hagyja.

Gyaloglegénységet lóháton kivezényelni nem szabad.

A lovas járőr a tiszteletadást a honvéd lovasság gyakorlati szabályzata, illetőleg a jelen utasítás 94. pontja szerint teljesíti.

36. §. Szolgálati ebek alkalmazása.

279. A csendőr a szolgálati ebet mind a közbiztonsági, mind a belső szolgálatban* használhatja.

Az ebet a következő feladatokra lehet önállóan alkalmazni:

* Szolgálatban csak vizsgázott ebet szabad alkalmazni.

- a) a laktanyák, kapuk és bejáratok, valamint tárgyak őrzésére;
- b) a csendőr saját személyének védelmére;
- c) személyek megállítására;
- d) elveszett vagy elrejtett tárgyak keresésére;
- e) küldönccszolgálatra;
- továbbá segédkezésre a következő ténykedéseknél:
- f) utak elzárásánál;
- g) személyek őrzésénél;
- h) csoportosulások szétesztatásánál;
- i) megkísérelt bűncselekmények végrehajtásának megakadályozásánál;
- j) veszélyes gonosztevők üldözésénél;
- k) felderítésnél és figyelésnél;
- l) tereprészekben és helységekben személyek és tárgyak után való kutatásnál (fűrészés);
- m) fogolykísérésnél;
- n) megszökött vagy elrejtőzött személyek nyomonüldözésénél és bűncselekmények ismeretlen tetteseinek felfedezésénél.

280. Az ebnek a szolgálatba induló járőrrel való kivezénylését a szolgálati havi füzetben és a szolgálati lapon fel kell tüntetni. Az ebet azonban szolgálatba csak a vezetőjével vagy az ő általa kiképzett helyettesével lehet küldeni.

281. Az eb tenyésztése, gondozása, kiképzése és alkalmazása a szolgálati ebek alkalmazására vonatkozó utasítás rendelkezései szerint történik.

37. §. Szolgálati órák számának meghatározása.

282. A csendőrtől a közbiztonsági és a belső szolgálatban megkövetelt fizikai teljesítmény mértékét a jelen §-ban előírt szolgálati órák száma határozza meg.

A szolgálati órák száma mind télen, mind nyáron a következő:

az órparancsnok részére 9 főig terjedő létszámú őrsökön napi 4, 10—25 főnyi létszámú őrsökön napi 3 óra;

az órparancsnokhelyettes részére 9 főig terjedő létszámú őrsökön napi 6, 10—25 főnyi létszámú őrsökön napi 5 óra;

a beosztott csendőrök részére valamennyi őrsön napi 6 óra.

283. Ha valamely őrsön az őrsparancsnok távollétében az őrsparancsnokhelyettes az őrsöt három napnál hosszabb ideig vezeti, akkor a helyettesítés tartama alatt csak az őrsparancsnok számára, az őt helyettesítő csendőregyén pedig az őrsparancsnokhelyettes számára előírt szolgálati órát teljesíti.

6 főnyi vagy ennél nagyobb nőtlen létszámmal bíró őrsökön a gazdálkodásvezető napi 5 szolgálati órát teljesít.

Igen mozgalmas őrsökön, ha az őrs különlegesen forgalmas ügymenete indokoltá teszi, a kerületi parancsnokság egy külsőszolgálatra egyszersmindenkorra alkalmatlan, vagy kevésbé alkalmas és az őrsparancsnoknál rangban fiatalabb csendőrt bízhat meg az irodavezetéssel, de a felelősség az ügyvitelért így is az őrsparancsnokot terheli. Az irodavezető a belső szolgálat és oktatás kivételével egyéb szolgálat alól fel van mentve. Ha az őrsirodavezető irodai segédmunkássá átminősített csendőr, akkor beosztása nincs határidőhöz kötve, egyébként két évnél hosszabb ideig nem tarthat.

Szakaszparancsnokok szolgálati óraszámja meghatározva nincs.

Az óráteljesítmények alapját képező létszám alatt a tényleg szolgálatot teljesítő létszámot kell érteni. Ennélfogva a felsorolt egyéneket a megállapított órakedvezmények csakis abban a hónapban illetik meg, amelyek első napján az őrs tényleges létszáma a megállapított létszámot eléri vagy meghaladja. A szakaszparancsnok a helyi őrs létszámába nem számít.

A felsorolt eseteken kívül órakedvezményben senkit sem szabad részesíteni.

Ha a szolgálati viszonyok megkövetelik, mindenki köteles az előírtnál több szolgálati órát is teljesíteni. Az őrsparancsnok a szolgálatot akként tartozik beosztani, hogy a hó végén mindenkinek körülbelül egyenlő számú szolgálati órája legyen.

284. Szolgálati óráként felszámítható:

a) minden közbiztonsági és őrszolgálat után a szolgálatban eltöltött egész idő;

b) Napos szolgálat után, 12 fő vagy ennél nagyobb tényleges létszámmal bíró, őrsökön, az ezt a szolgálatot ellátó csendőr számára egy napra előírt szolgálati óraszám, szárnyparancsnokság székhelyén, ha az őrs létszáma 12 főnél kisebb,

ennek fele, de mindkét esetben csak akkor, ha a napos ebben a szolgálatban legalább 12 órát töltött;

c) szigorú készségi szolgálat után az abban eltöltött idő egyharmada;

d) állandó járőrök részére a szolgálatban töltött idő fele;

e) nem közbiztonsági jellegű szolgálatok után (kihallgatás, tanukihallgatás, céllovászat stb.), ha az utat a szolgálati ügyködés helyére és vissza vonaton vagy előfogaton kell megtenni, minden 24 órás szolgálat után annyi óra, amennyi az illető csendőr részére egy napra elő van írva, illetőleg rövidebb tartamú szolgálat után ennek az óraszámnak megfelelő hányada;

f) kézisajtó kezelése után az azzal tényleg eltöltött idő.

Egyik óról a másikra átterjedő szolgálatok után a szolgálati órák a következő óra számítanak.

285. Az itt felsorolt szolgálati órákon kívül a csendőr annyi oktatási órán köteles résztvenni, ahány hétköznapja a hónapnak van. Ezt az óraszámot nem naponként, hanem havi átlagban kell kimutatni.

Az oktatási órák nem számítanak a közbiztonsági és a belső szolgálatban töltött szolgálati órákba s ennél fogva ezeket a szolgálati havi füzetben a csendőrségi ügyviteli szabályzatban előírt módon kell feltüntetni.

Az oktatási órák száma az őrs közbiztonsági szolgálatához igazodjék. Az előírtnál több közbiztonsági szolgálati óra mellett nem kifogásolható, ha a legénység oktatási órája annak arányában kevesebb, sőt olyan időszakban, amikor az őrs valamilyen okból rendkívüli mértékben igénybe van véve, az oktatás átmenetileg teljesen szünetelhet.

Oktatási órának számít az oktatásra, vizsgáztatásra és lovardára fordított idő azoknál, akik abban résztvettek, akkor is, ha az ilyen foglalkozás szakaszparancsnoki meglepés, vagy tiszti szemle alkalmával történik.

Nem számít oktatási órának a reggeli gyakorlati továbbképzésre, tereplovaglásra (lovak jártatására), önálló tanulásra — önképzésre —, írásbeli, számtani és rajzfeladatok elkészítésére és feljelentés-fogalmazványok szerkesztésére fordított idő. Az őrsparancsnok igyekezzék oktatásra olyan órákat felhasználni, amikor az őrs teljes létszáma otthon van, egyébként pedig részlegekben kell a legénység oktatásával foglalkoznia.

Vizsgáztatásra és lovardatartásra annyi időt fordít az őrsparancsnok, amennyit szükségesnek tart.

286. Osztály- és ennél magasabb parancsnokságoknál irodai szolgálatra beosztott csendőrök munkaideje napi 6 óránál kevesebb nem lehet.

38. §. Pihenők.

287. A csendőrnek a közbiztonsági szolgálatban pihenő jár.

Kétféle pihenő van: három óránál nem hosszabb ideig tartó kispihenő, az ennél hosszabb tartamú nagypihenő. Az utóbbi azonban egyfolytában 6 óránál hosszabb nem lehet. Minden közbiztonsági szolgálatban eltöltött időnek egy harmada pihenő. A portyázásra km-kint megállapított időben a pihenő ideje már benne van.

Azt, hogy a járőr a kispihenőt mikor, hol és milyen részletekben tartja meg, a járőrvezető határozza meg. A nagypihenők helyét és idejét az őrsparancsnok írja elő. Ha a szolgálat előírásánál annak tartamát előre meghatározni nem lehetett, vagy ha a szolgálat tartama az előírtnál hosszabbra terjed, az illetékes nagypihenő idejét és helyét is a járőrvezető állapítja meg, ennél azonban elsősorban a szolgálat érdekét kell szem előtt tartani.

A járőrnek jogában áll a kis- és nagypihenőt összevonva is megtartani, de az ilyen módon összevont pihenő tartama sem lehet hosszabb hat óránál.

A kispihenő alatt a járőr étkezhetik, fegyverét, kalapját és szerelvényét maga mellé leteheti, ruházatát — de kizáróan csak szárítás céljából — le is vetheti. Nagypihenők alatt a járőr levetkőzhetik és alhatnak. Nagypihenőt lehetőleg fedett helyen kell tartani, szabadban csak olyan helyen, ahol a járőr meglepetéseknek vagy a közönség szemének kitéve nincs.

288. A pihenőhelyet csak szolgálati okból és csak szabályszerűen felszerelve szabad elhagyni.

Őrsállomáson teljesített szolgálat alkalmával az illetékes pihenőt a laktanyában kell megtartani.

Olyan kivételes esetekben, amikor valamely őrzőjáratban pihenőhely egyáltalában nem áll rendelkezésre, meg van engedve, hogy a járőr az illetékes nagypihenőt, a szolgálat közben vagy végén, a laktanyában is megtarthassa. A pihenőnek

Rendes szolgálati viszonyok között a járőr nős te-
 jának meg kell engedni, hogy a laktanyában tartott
 pihenő alatt a lakásán tartzkodjék.

ugy helyezze el, hogy kéznel legyen es metektelének annoz ne
 férhessenek. A laktanyában tartott pihenők idejére a löfegy-
 vereket üríteni kell.

Rendes szolgálatban a pihenőnek egyik napról a másikra
 átterjelnie rendszerint nem szabad, az ettől való kivételes el-
 térést a szolgálati lapon meg kell indokolni.

289. Olyan szolgálatokban, amelyek több egymásután kö-
 vetkező napra terjednek és amelyekben a járőr csak nappal
 működhetik (pl. nyomozás, karhatalmi szolgálat stb.), az
 egész éjszaka pihenésre fordítható. A szolgálati ténykedést
 azonban, ha a járőr azt önállóan végzi, ilyen esetben 7 órakor
 meg kell kezdeni és 21 óra előtt — a kispihenő idejét kivéve
 — félbeszakítani nem szabad.

A szolgálatból bevonult járőrök tagjait — ha a szolgálat
 érdeke megengedi — a foglalkozás és újabb kivezénylés alól fel
 kell menteni és nekik az esetleg még esedékes és a szolgálatba
 beszámítható pihenőn kívül még annyi szabad időt kell adni,
 amennyi a tisztogatásra, átöltözésre és étkezésre szükséges.

39. §. Ellenőrzések.

290. A szolgálatban álló járőröknek (csendőröknek) ellen-
 őrzés alatt kell állaniok. Az ellenőrzés célja az, hogy az ellen-
 őrző a járőrök állapotáról és arról, hogy a szolgálatot szabá-
 lyszerűen teljesítik-e, meggyőződést szerezzen. Ellenőrzések tel-
 jesítésére elsősorban az őrsparancsnok hivatott. 9 főnél na-
 gyobb tényleges látszámmal bíró őrsökön az ellenőrzést az őrs-
 parancsnok és — az ő rendelkezései szerint — a helyettese is
 teljesíti. 9 főnyi vagy még kisebb tényleges létszámmal bíró
 őrsökön az őrsparancsnokhelyettes ellenőrzést rendszerint
 csak az őrsparancsnok távolléte vagy akadályoztatása eseté-
 ben, továbbá akkor teljesít, ha több járőrnek ellenőrzése
 ugyanabban az időben válnék szükségessé és őt az őrs-
 parancsnok ellenőrzés teljesítésére utasítja. Az őrsparancsnok
 irodai elfoglaltsága vagy oktatással való foglalkozása egy-
 magában nem szolgálhat indokul arra, hogy az ellenőrzéseket

ilyen módon való megtartása mindkét esetben beszámít a szolgálatba.

Ha a járőr pihenők alkalmával fegyverzetét leteszi, azt úgy helyezze el, hogy kéznél legyen és illetéktelenek ahhoz ne férhessenek. A laktanyában tartott pihenők idejére a löfegyvereket üríteni kell.

Rendes szolgálatban a pihenőnek egyik napról a másikra átterjelnie rendszerint nem szabad, az ettől való kivételes eltérést a szolgálati lapon meg kell indokolni.

289. Olyan szolgálatokban, amelyek több egymásután következő napra terjednek és amelyekben a járőr csak nappal működhetik (pl. nyomozás, karhatalmi szolgálat stb.), az egész éjszaka pihenésre fordítható. A szolgálati ténykedést azonban, ha a járőr azt önállóan végzi, ilyen esetben 7 órakor meg kell kezdeni és 21 óra előtt — a kispihenő idejét kivéve — félbeszakítani nem szabad.

A szolgálatból bevonult járőrök tagjait — ha a szolgálat érdeke megengedi — a foglalkozás és újabb kivezénylés alól fel kell menteni és nekik az esetleg még esedékes és a szolgálatba beszámítható pihenőn kívül még annyi szabad időt kell adni, amennyi a tisztogatásra, átöltözésre és étkezésre szükséges.

39. §. Ellenőrzések.

290. A szolgálatban álló járőröknek (csendőröknek) ellenőrzés alatt kell állaniuk. Az ellenőrzés célja az, hogy az ellenőrző a járőrök állapotáról és arról, hogy a szolgálatot szabályszerűen teljesítik-e, meggyőződést szerezzen. Ellenőrzések teljesítésére elsősorban az őrsparancsnok hivatott. 9 főnél nagyobb tényleges látszámmal bíró őrsőkön az ellenőrzést az őrsparancsnok és — az ő rendelkezései szerint — a helyettese is teljesíti. 9 főnyi vagy még kisebb tényleges létszámmal bíró őrsőkön az őrsparancsnokhelyettes ellenőrzést rendszerint csak az őrsparancsnok távolléte vagy akadályoztatása esetében, továbbá akkor teljesít, ha több járőrnek ellenőrzése ugyanabban az időben válnék szükségessé és őt az őrsparancsnok ellenőrzés teljesítésére utasítja. Az őrsparancsnok irodai elfoglaltsága vagy oktatással való foglalkozása egy magában nem szolgálhat indokul arra, hogy az ellenőrzéseket

vagy azok egy részét ott, ahol azt a jelen utasítás kifejezetten meg nem engedi, helyettesével végeztesse.

291. Az, hogy az ellenőrzés havonta, vagy ugyanabban a szolgálatban hányszor, mikor teljesíttessék, a viszonyoktól, főleg pedig a legénység megbízhatóságától függ. Mégis általános elvül szolgáljon, hogy rendes viszonyok között 9 főnyi tényleges létszámig havonta legalább 4, 10—15 főnyi tényleges létszámig legalább 6, és 15 főnyi tényleges létszámmon felül legalább 8 külső ellenőrzést kell teljesíteni, melyek fele nappali, fele pedig éjjeli ellenőrzés legyen. Tényleges létszámnak a hó első napján szolgálatot teljesítők számát kell tekinteni.

A takarodótól ébresztőig teljesített ellenőrzés mindig éjjeli ellenőrzésnek számít. A helyi ellenőrzések száma az őrsparancsnok belátására van bízva, ott azonban, ahol állandó járőrök teljesítenek szolgálatot, ezeket havonta legalább tízszer kell ellenőrizni.

Kevésbé megbízható legénységet gyakrabban kell ellenőrizni.

Egy járőrt ugyanabban a szolgálatban több ízben is lehet ellenőrizni.

Nemcsak a rendes szolgálati járőröket, hanem minden más járőrt is ellenőrizni kell.

292. Ezenkívül minden csendőrségi előljáró és feljebbvaló jogosult minden csendőrt vagy járőrt, ha velük találkozik, mind a szolgálatteljesítés, mind az öltözködés és magatartás tekintetében bárhol és bármikor ellenőrizni. Az esetleg észlelt szabálytalanságokat — amennyiben saját hatáskörében azonnal nem intézkedhetik — az illetékes szárnyparancsnokságnak bejelenti, illetőleg ezzel közli.

Nyilvánvaló szabálytalanság vagy kihágás esetében minden előljáró és feljebbvaló köteles az illető járőrrel vagy csendőrrel szemben fellépni és a szabálytalanságot vagy kihágást megszüntetni.

293. Az ellenőrzések meglepők legyenek, az ellenőrző az ellenőrzéseket a nap szakára és az időjárásra való tekintet nélkül teljesítse és úgy induljon szolgálatba, hogy érkezését az ellenőrzendő járőr előre ne tudhassa. Azt, hogy hol, vagy egy-egy községben vagy tereptárgynál, évenként vagy havonként hány ellenőrzést kell teljesíteni, nem lehet előírni. Az őrsparancsnok azonban az őrskörlet legtávolabb fekvő és leg-

nehezebben megközelíthető tereptárgyainál való ellenőrzéseket se hanyagolja el és ott, ahol nyilvános mulatóhelyek látogatására vagy szeszes ital élvezetére különös alkalom nyílik, az ellenőrzésben fokozott éberséget tanúsítson.

Ezenkívül kötelessége az őrsparancsnoknak mindennemű szolgálata alkalmával, sőt szolgálaton kívül is alárendeltjeinek magatartása és a szolgálat mikénti teljesítése iránt tapintatosan érdeklődni. E célból köteles legelőbb havonként egyszer valamely járőr elindulása után vagy szolgálatból való bevonulása után ugyanazoknak a tereptárgyaknak leportyázása végett szolgálatba indulni (utánportyázás). Ha azonban utánportyázás közben a járőrrel találkozónak, az ellenőrzés foganatosítása után bevonulni köteles. Az utánportyázás az ellenőrzések előírt számába beszámít.

294. Az ellenőrzés megtörténtét a hely és idő megjelölésével, valamint az ellenőrző aláírásával a járőr szolgálati lapján a helyszínen kell igazolni. Ha ez bármi okból (eső, hideg idő, sötétség stb.) nem volt lehetséges, akkor meg van engedve, hogy az ellenőrző az ellenőrzés utólagos bejegyzését a járőrvezetőnek elrendelje, ezt a bejegyzést azonban a járőr bevonulása után az ellenőrzőnek aláírásával el kell látnia.

Szolgálati lap nélkül kivezényelt járőr ellenőrzését, az ellenőrző járőr bevonulásánál, a szolgálati havifüzet 4. függélyes rovatában, — az ellenőrzött szolgálat folyószámának, elnevezésének, az ellenőrzés helyének és idejének, vezényelt csendőrök (218. p. 1. bek.) ellenőrzésénél azok neveinek és állomáshelyének — feltüntetésével kell tárgyalni.

Az őrsparancsnoknak, távolléte esetében pedig helyettesének — ha a szolgálat hátránya nélkül lehetséges — meg van engedve, hogy az otthon maradt legénység ellenőrzése végett a szolgálatból az előírt idő előtt is bármikor bevonuljon.

Ellenőrzések alkalmával 15—30 percig oktatás (tájékozódás a terepen, térképolvasás) idejét a szolgálati lapba be kell vezetni. Az erre fordított idővel az ellenőrzött és ellenőrző járőr bevonulási ideje későbbre esik.

VII. Szolgálati jogok és azok gyakorlása.

40. §. A szolgálatban álló csendőr jogai általában.

295. A szolgálatban álló vagy szolgálati minőségben fellépő csendőr ugyanazokkal a törvényes jogokkal van felruházva, amelyekkel minden katonai őr bír és ezenkívül a törvénynek a polgári hatósági közegekre kiterjedő külön oltalmában is részesül. Ez alatt azt kell érteni, hogy a szolgálatban álló csendőrnek szóbeli megsértését, mindennemű megfenyegetését, megtámadását vagy bántalmazását s végül a vele szemben kifejtett ellenszegülést, az érvényben álló katonai törvények „katonai őr“ ellen, a polgári törvények pedig „hatósági közeg“ ellen elkövetett bűncselekménynek minősítik és mint ilyet büntetik.

A szolgálatban álló csendőrnek — indokolt esetben — joga van bárkivel szemben szolgálati minőségben fellépni; felhívásának ilyenkor mindenki különbség és kivétel nélkül, legyen az illető akár katona, akár polgári egyén, utólagos panaszlási jogának fenntartása mellett, engedelmeskedni köteles.

296. A szolgálatban álló vagy szolgálati minőségben fellépő csendőrnek joga van általában a következő szolgálati ténykedéseket végezni:

1. Figyelmeztetés.
2. Igazoltatás.
3. Kikérdezés.
4. Feljelentés.
5. Elővezetés.
6. Elfogás.
7. Házkutatás és személymotoszás.
8. Tárgyak őrizetbe vétele.
9. Megbilincselés.
10. Kényszerítő eszközök alkalmazása.
11. Fegyverhasználat.

297. Ezenkívül joga van a szolgálatban álló csendőrnek:

a) Személyeket és helyiségeket a szolgálat érdekében megfigyelni.

b) Helyszíni szemlét tartani.

c) A nyomozás színhelyén levőknek az onnan való távozást megtiltani vagy őket egy általa kijelölt helyen való tartózkodásra utasítani.

d) Az ő hatáskörébe eső mindazokat az intézkedéseket megtenni, amelyek a büntetendő cselekmény nyomainak ép-ségbentartására alkalmasak, továbbá, amelyek a bűnjeleknek és bizonyító adatoknak megszerzésére és biztosítására, a tettesek vagy részesek megszökésének megakadályozására, általában a bűncselekmény kiderítésének biztosítására szolgálhatnak.

e) Közveszély vagy segélykiáltás esetében bármelyik magánházba bármikor behatolni.

f) Sürgős esetben üldözés céljából, továbbá közveszély vagy sürgős és fontos nyomozás alkalmával a helyszínnek gyors elérhetése végett a kincstár költségén szállítóeszközt felfogadni.

g) Állami és magántávbeszélőt, távirdát, sürgős szolgálati utazásoknál pedig mind a személy-, mind a gyors- és tehervonatokat is igénybe venni.

h) Honvédparancsnokságoknak, közrendészeti szerveknek és polgári őrtestületeknek, nemkülönben a községi előljáróságoknak támogatását igénybe venni.

i) Közigazgatási (m. kir. rendőrségi) hatósági intézkedést igénylő ügyekben — ha a késedelem veszéllyel jár — már a hatósági intézkedések megtétele előtt is megtenni mindazt, ami a veszély vagy kár elhárítására, illetőleg csökkentésére szükséges.

Az a), e) és h) pontok alatt említett jogokat a csendőr szolgálaton kívül is gyakorolhatja, ha azt a szolgálat érdeke megköveteli.

Amennyiben a 296-ik és a jelen pontban felsorolt jogok valamelyikének gyakorlását az utasítás kötelezően elrendeli, annak elmulasztása éppúgy, mint az e jogokkal való visszaélés, megtorlást von maga után.

298. A csendőr által semmi körülmények között meg nem tehető intézkedések a következők:

a) bírói és szakértői szemle;

b) tanuk jegyzőkönyvi kihallgatása és megesketeése;

c) tanuknak vagy szakértőknek vallomásra, illetőleg tanuskodásra kényszerítése;

d) őrizetbe veendő tárgy kiadására kényszerítés;

e) posta-, vagy táviróhivatalban, továbbá szállító és fuvarozó intézeteknél lévő levelek, táviratok és egyéb küldemények visszatartása, őrizetbe vétele, vagy már lefoglalt ilyen küldemények átvétele;

f) másnak szóló zárt levelek és lefoglalt postai küldemények felbontása.

299. Ha a csendőr olyan intézkedések megtételét tartja szükségesnek, amelyeknek megtételére joga nincs, erről az órparancsnokságnak, késedelmet nem tűrő esetekben pedig közvetlenül az ügyészségnek vagy a legközelebbi járásbírósnak, illetőleg főszolgabírónak tegyen jelentést.

Ha a teljesítendő nyomozó cselekmény olyan sürgős, hogy azt még a kir. ügyészség vagy a legközelebbi kir. járásbíró (főszolgabíró) intézkedéséig sem lehet elhalasztani, nevezetesen, ha a sértettnek, tanúnak vagy terheltnek jegyzőkönyvi kihallgatása, lefoglalásnak, házkutatásnak, személymotoszásnak vagy előzetes letartóztatásnak a rendőrhatalóság által való végrehajtása halaszthatatlanul szükséges, akkor a csendőr annak foganatosítására a községi előljáróságot, mint rendőri hatóságot kérje fel.

41. §. Szolgálati fellépés módja.

300. Szolgálati fellépésre a csendőr akkor jogosult, amikor szolgálattételre ki van vezényelve és szabályszerűen fel van fegyverkezve.

Sürgős esetekben azonban, amikor a késedelem veszéllyel jár és azonnali fellépése eredményre nyújt kilátást, a csendőr saját kezdeményezéséből akkor is jogosult, sőt köteles fellépni, ha nincsen szolgálatban és csak karddal van ellátva.

A csendőr fegyvere becsületét minden körülmények között tartsa szem előtt. Ha tehát a helyzetet megfontolva azt látja, hogy egyedül nem érhet célt, akkor a csendőrlaktanyából vagy más közbiztonsági szervektől, a honvédségtől, avagy a község előljáróságától kérjen segílyt. Ha segítséget nem várhat, kötelességének hű teljesítése alól még akkor sem szabad magát a saját biztonsága érdekében kivonnia, ha csak egyedül van is.

301. Szolgálati fellépéseknél és általában minden szolgálati ténykedésnél feltűnést, fölösleges vitatkozást, kiabálást, lármát vagy a nem okvetlenül szükséges erőszakot mellőzni kell és arra kell törekedni, hogy ilyenkor a járőr körül csődület ne támadjon.

A csendőr felszólításának nem engedelmeskedő egyének előtt nyomatékosabb rendszabályok alkalmazását is kilátásba lehet helyezni.

A csendőrt egyenruhája igazolja, tehát szolgálati fellépése előtt magát külön igazolni nem köteles. Miután azonban a csendőr ténykedése ellen mindenkinek jogában áll panaszt emelni, a szolgálati ténykedés befejezése után köteles az igazolványát kívánatra felmutatni és megengedni, hogy az igazolást kérő egyén a csendőr nevét és beosztását feljegyezze.

Szolgálati fellépés vagy megtámadtatás esetében a csendőrnek határozott és bátor magatartást kell tanúsítania. Különösen vigyázzon arra, hogy le ne fegyverezzek, mert a lefegyverzés a csendőr legnagyobb szégyene.

Gyáva magatartás miatt a csendőrt az eset körülményeihez képest a honvéd bíróság vonja felelősségre.

E! 101358/alm.20. **302.** Ha a csendőr valakivel szemben szolgálati minőségben fellép, puskáját vegye „súlyba“, járőrtársa pedig attól az egyéntől, akivel szemben a járőr fellépett — szintén „súlyba“ vett puskával — egy-két lépésnyire oldalt álljon fel, hogy annak minden mozdulatát megfigyelhesse és járőrvezetőjét támadás ellen azonnal megvédelmezhesse.

Ha a csendőr fellépésének különös nyomatékot akar adni, akkor fellépését „a törvény nevében“ szavak előzzék meg. Ha az, aki ellen el kell járnia, magyarul nem tud, lehetőség szerint ezeket a szavakat az illető által is ismert nyelven meg kell ismételnie. Olyan esetekben, amikor ezt az utasítás kifejezetten előírja, vagy ha különös elővigyázat szükséges — főként ha a csendőr egyedül van — a puskát (karabélyt, pisztolyt) vegye lövésre kész helyzetbe, vagy ennek hiányában ránts on kardot, hogy minden ellenállást lehetőleg megelőzzön, a személye ellen intézett váratlan támadás esetére pedig a fegyverhasználatra minden pillanatban készen álljon.

A csendőr azt, akivel szemben szolgálati minőségben fellép, kísérje szakadatlan figyelemmel és — különösen, ha egyedül van — ne engedje, hogy az illető bármi ürügy alatt 3 lépés-

nél közelebb jöjjön hozzá. Ha lehetséges, a csendőr anélkül, hogy félelmet mutatna, úgy álljon fel, hogy háta fedezve legyen.

303. A veszélyes gonosztevőket a járőrvezető mindenkor lövésre kész helyzetbe vett puskával (karabéllyal, pisztollyal) kezei felemelésére szólítsa fel és oldalról olyan ívben közelítse meg, hogy megtámadtatása esetében járőrtársa őt lövésre kész helyzetbe vett puskájával (karabélyával, pisztolyával) megvédhesse.

Felfegyverzett gonosztevőket célratartott puskával (karabéllyal, pisztollyal) megállásra és fegyverüknek a földre fektetésére kell felszólítani. A fegyver letétele után a járőrvezető a gonosztevőt hívja fel, hogy felemelt kezekkel jöjjön előre s ha a gonosztevő a fegyverétől eltávolodott, a járőrtársa azt vegye magához.

Több veszélyes gonosztevővel szemben való fellépésnél a járőrvezető azt is elrendelheti nekik, hogy a járőrnek hátat fordítva a földre feküdjenek.

7/20
10. **304.** Olyan ittas egyénnel szemben, akik büntettet vagy vétséget nem követtek el, csak akkor szabad fellépni, ha a fellépés mellőzése által veszély, vagy érzékeny kár következne be. Ily egyéneket, ha közbotrányt okoznak, igyekezni kell mások által lecsillapíttatni és a közönség szeme elől eltávolíttatni s csak ha ez nem lehetséges, kell velük szemben — ittas állapotukat figyelembe véve — fellépni.

305. Elmebetegekkel szemben csak akkor kell fellépni, ha ők a csendőr vagy más személyek életét, testi épségét vagy vagyonát közvetlenül veszélyeztetik.

42. §. Figyelmeztetés.

306. A figyelmeztetés az a szóbeli útbaigazítás vagy rendelkezés, amellyel a csendőr tiltott cselekmények vagy mulasztások elkövetését, folytatását vagy ismétlését megakadályozni törekszik. Ha a figyelmeztetéssel célt ért, feljelentést csak akkor tesz, ha a figyelmeztetett egyén a szándékolt büntetendő cselekményt már befejezte vagy ha a törvény szerint büntetendő kísérletet követett el.

A figyelmeztetés, ha célja csak oktató felvilágosítás vagy útbaigazítás, — nyugodt, jóindulatú hangon történjék. Ha

azonban a csendőr ezt azért alkalmazza, hogy valamely büntetendő cselekmény folytatását vagy ismétlését megakadályozza vagy ellenszegülést szüntessen meg, végül, ha a megelőző enyhébb figyelmeztetésnek fogamatja nem volt, a figyelmeztetés „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával parancsoló hangon történjék. Szükség esetében nyomatékosabb rendszabályokat (elfogás stb.) is kilátásba lehet helyezni.

43. §. Igazoltatás.

307. A csendőr jogosult bárkit, akit személyesen nem ismer, személyazonosságának igazolására felszólítani, ha kilétének megállapítása, akár az illető egyén személyének gyanús volta, akár más körülmények, nevezetesen büntetendő cselekmények gyanúja miatt szükséges.

308. A személyazonosság igazolására elfogadhatók köz- vagy magánokiratok, személyazonossági igazolványok, vagy olyan iratok, amelyekből az igazoltatott egyén kiléte kétséget kizáró módon megállapítható, végül hatósági személyek vagy a járőr által ismert megbízható magánegyének szóbeli igazolása.

Ha az igazoltatott egyén által aláírt okmányok valóságának megállapítása végett szükséges, az illetőt nevének leírására is fel lehet szólítani.

Egyáltalában a csendőr az okmányokat a legnagyobb óvatossággal és körültekintéssel vizsgálja át, nehogy más nevére szóló vagy hamis igazolvánnyal megtévezzék.

Az igazoltatás valamely harmadik személy kérelmére is teljesíthető, ha az illető ezt a kérelmét elfogadható módon meg tudja indokolni és az előadottak alapján a csendőr azt maga is szükségesnek látja.

Azokat az egyéneket, akik magukat igazolni nem tudják, vagy nem akarják, igazoltatásuk végett a legközelebbi községi előljárósághoz, illetőleg oda, ahol igazoltatásuk lehetséges, elő kell vezetni.

Gyanús egyének igazoltatása alkalmával a csendőr különös gondal járjon el és az igazolást csak akkor fogadja el, ha ezáltal az illető egyén kilétét minden kétséget kizáró módon megállapította. Ilyen megállapítások céljából — szükség esetében — távbeszélőn vagy távirattal az illetőnek lakóhelye

szerint illetékes csendőr őrsparancsnoksághoz, m. kir. rendőrségi hatósághoz vagy pedig az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatalhoz kell fordulni; az utóbbi helyre az igazolandó egyén újjlenyomatát is meg kell küldeni.

44. §. Elővezetés.

309. Az „elővezetés“ az az eljárás, amikor a csendőr valakit a jelen §-ban előírt esetekben akár saját kezdeményezéséből, akár az illetékes bíróság (hatóság) felhívása (megkérésére) folytán őrizetbe vesz abból a célból, hogy őrsparancsnoksága vagy az illetékes bíróság (hatóság) elé állítsa, vagy pedig személyazonosságának megállapítása végett oda kísérje, ahol az megtörténhetik.

Az elővezetést mindig az őrizetbevételnek kell megelőznie, ami abból áll, hogy a csendőr az elővezetendő egyénnek tudomására adja, hogy mi okból vette őrizetbe, továbbá, hogy mindaddig, míg az őrizetbevételt meg nem szüntetik, a csendőr rendelkezéseinek eleget tenni köteles.

310. A csendőr elővezetni köteles azt:

- a) akit az illetékes bíróság vagy hatóság kifejezetten elővezetni rendel;
- b) aki a csendőr előtt gyanússá válik s felszólítására magát igazolni nem tudja vagy az igazolást megtagadja;
- c) akinek igazoltatása alkalmával személyazonossága vagy igazolványának hitelessége iránt alapos kétség merül fel;
- d) akinél olyan tárgyak vannak, amelyeknek törvényszerű bírhatása vagy használata iránt alapos kétség forog fenn;
- e) akit éjnek idején gyanús körülmények között gyanús eszközök birtokában talál;
- f) aki mint külföldi az ország területén engedély nélkül tartózkodik, vagy időnkénti személyes jelentkezési kötelezettségének eleget nem tett.

45. §. Elfogás.

311. Elfogás az a ténykedés, amellyel a csendőr valakit az illetékes bíróság vagy hatóság felhívására (megkeresésére), avagy saját kezdeményezéséből is személyes szabadságában

korlátoz, abból a célból, hogy az illetőnek az illetékes bíróság vagy hatóság elé állítását biztosítsa.

312. A csendőr elfogni köteles:

A) *Büntett vagy szabadságvesztéssel büntetendő vétség elkövetése, illetőleg annak nyomatékos gyanúja esetében azt:*

1. aki olyan büntettet követett el, amelyre a törvény halálbüntetést, életfogytig tartó vagy öt éven felüli szabadságvesztésbüntetést rendel;

2. akit tetten kapnak, vétség esetében azonban csak akkor, ha kilétét megállapítani nem lehet;

3. aki a bűnvádi eljárást valakinek hamis vallomásra bírása, a büntett nyomainak vagy a bűnjeleknek megsemmisítése, megváltoztatása vagy elrejtése által megghiusítani törekszik;

4. aki előzően elkövetett büntett miatt bűnvádi eljárás alatt áll;

5. aki ellen bizonyíték forog fenn, hogy a megkísérelt büntettet vagy vétséget végre akarja hajtani vagy, aki azzal fenyegetőzik, hogy újabb büntettet vagy vétséget fog elkövetni;

6. aki rovott előéletű vagy rendőri felügyelet alatt áll;

7. aki megszökött, elrejtőzött vagy szökésre előkészületet tett.

B) *Bármely büntetendő cselekmény (büntett, vétség, kihágás) elkövetése, illetőleg annak nyomatékos gyanúja* esetében azt:*

8. akinek megszökésétől azért, mert állandó tartózkodási helye és rendes foglalkozása nincs, alaposan lehet tartani;

9. aki nem magyar honos és alaposan kell tartani attól, hogy szabadlábbon hagyása esetében a hatóság idézésére nem fog megjelenni;

10. aki magát igazolni nem tudja vagy az igazolást megtagadja;

11. aki olyan természetű büntetendő cselekményt követ el, amellyel közbotrányt okoz és azt csak a tettes elfogásával lehet megszüntetni;

12. aki a büntetendő cselekményt a csendőr figyelmeztetése ellenére is folytatja.

* Nyomatékos gyanú rendszerint a nyomozás folyamán szokott csak kialakulni.

C) *A következő kihágások esetében azt:*

13. aki házalási engedély nélkül házal, vagy a házalási szabály rendelkezéseit áthágja;

14. aki tiltott mesterséggel vagy tiltott játékkal foglalkozik;

15. aki mint mutatványos vagy utcai zenész működik anélkül, hogy erre engedélye volna, vagy, aki az engedélyt áthágja;

16. aki hamis vagy gyanús igazolvánnyal vagy útlevéllal van ellátva, aki a hatóság félrevezetése végett álnevet használ, hamis körülményeket ad elő vagy ugyanabból a célból álruhában vagy másként átalakulva jelenik meg;

17. aki jogosulatlanul katonai vagy közhivatalnoki egyenruhát visel.

D) *Végül el kell fogni azt:*

18. aki ellen a bíróság vagy a rendőri hatóság előzetes letartóztatást vagy vizsgálati fogságot rendelt el, vagy aki ellen nyomozó levél vagy elfogató parancs van kibocsátva;

19. akit feltételes szabadságra bocsátottak, ha a rá vonatkozó rendelkezést vagy tilalmat megszegte;

20. aki jogerős ítélettel ki van utasítva vagy ki van tiltva, illetőleg, akit a bíróság vagy a rendőri hatóság valamely helyen való tartózkodásra utasított, vagy valamely helyen való tartózkodástól eltiltott és ezt a rendelkezést, illetőleg tilalmat megszegi;

21. aki ellen bűnvádi eljárás van folyamatban, vagy akit büntett vagy vétség elkövetésével nyomatékosan gyanúsítanak és a kivándorlásra előkészületeket tesz;

22. aki valamely letartóztatási helyről, illetőleg a hatóság vagy a csendőrség őrizetéből megszökött;

23. aki gyanús körülmények között a közbiztonságra veszélyesnek látszik: pl. közveszélyes munkakerülő, engedély nélkül kolduló, kóborcigány stb.;

24. aki a szolgálatot teljesítő csendőrt megtámadta vagy veszélyesen fenyegette, durván szidalmazza vagy lealázó módon sértegeti;

25. aki az elővezetésnek ellenszegül, az őt elővezető csendőr rendelkezéseit nem teljesíti vagy szökési kísérletet tesz.

313. Tettenkapás alatt értjük azt:

a) ha valaki a tettest vagy a részt a bűncselekményen rajta éri;

b) ha a csendőr vagy más valaki mint szemtanu vagy szemtanu által figyelmeztetve a tettest vagy részt azonnal a bűncselekmény elkövetése után elfogta vagy úzóbe vette.

46. §. Elővezetésre és elfogásra vonatkozó különös szabályok.

314. Az elővezetést az elővezetendő egyén kímélésével és mindannak mellőzésével kell foganatosítani, ami az illető egyén előállításának biztosítására nem okvetlenül szükséges. Az elővezetendő egyénnek őrizetbe vételét a „törvény nevében“ szavakkal kell foganatosítani.

Az elővezetés kijelentését lehetően az elővezetendő által értett nyelven is ismételni kell.

„Elfogás“ és „elővezetés“ között szigorú megkülönböztetést kell tenni. Az elővezetendőt nem szabad megbilincselni, megszökése esetében nem szabad ellene fegyvert használni. Általában személyes szabadságát nem szabad korlátozni, ha csak az a cél elérése szempontjából nem okvetlenül szükséges. A kellő elővigyázatot azonban elővezetések alkalmával sem szabad szem elől téveszteni.

Ha az elővezetés alatt a jelen utasítás 312. pont 25. pontjában felsorolt vagy olyan körülmények következnek be, amelyek az elfogást indokolttá teszik, az elővezetett egyént el kell fogni és vele azontúl mint elfogottal kell bánni.

315. Az elfogást a következő szavak használatával kell foganatosítani: „A törvény nevében foglyom“. E szavakat, ha az elfogandó magyarul nem ért, a csendőr lehetően az illető által értett nyelven is ismételje meg.

Az elfogott egyént előállításának biztosítása vagy megszökésének megakadályozása céljából személyes szabadságában a szükséges mértékig korlátozni kell.

Elővezetésnél és elfogásnál a személyazonosság megállapítására különös gondot kell fordítani.

Az elővezetés vagy elfogás kijelentése alkalmával az illető egyénnek mindig tudtára kell adni, hogy miért lett őrizetbe véve vagy elfogva s ugyanekkor utasítani kell arra is, hogy milyen magatartást tanúsítson. Ha a csendőr szükségesnek látja, szigorúbb rendszabályok alkalmazását is kilátásba helyezheti.

316. Ha valakinek elfogása vagy elővezetése végett a csendőrséghez magánosoktól vagy olyan hivataloktól érkezik írásbeli vagy szóbeli megkeresés, akik, illetőleg amelyek ilyen megkeresésre nincsenek feljogosítva, az ilyen megkeresést csak magánosoktól jövő feljelentésnek kell tekinteni.

Ha valamely bűncselekmény elkövetésével gyanúsított egyént magán személy vagy községi előjáróság ad át a csendőrnek, az utóbbi köteles megállapítani, hogy az átadott elfogására vagy elővezetésére indok van-e. Ha igen, akkor azt fogantatosítja, ellenkező esetben az illetőt szabadon bocsátja és ha az átadás nem az őrsön történt, erről az őrsparancsnoknak jelentést tesz.

Ha az átvett egyénen külső erőszak nyomai látszanak, vagy az ellene elkövetett ilyen sérelmek miatt panaszkodik, erről két bizalmi egyén jelenlétében meg kell győződni és az átvevő bíróságnak vagy hatóságnak jelentést kell tenni.

317. Ha közhivatalban vagy közszolgálatban álló, avagy magánvállalatnál alkalmazott olyan egyént kell elfogni vagy elővezetni, akinek rögtöni helyettesítése a közbiztonság vagy más közérdek szempontjából szükséges, az illetőnek közvetlen főnökét a szükséges helyettesítés céljából még az elfogás vagy elővezetés foganatosítása előtt értesíteni kell és a helyettesítés megtörténteig csak a megszökés meggátlására szükséges intézkedéseket kell megtenni. Ilyenek lehetnek: vasúti, gőzhajó-, bánya-, huta-, hengermű-, gőzgép- vagy gyárüzemi alkalmazottak vagy munkások; állami vagy községi, egészségügyi, köz- vagy magánerdészeti szolgálatban állók.

Ha a főnök előzetes értesítése a késedelemből származható veszély miatt meg nem történhetik, a csendőr az őrizetbe vételt ugyan azonnal foganatosítja, de erről egyúttal az illetőnek főnökét is rögtön értesíteni köteles. Ha az elfogottnak vagy elővezetendőnek szolgálati helyéről való elvezetése a közérdek vagy közbiztonság veszélyeztetésével járna (pl. egy pályaór-nél), akkor elfogásával vagy elővezetésével addig kell várni, míg helyettesítése iránt intézkedés történik.

Állami, törvényhatósági, községi vagy felekezeti szolgálatban álló vagy az egyházi rendhez tartozó egyén, továbbá vasúti, gőzhajózási, bányavállalati alkalmazott elfogása esetében az illető feljebbvaló hatóságát, végül ügyvéd vagy közjegyző elfogása esetében az ő fegyelmi hatóságát (ügyvédi, illetőleg közjegyzői kamarát) az elfogással egyidejűen azonnal értesíteni kell.

318. A csendőr az elővezetés vagy elfogás kijelentése után az elfogott ruháit és egyéb tárgyait mindig, az elővezetettét pedig, ha szükségesnek látszik, vizsgálja át és minden olyan eszközt vagy tárgyat, amely támadásra, öngyilkosság elkövetésére, szökés véghezvitelére vagy megkönnyítésére alkalmas, lehetően bizalmi egyének jelenlétében vegyen el. Ilyen tárgyak lehetnek: fegyverek, fegyverül használható eszközök, szerszámok, pénz, értéktárgyak, személyazonossági és egyéb igazoló iratok stb. Ha az elővezetendő vagy elfogandó egyén büntetettel vagy szabadságvesztéssel büntetendő vétséggel van nyomatékosan gyanúsítva, tőle a bűnjelként tekintetbe jövő, továbbá a gyanús eredetű tárgyakat is el kell venni. Mindezekről a tárgyakról, mihelyet lehetséges, külön jegyzéket kell készíteni s ezt az elfogottal vagy elővezetettel és ha bizalmi egyének is voltak jelen, akkor ezekkel is alá kell iratni. Az elvett tárgyakat az elfogottal, illetőleg az elővezetettel együtt kell az illetékes bíróságnak vagy hatóságnak átadni.

319. Az elővezetett és elfogott egyéneket rendszerint az őrsparancsnoksághoz, illetőleg, ha az elővezetés vagy elfogás felhívásra történt, a felhívó vagy a felhívásban megjelölt bírósághoz vagy hatósághoz kell kísérni.

320. A csendőr az általa őrizetbe vett vagy elfogott egyént saját kezdeményezéséből csak abban az esetben bocsáthatja szabadon:

1. ha kétséget kizáróan kiderül, hogy a felhívás folytán elfogott vagy elővezetett egyén a felhívásban megjelölt egyénnel nem azonos;

2. ha az, akit csupán személyazonosságának megállapítása végett vezetett elő, személyazonosságát igazolta;

3. ha kétséget kizáróan megállapítást nyer, hogy a saját kezdeményezéséből elővezetett egyén további őrizetbentartására ok nincsen.

Mindezekben az esetekben a szabadonbocsátásról és annak okairól bevonulás után az őrsparancsnokságnak jelentést kell tenni.

Az őrsparancsnok a hozzá bekísért, elfogott vagy elővezetett egyént szabadon bocsátani köteles:

a) ha az elfogatás vagy elővezetés oka már megszűnt;

b) ha kiderül, hogy a csendőr a bekísért egyént kellő indok nélkül fogta el vagy vezette elő.

Az a) és b) alatti esetekben a szabadonbocsátást és annak okát az illetékes bírósághoz vagy hatósághoz tett jelentésben mindig meg kell említeni. Ha feljelentésre ok nincsen, az elfogás és szabadonbocsátás időpontját és indokait a főszolgabírónak (m. kir. rendőrségi hatóságnak) be kell jelenteni.

Ha a csendőrt valakinek pénzbüntetést helyettesítő szabadságvesztésbüntetés végrehajtása céljából való elővezetésére hívják fel vagy keresik meg, az elővezetés foganatosítását mellőzi abban az esetben, ha az elővezetendő okmánnyal igazolja, hogy a pénzbüntetést már lefizette, vagy pedig a reá kiszabott pénzbüntetést az ő jelenlétében a községi előljárásnál lefizeti, illetőleg a felhívó vagy megkereső bíróság vagy hatóság címére postán feladja. Az előbbi esetben a pénzbüntetés lefizetését, utóbbi esetben pedig a postai feladóvevényt kiállító hivatalt, a vevény keltét és számát kell a megkereső vagy felhívó hatóságnak bejelenteni.

321. Ha az az egyén, akit a csendőrnek el kell fognia vagy elő kell vezetnie, annyira beteg, hogy nem szállítható, vagy más, az elfogást vagy elővezetést akadályozó és el nem hárítható körülmények merülnek fel, a csendőr a községi előljárásság útján gondoskodik arról, hogy az elfogandó vagy elővezetendő beteget kellőképpen őrizték és bevonulásakor erről az őrsparancsnokságnak tegyen jelentést.

Ha azonban az elfogandó beteg egyén veszélyes gonosztevő vagy gyanú merül fel arra, hogy a betegséget színleli, a csendőr a közvetlen őrizet céljából mellette marad és erről az őrsparancsnokságnak távirat, távbeszélő vagy küldönc útján jelentést tesz. Az őrsparancsnok a jelentést a hatóságnak továbbítja és szükség esetében a csendőr felváltása iránt intézkedik.

322. Az elfogott vagy elővezetendő egyént az illetékes bíróságnak vagy hatóságnak mielőbb át kell adni és az elfo-

gástól (őrizetbevételről) számított 24 órán túl a csendőrség őrizetében tartani nem szabad. Ha az ezen időn belül való átadást elháríthatatlan akadályok (súlyos betegség, forgalmi zavar, nagy távolság stb.) gátolnák, a késedelmes átadás okát a jelentésben, illetőleg a tényvázlatban jelteni kell. Ha pedig az illető egyénre a nyomozás továbbfolytatása céljából az átadás után is szükség volna, akkor őt az illetékes bíróságtól (ügyészségtől) kell kikérni.

Az elfogott vagy elővezetett egyének átadására, átvételére, őrkíséretére és őrzésére vonatkozó szabályokat a jelen utasítás 95. §-a tartalmazza.

47. §. A bilincs alkalmazása.

323. A bilincselés elővigyázati vagy kényszerintézkedés, amely abból áll, hogy a csendőr az elfogott egyén kezeit bilincslánccal vagy ennek hiányában más alkalmas eszközzel összekötözi.

A bilincset a csendőr csak elfogott egyén ellen és csak akkor alkalmazhatja:

a) ha ellentállását másképp meg nem törheti, illetőleg rakoncátlan magaviseletét másképp meg nem fékezheti;

b) ha a csendőr ellen erőszakos támadást intézett, vagy ilyenekkel veszélyesen fenyegetődött;

c) ha szökésétől vagy kiszabadításától lehet tartani;

d) ha feldúlt lelkiállapota miatt saját magának vagy másnak biztonságára veszélyes lehet.

Meg lehet bilincselni végül a kóborcigányokat, továbbá a csendőrség őrizetére bízott azokat az egyéneket, akiket a hatóság különösen veszélyeseknek nyilvánított vagy akik mint ilyenek ismeretesek.

Nők, aggok és fiatalok megbilincselését lehetősen kerülni kell.

324. A bilincs alkalmazási módja a következő:

Egy ember megbilincselésénél a csendőr balkarjára akasztott puskáját testéhez szorítja. Balkezének hüvelykujjára a bilincslánc első karikáját ráakasztja s a láncot a két karika között markába fogja. Ezután jobbkezelével a láncszemeket

lesímítja és a láncot akképpen fogja meg, hogy annak jobb vége jobb tenyerén feküdjék.

Ezután a bilincset a megbilincselendő előre nyujtott jobbkezének csuklójára teszi és a láncot a második karikán akképpen húzza át, hogy a második karika a hüvelykujj irányába essék. A lánc áthúzásakor annak végei a jobb- és balkezőben nem cserélnek helyet.

A megbilincselendőnek balkezét ezután a jobbkező csuklójára keresztbefektetve, a láncot az első karikán átfűzi és annyira meghúzza, hogy a kézfejeket a lánchurkokból ne lehessen kihúzni.

Ezek után a lakatot a megfelelő láncszembe és az első karikába akasztja és bezárja.

Az ilyen módon végzett bilincselés után a lakat a balkéző csuklójának kifelé eső részére kerül.

Két embernek egymáshoz való bilincselésénél hasonló eljárást kell követni azzal az eltéréssel, hogy a megbilincselendők közül az erősebbnek jobbkezéhez a gyengébbnek balkezét úgy kell hozzáfűzni, hogy az összebilincselte kezek egymást kézfejükkel érintsék és a bilincs második karikája a kézfejek között laposan feküdjék.

*Három megbilincselte*nek vagy *két megbilincselte párnak* összefűzésénél akként járunk el, hogy a fűzőláncot az első pár bilincsláncának második karikáján áthúzzuk, végső láncszemét pedig a harmadik egyén, illetőleg a második pár bilincsláncának második karikájához lakatoljuk. A fűzőláncnak a kézbilincs második karikáján való átcsúsztatását a fűzőlánc végén levő karika akadályozza meg.

Rakoncátlan vagy engedetlen egyén jobbkezét el kell kapni és ellenállását a második karikába befűzött bilincsláncnak a jobbkezőre való hurkolásával kell megfékezni.

325. A bilincsnek olyan módon való alkalmazása, amely a megbilincselteknél fölösleges fájdalmat vagy éppen sérülést okoz, nevezetesen a bilincsláncnak a szükséges mértéken túl való megszorítása tilos. Hidegben a megbilincselte kezét lehetőleg be kell takarni, hogy meg ne fagyjon.

A bilincs alkalmazását, illetőleg levételét a járőrvezető rendeli el és a járőrtárs foganatosítja. Bilincselés közben a járőrvezető lövésre kész helyzetbe vett puskával (karabéllyal,

pisztollyal) oldalt úgy áll fel, hogy járőrtársát támadás ellen biztosíthassa és a megbilincselendő ellenállását megfékezhesse.

326. A járőrvezető a bilincselés helyes keresztülviteléről utólag mindig meggyőződni köteles. Egyedül szolgálatban álló csendőr rendszerint csak akkor bilincseljen, ha községi közegek vagy megbízható egyének segítségét igénybe veheti. Ha segítség egyáltalában nem áll rendelkezésre és a bilincs alkalmazását elhalasztani nem lehet, akkor mindig a hátrahagyott kezeket kell megbilincselni.

Ha szükséges, a kezeket akkor is hátra lehet bilincselni, ha a járőr 2 tagból áll vagy az egyedül szolgálót teljesítő csendőr segítséget kapott.

A fogolyőrzés alatt a foglyot valamely erre alkalmas tárgyhoz is oda lehet láncolni, de csak olyan módon, hogy az ülésben, fekvésben vagy alvásban gátolva ne legyen.

Lovas járőr a szabadban bilincselést, ha csak lehetséges, ne végezzen. Ha erre mégis szükség lenne, a járőrvezető lövésre kész helyzetbe vett pisztollyal ügyeljen fel a megbilincselendőre, a másik csendőr pedig pisztolyát rejtve, a lóról szálljon le, a csikózabla szárát adja át járőrvezetőjének és a bilincselést ő végezze.

327. A bilincselésről és okairól az őrsparancsnokságnak, illetőleg annak a hatóságnak, amelyhez a megbilincseltet be-
kísérték, mindenkor jelentést kell tenni.

48. §. Kényszerítő eszközök alkalmazása.

328. Kényszerítő eszközök:

a) erőszakos kézrátétel útján való megfogás, eltávolítás, valaminek a cselekvésére vagy abbahagyására való kényszerítés,

b) erőszakos elszállítás,

c) gázzal valaminek cselekvésére vagy abbahagyására való kényszerítés.

Az a) és b) alpontokban felsorolt kényszerítő eszközök alkalmazásának akkor van helye, ha olyan gyorsan leküzdendő ellenállásra talál a csendőr, amelynek megtörésére a fegyverhasználat még nem lenne indokolt, a bilincselés pedig nem lehetséges.

A c) alpontban megjelölt kényszerítő eszköz alkalmazá-

sának részben az előző bekezdésben meghatározott esetben, részben pedig akkor van helye, mikor a támadás vagy ellenállás megtörésére a fegyverhasználat indokolt volna, de a kívánt cél gázzal is elérhető. Hogy ilyen esetben a fegyverhasználat, vagy a gáz a célravezetőbb eszköz, az az esetenként eljáró csendőr megítélésétől függ.

Alkalmazható a gáz ezen felül olyan esetekben is, amikor támadás vagy ellenállás nem forog fenn, de a gáz alkalmazása a közbiztonság — közrend — megőrzésére vagy helyreállítására célravezetőnek mutatkozik.

A kényszerítő eszközök alkalmazásának a csendőr és az érdekelt egyének között nem szabad dulakodássá fajulnia.

329. Olyan esetekben, amidőn ez valamely személy életének, testi épségének vagy vagyonának azonnali megmentése végett szükséges, továbbá, ha verekedőket másként szétválasztani nem lehet, a puskatusa vagy a kard markolata kivételesen ütésre vagy lökésre is használható.

Ha a menni vonakodó fogoly továbbszállítására sem segítség, sem szállítóeszköz rendelkezésre nem áll, meg van engedve, hogy a csendőr a foglyot karjainál fogva kényszerítse a továbbmenésre.

49. §. Fegyverhasználat.

330. A szolgálatban álló csendőr fegyverét jogosult mindenki ellen használni:

1. aki őt tettelesen megtámadja vagy támadással veszélyesen fenyegeti.

Ellenben köteles használni:

2. ha másnak közvetlenül, jogtalanul és súlyosan veszélyeztetett életét, testi épségét, személyes szabadságát vagy vagyonát másképp megvédelmezni nem lehet;

3. ha valaki a csendőrt szolgálati ténykedésében, a fegyverhasználatval való fenyegetés dacára tettelesen akadályozza és az ellenszegülést másképp megtörni nem lehet;

4. ha az a felfegyverzett egyén, akit a csendőrnek el kell fognia, fegyverét a fegyverhasználatval fenyegető felszólítás dacára le nem teszi, vagy védett helyzetéből előjönni vonakodik és lefegyverzésére más mód nincs;

5. ha az elfogott vagy elfogandó veszélyes gonosztevő

menekül, a fegyverhasználattal fenyegető rákiáltás dacára meg nem áll és feltartóztatására más mód nincs;

6. ha a néptömeg, amelynek szétosztatása elrendeltetett vagy a közbiztonság érdekében szükséges, a szétosztatásra való felhívás és a fegyverhasználattal való fenyegetés dacára szét nem oszlik és a szétosztatás másképp nem lehetséges;

7. ha valaki háború idején vagy rendkívüli viszonyok között magát gyanússá teszi és a felhívásra kielégítő válasz nélkül elszalad;

továbbá az országhatáron és az országhatár mentén:

8. ha községeken kívül vezető mellékutakon éjjel — árukkal vagy más szállítmányokkal pedig nappal is — három vagy több egyén a fegyverhasználattal fenyegető rákiáltás dacára meg nem áll, hanem egyenkint vagy valamennyien megfutamodnak s feltartóztatásukra más mód nincs;

9. ha a csendőr partunkon vagy annak közelében éjjel — fedett vagy megrakott vizi járóművekkel pedig nappal is — gyanús egyéneket talál s ezek a fegyverhasználattal fenyegető kétszeri rákiáltásra meg nem állnak, illetőleg ebbeli szándékuknak kétségtelen bizonyítékát nem adják, hanem egyenkint vagy valamennyien menekülni igyekeznek.

Semmi esetre sincs helye a fegyverhasználatnak olyan személyek vagy járóművek ellen, amelyek már túl jutottak az ország határán.

331. Az 1. és 6. pontok alatt foglalt esetek kivételével a többi esetben lőfegyvert csak akkor szabad használni, ha a lövés által ártatlan egyének élete közvetlenül veszélyeztetve nincs.

A csendőr fegyverét a jelen §-ban meghatározott szabályok szerint önállóan használja és azért kizáróan ő felelős. Ha azonban a fegyvert valamely csendőrségi előljáró parancsára használta, akkor ezért csak a parancsot kiadott előljáró felelős.

A fegyverhasználat csak addig jogosult, amíg célját el nem érte. A fegyvert tehát megtorlásul használni nem szabad.

A köteles fegyverhasználat elmulasztása, valamint a jogtalan fegyverhasználat büntetést von maga után.

Fegyverhasználat folytán megsérült egyéneket azonnal első segélyben és a lehető legsürgősebben orvosi kezelésben is kell részesíteni.

332. Ha a csendőrt valamely kijelölt és általa el nem

hagyható őrhelyre mint katonai őrt felvezetik, a fegyverhasználat joga a Szolg. Szab. I. Rész 457. pontja esetében is megilleti.

333. A csendőrtiszteket saját személyükre nézve nem a jelen §-ban előírt, hanem ugyanaz a fegyverhasználati jog illeti meg, mint a m. kir. honvédség tisztjeit. Ha azonban a csendőrtisztek, mint valamely zárt csendőrségi osztag parancsnokai karhatalmi szolgálatot teljesítenek, a fegyveres erőszak alkalmazása és annak elbírálása tekintetében rájuk is a jelen §-ban foglaltak mértékadóak.

50. §. Fegyverhasználati jog magyarázata.

334. A 330. pont bevezető szavaihoz:

„*Szolgálatban álló*“-nak a csendőrt nemcsak akkor kell tekinteni, amidőn kivezénylés folytán szabályszerűen fölszerelve közbiztonsági szolgálatot teljesít, hanem akkor is, ha a jelen utasítás 300. pontja értelmében — bár csak karddal is ellátva — szolgálati minőségben fellép, továbbá, ha belső szolgálatban áll.

„*Csendőr*“ alatt minden csapatállományú, közbiztonsági vagy belső szolgálat teljesítésére hivatott vagy kivezényelt rangosztályba nem sorolt havidíjast és altisztet kell érteni. Nem csapatállományú csendőregyének csak akkor tartoznak ez alá a fogalom alá, ha ilyen szolgálattételre ki vannak vezényelve.

„*Fegyverét*“ alatt azt kell érteni, hogy a csendőrnek elsősorban a részére előírt lő- és szálfegyvereket kell használnia; más fegyver vagy védekező eszköz használata csak végső esetben, nevezetesen akkor van megengedve, ha csendőrségi fegyver nem áll rendelkezésére vagy az hasznavehetetlenné vált.

A csendőr fegyverét „*mindenki ellen*“, tehát kivétel nélkül minden katonai és polgári egyén ellen használhatja, aki arra a 330. pontban foglaltak szerint okot szolgáltat.

„*Használni*“ kifejezés alatt a fegyvernek katonai módon való alkalmazását kell érteni. A puska és pisztoly lövésre, a kard vágásra és kivételesen szúrásra, a szurony szúrásra szolgál. Ezeket a fegyvereket ettől eltérő módon csak a 329. pont első bekezdésében foglalt esetekben lehet használni.

„*Jogosult*“ alatt azt kell érteni, hogy a csendőr a helyzet összes körülményeinek mérlegelésével szabadon határoz a felett, hogy fegyverét használja-e vagy sem. A fegyverhasználat mellőzése miatt csak akkor van eljárásnak helye, ha támadójával szemben gyáván viselkedett, vagy ha lefegyverezték.

A fegyver használatának lehető kimérettel kell történnie, ami alatt azt kell érteni, hogy a csendőr ott, ahol enyhébb hatású fegyvereivel (kard, szurony) is célt érhet, lőfegyvert lehetően ne használjon és hogy szándéka ne az élet kioltására, hanem támadásnál és ellentállásnál a harcképtelenné, a menekülésnél pedig a szökésre képtelenné tételre irányuljon. Másrészt azonban a fegyver alkalmazásának erélyesnek kell lennie, hogy az a kívánt cél elérését minden körülmények között biztosítsa. Gyenge vágás és szúrás, célzás nélkül vagy a levegőbe lövés tilos.

335. A 330. pont 1. alpontjához:

A „*tettlegetes támadás*“ alatt a csendőr személye ellen intézett erőszakot kell érteni. Ez történhetik szoros értelemben vett fegyverrel (puska, pisztoly, kard, szurony, stb.) vagy az életet vagy testi épséget veszélyeztető más eszközzel (vasvilla, bot, kés, fejsze stb.), pusztá kézzel (megragadás, ütés, lökés stb.), vagy kővel való dobálással is. Csupán szóbeli megsértés, szidalmazás, káromlás stb. fegyverhasználatra nem jogosít.

A csendőr tettlegetes megtámadása esetében a fegyvert csakis az azt elkövetett egyén ellen szabad használni. Ha azonban a csendőrt valamely ellenszegülő néptömegnek egy vagy több tagja támadja meg tettlegetesen és a tettést megállapítani nem lehet, a fegyvert a további erőszakos megsértés meggátlása végett az egész ellenszegülő néptömeg ellen kell használni.

„*Támadással való veszélyes fenyegetés*“ alatt olyan magatartást kell érteni, melynél fogva a körülmények mérlegelése után attól kell tartani, hogy a csendőr tettlegetes megtámadása azonnal be fog következni. Ilyen magatartás pl. az, ha valaki akár fegyverrel, akár más eszközzel vagy pusztá kézzel is, de kétségtelenül támadó szándékkal a csendőrnek nekimegy, vagy őt fegyverrel célbaveszi, ellene követ vagy más tárgyat dobásra vagy ütésre emel stb. A támadással való szóbeli fenyegetés fegyverhasználatra nem jogosít.

Támadással való veszélyes fenyegetésnek kell tekinteni azt is, ha egy vagy több felfegyverzett egyén, illetőleg valamely bár fegyvertelen néptömeg nyilvánvalóan támadó szándékkal a csendőr ellen nyomul, a csendőr által meghatározott távolságban felhívás és a fegyverhasználattal való fenyegetés dacára meg nem áll és alaposan lehet tartani attól, hogy a csendőr személyes biztonságát veszélyeztetni fogja.

Az 1. pontban körülírt fegyverhasználat célja a támadás ismétlésének vagy a szándékolt támadás véghezvitelének megakadályozása, ezért nem csupán a megtámadott vagy támadással veszélyeztetett csendőr használhatja fegyverét, hanem járőrtársa is.

Ha az az egyén, aki a csendőrt tettelesen megtámadta vagy támadással veszélyesen fenyegette, a további támadástól, illetőleg fenyegetéstől, akár a csendőr figyelmeztetésére, akár önként elállott, ellene fegyvert használni nem szabad.

336. A csendőr fegyverének használatára „köteles“, ha ennek a 330. pont 2—9. alpontjaiban előírt és a jelen §-ban részletezett összes előfeltételei fennforognak, mert a fegyverhasználat nemcsak a csendőr személyes védelmére, hanem az államhatalom, valamint az állampolgárok érdekeinek és törvényes jogainak védelmére is szolgál.

A 330. pont 2. alpontjához:

Ez a pont a mindenkit, tehát a csendőrt is megillető jogos védelem esetét tartalmazza. Feltétele minden esetben a tettenkapás.

„*Másnak*“ alatt a csendőrön kívül mindenkit kell érteni.

A fegyverhasználat szempontjából másnak „*életét*“ veszélyeztetőnek a gyilkosságot, szándékos emberölést és közveszélyű rongálást, — „*testi épségét*“ veszélyeztetőnek a súlyos testi sértést, — „*személyes szabadságát*“ veszélyeztetőnek a személyes szabadság megsértését, továbbá a gyermekrablást és nőragadást, végül „*vagyonát*“ veszélyeztetőnek a lopást, rablást, gyújtogatást és vízáradás okozását kell tekinteni.

A veszélyeztetésnek „*közvetlen*“-nek kell lennie, vagyis azonnali veszélyt kell tartalmaznia, ami akkor forog fenn, ha a jogsértés pillanatnyi bekövetkezése teljes bizonyossággal várható.

„*Jogtalan*“ a veszélyeztetés, ha annak törvényes alapja nincs.

Az életet, testi épséget, személyes szabadságot vagy vagyont olyan cselekmények veszélyeztetik „*súlyosan*“, amelyek annak, aki ellen irányulnak, olyan nagy jogsérelmet (kárt vagy hátrányt) okoznak vagy okozhatnak, hogy ennek a jogsérelemnek elhárítására vagy megszüntetésére bármilyen súlyos kimenetelű fegyverhasználatot is indokoltnak lehet tekinteni.

Ilyen támadás elhárítására tehát nem szabad fegyvert használni akkor, ha a felsorolt bűncselekmények elkövetése folytán a tettes által okozott vagy okozni szándékolt jogsérellem a fegyverhasználat súlyos voltával arányban nem áll. Ilyen esetek például kisebb érték ellopása, a személyes szabadság kisebb mértékű megsértése, pusztá kézzel való nem életveszélyes bántalmazás stb.

A veszélyeztetett életet, testi épséget, személyes szabadságot vagy vagyont „*másként megvédelmezni nem lehet*“, ha a támadónak figyelmeztetésére, elfogására vagy megbilincselésére, illetőleg a támadásra képtelenné tételére vagy a kényszereszközök alkalmazására lehetőség vagy — a késedelemből származó veszély miatt — idő nincs, végül, ha ezek alkalmazása eredménytelen maradt.

„*Megvédelmezés*“ alatt a támadás teljes megszüntetését kell érteni.

Néptömeg által elkövetett erőszakos cselekmények elhárítására a fegyvert a 330. pont 6. alpontjában foglaltak szerint kell használni.

A csendőr saját magánérdekeinek (pl. személyének vagy vagyonának) védelmére szolgálaton kívül is jogosult; ilyen esetben azonban a fegyvernek vagy más eszköznek használata nem mint csendőrségi fegyverhasználat, hanem mint a büntető törvények által megengedett jogos védelem kerül elbírálás alá.

337. A 330. pont 3. alpontjához:

Ennek a pontnak az esete akkor forog fenn, ha valaki a csendőrt egy bizonyos, már megkezdett vagy szándékolt szolgálati ténykedés foganatosításában ellenszegülés által megakadályozni törekszik.

„*Tettlegesen akadályozza*“ a csendőr szolgálati ténykedését minden olyan cselekvő (aktív) ellenszegülés, amely kizá-

róan és kifejezetten arra irányul, hogy a szolgálati ténykedés azonnali végrehajtását lehetetlenné tegye.

„*Másként megtörhető*“ az ellenszegülés, ha azt a csendőr akár az előzően mindig alkalmazandó figyelmeztetéssel, akár mások segélyével, akár kényszereszközök alkalmazásával vagy az ellenszegülő elfogásával és megbilincselésével idejekorán, a szolgálati cél elérésének veszélyeztetése nélkül meg tudja szüntetni.

„*Ellenszegülés*“ alatt a csendőr rendelkezésével való tetteges szembehelyezkedést; „*megtörés*“ alatt pedig az ellenszegülésnek erőszakos megszüntetését kell érteni. Csupán szóbeli vagy tétlen (passzív) ellenállás a fegyverhasználatra nem jogosít.

338. A 330. pont 4. alpontjához:

„*Felfegyverzett*“ nemcsak az az egyén, aki szoros értelemben vett fegyverrel (puska, pisztoly, kard, szurony stb.) van ellátva, hanem az is, akinél az ember életére vagy testi épségére veszélyes bárminő eszköz vagy tárgy (kés, fejsze, vasvilla, maró vagy forró folyadék stb.) van.

Az, hogy a csendőrnek kit kell „*elfognia*“, a jelen utasítás 45. §-ában van előírva.

„*A fegyverhasználatnál fenyegető felszólítás*“-nak jól hallható és érthető módon kell történnie és ha a helyzet megengedi, azt — esetleg jelek által is — meg kell ismételni. („A puskát — vagy fejszét stb. — azonnal tegye le, mert lövök“.)

„*Le nem teszi*“ fegyverét az, aki a fegyvert vagy a kezében levő és fegyverül használható más eszközt a csendőr felszólítására a földre le nem fekteti és szükség esetében attól a csendőr által kívánt távolságra el nem távolodik.

„*Védett helyzet*“ alatt olyan helyet vagy helyzetet kell érteni, amely az ellenszegülőnek a csendőrrel szemben való védekezését vagy a csendőr megtámadását megkönnyíti, vagy amely helyet a csendőr — az illető felfegyverzett voltára való tekintettel — életének vagy testi épségének veszélyeztetése nélkül nem képes megközelíteni.

„*Lefegyverzésre más mód*“ a gázhasználat.

339. A 330. pont 5. alpontjához:

„*Elfogott*“ nemcsak az az egyén, akit a csendőr saját kezdeményezéséből fogott el, hanem az is, akit a csendőrség hatósági felhívásra elfogott vagy őrzött; „*elfogandó*“ pedig az,

akit a csendőrségnek a jelen utasítás 45. §-a alapján akár felhívásra, akár saját kezdeményezésére el kell fognia.

„*Veszélyes gonosztevő*“ rendszerint az, aki a törvény szerint halállal, életfogytig tartó fegyházzal, vagy öt évnél hosszabb tartamú szabadságvesztéssel büntetendő cselekményt* követett el vagy kísérelt meg, ilyen bűncselekménnyel alaposan gyanúsítható vagy amiatt elítéltetvén, valamely letartóztatási helyről megszökött, s végül az, akit a hatóság kifejezetten mint veszélyes gonosztevőt jelölt meg.

„*Menekülés*“ alatt azt kell érteni, hogy a veszélyes gonosztevő elfutás, elrejtőzés, vagy ló, járómű stb. használatával elfogatását meghiusítani vagy magát a járőr őrizete alól kiszabadítani igyekszik.

A „*rákiáltás*“ -nak erős és jól hallható hangon kell történnie és abban a fegyverhasználattal való fenyegetésnek mindig benne kell foglaltatnia („*Állj! — mert lövök*“).

„*A feltartóztatás más módja*“ alatt azt kell érteni, hogy a csendőr a menekülőt úzóbe véve elfogja, vagy esetleg közelben levő egyéneket szólít fel elfogására. A menekülő elfogását mindig meg kell kísérelni, az üldözést azonban a csendőr teljes kimerüléséig nem folytathatja.

340. A 330. pont 6. alpontjához:

„*Néptömeg*“ alatt olyan nagyobb csoportosulást kell érteni, amely az abban résztvevők számánál fogva a közrendre fegyvertelenül is veszélyes lehet.

„*Szétoszlás*“ alatt a csoportosulás megszüntetését és a hatósági személy, illetőleg a csendőrség parancsnoka által megjelölt hely (udvar, utca, tér stb.) elhagyását kell érteni.

A néptömeg szétoszlásának „*elrendelésére*“ a rendőrhatalóság intézkedésre jogosított kiküldöttje vagy képviselője hivatott. Az illetékes hatósági személy csupán a néptömeg szétoszlását rendelheti el, ennek végrehajtása, tehát a fegyverhasználat esetleges elrendelése is, azonban a csendőrség parancsnokának belátására van bízva.

Ha a hatósági személy jelen van, a néptömeg szétoszlását csakis ő rendelheti el és ezért csupán ő felelős. Ilyen esetben a csendőrség a szétoszlátás szükségének elbírálásába

* Kivételt képez a hamistanuzás (Btk. 213. §.), az erőszakos nemiközösülés (Btk. 232. §.), leányszökötetés (Btk. 320. §. 2. bekezdés), közokirathamítás (Btk. 393., 394., 398. §.).

nem bocsátkozhatik. Ha azonban a karhatalmat megtámadják, a csendőrség önállóan jár el.

„A közbiztonság érdekében a szétozlatás szükségére“ akkor áll be, ha nem engedélyezett népgyűlésről van szó, továbbá, ha a tömeg személyek, a közvagyon, a közintézmények és a magántulajdon biztonsága ellen erőszakos cselekményeket (lá-
zadást, gyilkosságot, szándékos emberölést, testi sértést, rab-
lást, vagyonrongálást, magánlaksértést, gyujtogatást, köz-
veszélyű rongálást) követ el, vagy magatartása folytán ilyen
cselekmények elkövetésétől alaposan lehet tartani és a törvé-
nyes állapot helyreállítására vonatkozó előzetes felhívás ered-
ménytelen maradt. Ilyen esetben annak elbírálására, hogy a
néptömegnek a közbiztonság megóvása vagy helyreállítása
szempontjából való szétozlatására mikor van szükség — ható-
sági személy hiányában — a kivonult csendőrség parancsnoka
hivatott.

„A felhívást, illetőleg fegyverhasználattal való fenyege-
tés“-t lehetően mindenki által hallható módon „a törvény ne-
vében“ kell kihirdetni és — ha kürtös rendelkezésre áll —
szurony vagy lovas támadás előtt a „roham“, löfegyver hasz-
nálat előtt pedig a „tüzelni“ jelet kell fuvatni.

„Másként való szétozlatás“ alatt azt kell érteni, hogy a
csendőrség parancsnoka a rendezőket vagy a befolyásos egyé-
neket felkéri, hogy a tömeget szétoztlásra bírják. Esetleg a
parancsnok gáz alkalmazását rendeli el, vagy ha lovas csend-
őrök állanak rendelkezésére, őket a tömegbe lovagoltatja. A
rendezők vagy befolyásos egyének tevékenységében csendőr-
egyéneknek résztvenniök nem szabad.

A szétozlatásnak ezt az enyhébb módját mindig meg
kell kísérelni, hacsak a késedelem veszélyel nem jár.

58/elm.20. 341. Ha néptömeg ellen fegyverhasználat szükségére áll be,
főképpen a főcinkosokat, bujtogatókat és a legveszedelmesebb
ellenszegülőket kell ártalmatlanná tenni. Nőket, gyermekeket,
aggokat és báméskodó tétlen embereket lehetően kímélni kell.

Egyeseknek kihívó magaviselete vagy a felizgatott tömeg
kiabálása, fütyülése, a csendőrség szidalmazása stb. miatt —
ami tömegeknél elmaradhatatlan — a csendőr ne ragadtassa
magát fegyverhasználatra.

A fegyverhasználatot mindig lelkiismeretesen meg kell
fontolni, ha azonban annak szükségessége bekövetkezett, akkor
a rendzavarók teljes szétoztlását és föltétlen megadását kell

követelni, semmi szín alatt sem szabad velük vagy egyes megbizottakkal alkudozásokba bocsátkozni vagy bármiféle egyességet kötni.

A csendőrséget harcszerűen megtámadó vagy annak ilyen módon ellenálló tömeg ellen a rendelkezésre álló harceszközöket a harcászati elvek szerint kell alkalmazni.

342. A 330. pont 7. alpontjához:

Az ebben a pontban foglalt rendelkezés csak a közrendet vagy az állami rendet veszélyeztető nagyobbarányú mozgalmak, vagy háború esetében a m. kir. kormány által külön rendelettel megjelölt területen és időpontban lép érvénybe. Ennek a rendeletnek kihirdetése iránt annak kiadásával egyidejűen a belügyminiszter intézkedik.

343. A 330. pont. 8. és 9. alpontjának bevezető szavaihoz:

„Az ország határán és az országhatár mentén“ (határsáv) meghatározás alatt az országhatár és az attól átlag 5 km távolságon belül eső területsávot kell érteni. Ez az átlagos 5 km széles területsáv helyenkint akár 6, akár 4 km széles is lehet, aszerint, amint a terepen jól felismerhető vonalak (műút, patak, vasút, dülőút, árok, fasor, község- és erdőszegély stb.) által, azokon a tereprészeken pedig, ahol ilyen vonalak nincsenek, szembeszökő tereptárgyak (hidak, tanyák, házcsoportok, gémeskutak, facsoportok, útkereszteződések stb.) folytatólagos láncolata által legjobban érzékeltethető.

Ezt a területsávot a szárnyparancsnok jelöli meg az őrs részletes térképén a 249. pontban foglaltak szerint.

344. A 330. pont 8. alpontjához:

„A községeken kívül vezető mellékutak“ alatt a községeknek zártan beépített részén (utcák, terek stb.) kívül vezető olyan utakat kell érteni, amelyeket a megengedett hátforgalomban használni nem szabad. Az utak között fekvő terepen talált egyének ugyanolyan elbírálás alá esnek, mintha mellékutakon találtatnának.

„Éjjel“ van szürkülettől virradatig.

„Árúkkal vagy más szállítmányokkal megrakodott“ az, aki nagyobb terhet víz, ugyanilyen elbírálás alá esik az is, aki málhával megrakott állatot vagy bármilyen járóművet használ avagy állatokat hajt.

„Egyenkint megfutamodik“ az, aki a csoportból kiválva menekülni igyekszik.

„A feltartóztatás más módja“ alatt az üzöbevételt, ille-

tőleg az esetleg közelben lévő egyéneknek a menekülő elfogására való felhívását kell érteni. Mellőzni kell az üzőbevételt akkor, ha az illető a határhoz már olyan közel van, hogy az üzőbevétel, illetőleg az illetőnek ilyen módon saját területen való elfogása már eleve is kilátástalannak látszik.

Abban az esetben, ha valaki lóháton vagy pedig járóművön iparkodik a csendőr előtt menekülni, a szökés megakadályozására irányuló lövést mindenekelőtt az állatokra kell irányítani.

345. A 330. pont 9. alpontjához:

„*Partunkon vagy annak közelében*“ van az a vízi járómű, amelyik a saját partunkon már kikötött vagy kikötni szándékozik, illetőleg a kikötési szándékától a csendőr megjelenése miatt eláll, a vízi járóművet a parttól eltereli és a csendőrnek fegyverhasználattal fenyegető kétszeri felhívása dacára oda visszatérni vagy kikötni nem hajlandó.

„*Gyanús*“ -ak azok a vízi járóműveken közlekedő egyének, akiket csempészettel alaposan gyanúsítani lehet. Nem tartoznak a gyanús vízi járóművek közé a személy- vagy teher szállító hajók.

A „*kétszeri fenyegető felhívás*“ -nak először magyarul, másodszer pedig a vidéken beszélt nyelven és olyan hangosan kell történnie, hogy azt a vízi járóműveken közlekedők tényleg meg is hallhassák. A felhívást szükség esetében karjakkal kell kísérni.

A fegyvert ezekben az esetekben csak akkor szabad használni, ha a csendőr meggyőződött arról, hogy az illetők a felhívást tényleg meg is értették, amire többek között abból lehet következtetni, hogy a felhívásra menekülni igyekeznek.

„*Egyenkint*“ menekülő vízi járómű ellen akkor is fegyvert lehet használni, ha a többi járómű a felhívásnak eleget tett.

51. §. Fegyverhasználati esetek elbírálása.

346. Minden fegyverhasználatot, akár eredményes volt, akár nem, az arról szóló jelentés vétele után azonnal a közvetlen tiszti előljáró, ennek akadályoztatása esetében az osztályparancsnokság által kirendelt tisztt, a helyszínén külön

rendelkezés bevárása nélkül kivizsgálja s a helyszínén talált állapot és a rendelkezésre álló bizonyítékok biztosításáról gondoskodik és a kerületi parancsnoksághoz közvetlenül tájékoztató jelentést tesz.

A fegyverhasználatról szerkesztett részletes jelentést szolgálati úton a kerületi parancsnoksághoz kell felterjeszteni.

347. A csendőrségi fegyverhasználatok kivizsgálása és elbírálása tekintetében a következők szolgálganak irányadóul:

A csendőrségi fegyverhasználati esetekben a bűnvádi eljárás meg- vagy meg nem indítása iránti határozás joga a bűnvádi üldözésre hivatott „illetékes parancsnok“-ot, a jelenlegi jogi helyzet szerint tehát a legénységi egyének ügyében a csendőrkerületi parancsnokot, tisztak részéről előfordult fegyverhasználati esetekben* pedig a m. kir. csendőrség felügyelőjét illeti meg. E végből az őrsők és egyéb alakulatok parancsnokai kötelesek minden fegyverhasználati esetet haladéktalanul (sürgős esetekben távbeszélő vagy távirat útján) annak az illetékes parancsnoknak tudomására hozni, aki az illető csendőr egyén felett a bűnvádi üldözés jogát gyakorolja.

Az illetékes parancsnok azután — feltéve, hogy az eset körülményei az ügyészi vagy bírósági nyomozó eljárásnak azonnali elrendelését szükségessé nem teszik — a honvéd ügyéssel előzetes megállapításokat eszközöltet és a megállapítások eredményéhez képest határoz abban a kérdésben, vajjon az eset büntetőbírósági üldözésre alkalmas-e vagy sem s e szerint vagy a nyomozó eljárást, illetőleg a közvetlen vádemelést, vagy pedig a bűnvádi feljelentés félretételét rendeli el. Az illetékes parancsnoknak kötelessége ebbeli elhatározása előtt ügyészt arra utasítani, hogy a csendőrkerületi parancsnokság által kirendelendő 3 csendőrtiszt közreműködésével — a beszerzett adatok figyelembevételével — rövid írásbeli véleményt szerkesszen arra vonatkozóan, vajjon a csendőr jogosan használta-e fegyverét vagy sem. E véleményt ügyészi előadó ív gyanánt az iratok között kell kezelni. (D—10. jelzésű utasítás 2. §. 5. pont.)

Csekély jelentőségű fegyverhasználati eseteknél az illeté-

* Tisztek fegyverhasználati jogára nézve L! a 333. pontot.

kes parancsnok eltekinthet attól, hogy az ügyésszel előzetes megállapításokat végeztesse, ha az ügyben megtartott köz-igazgatási kivizsgálás a tényálladékot annyira tisztázta, hogy annak alapján a határozathozás lehetséges.

Ha az illetékes parancsnok a bűnvádi feljelentés félretételét azért rendeli el, mert a fegyverhasználatot jogosnak találta, ezt a csendőrkerületi parancsban ki kell hirdetni.

A csendőrkerületi parancsnokságok a fegyverhasználatokról a csendőrség felügyelőjéhez, a honvédelmi- és a belügyminiszterhez jelentést tesznek, amelyben az illetékes parancsnoknak az ügyben hozott érdemleges határozatát is jelentik.

Ha valaki annak következtében sérült meg, hogy a csendőrszuronyát vagy kardját ösztönszerű félelemből megragadva kezét megvágta, ezt fegyverhasználatnak tekinteni nem lehet. ezeket az eseteket fegyelmi szempontból a csendőrkerületi parancsnok bírálja el.

348. A m. kir. honvédelmi miniszter egyes fegyverhasználati esetekben a vizsgálatot vegyes — csendőrségi és polgári — bizottság által is megejtetheti. Ilyen esetekben a bizottság elnöke egy csendőrtörzstiszt és a csendőrségi és polgári tagok számának egyenlőnek kell lennie. A vegyes bizottság polgári tagjait a belügyminiszter, csendőrségi tagjait pedig a honvédelmi miniszter jelöli ki.

VIII. Megelőző (preventív) szolgálat.

52. §. A megelőző (preventív) szolgálatról általában.

349. Mindama szolgálati ténykedések összeségét, melyeknek célja a büntetendő cselekmények elkövetésének meggátálása, „megelőző“ (preventív) szolgálatnak nevezzük.

A megelőző szolgálat eredményét azáltal érhetjük el:

a) ha az őrskörlet községeiben és tereptárgyainál való gyakori megjelenés és a közbiztonságra veszélyes egyének sűrű ellenőrzése által a bűnözésre hajlókat a bűncselekmények elkövetésétől visszatartjuk;

b) ha szándékolt bűncselekmények elkövetését vagy megkezdett bűncselekmények végrehajtását — személyes közbelépés által — megakadályozzuk.

A megelőző szolgálat körébe tartozik az is, hogy a véletlenségből, elemi csapásból vagy szerencsétlenségből eredő veszélyeket és károkat tőlünk telhetően elhárítjuk.

A megelőző szolgálat csak akkor vezethet sikerre, ha a csendőr az őrskörlet minden pontján minél gyakrabban és váratlanul jelenik meg és ha figyelmét portyázásai alkalmával minden olyan jelenségre vagy cselekményre kiterjeszti, amely közbelépését szükségessé teheti.

Nem a kiderített bűnesetek és a feljelentések száma, hanem főképen az bizonyítja a csendőrség éberségét, ha körletében a közbiztonságot egyáltalában nem zavarják meg, illetőleg ha az elkövetett büntetendő cselekmények száma az őrskörlet népességéhez viszonyítva minél kisebb.

350. A megelőző szolgálatot nemcsak a rendes szolgálatban, hanem más szolgálattal kapcsolatban, sőt ha a szükség úgy hozza magával, még szolgálaton kívül is teljesíteni kell.

A megelőző szolgálat eredményességének biztosítása végett a fősúlyt a községek és lakott helyek, valamint az utak sűrű és alapos portyázására kell helyezni, emellett azonban nem szabad elhanyagolni a községeken vagy lakott helyeken

kivül eső olyan területek portyázását sem, ahol emberek ritkábban járnak vagy tartózkodnak. Községek portyázásánál — kivéve, ha csupán a község egyik részének leportyázását írták elő — a csendőrnek lehetően a község valamennyi utcáját be kell járnia és azokban több egyénnel érintkeznie, hogy tőlük a megelőző szolgálat eredményes teljesítéséhez szükséges adatokat szerezhessen. A községeket és a lakott helyeket mindig a pihenő megkezdése előtt kell leportyázni.

A megelőző szolgálatban szerzett észleletek és értesülések, a mellett, hogy az őrs azokat felhasználja, — a hatóságoknak és az előljáró parancsnokságoknak idejekorán való tájékoztatására szolgáljanak. Ha tehát az őrs bármilyen, hatósági intézkedést igénylő, készülő vagy bekövetkezett közbiztonsági vonatkozású eseményt, vagy jelenséget észlel, vagy vesz tudomásul, köteles azt az illetékes főszolgabírónak (m. kir. rendőrségi hatóságnak) haladéktalanul bejelenteni. A jelentés fogalmazványa a szárnyparancsnok tájékoztatására szolgál. Ha az eset halasztást nem tűrő természetű és a hatóság intézkedését kikérni nem lehet, a csendőrnek jogában áll, hogy az elkerülhetetlenül szükséges hatósági intézkedéseket önállóan megtegye, azt azonban annak a hatóságnak, amelyik az intézkedés megtételére hivatva lett volna, utólag be kell jelenteni.

A megelőző szolgálat foganatosításának módjára vonatkozó részletes határozmányokat ez a fejezet tartalmazza.

53. §. Helyi és személyi ismeret. Nyilvántartások vezetése.

351. A közbiztonsági szolgálat, különösen pedig a megelőző szolgálat eredményes elláthatása azt követeli, hogy a csendőr azon a területen, amelyen szolgálatot teljesít, minél alaposabb és kiterjedtebb helyi és személyi ismerettel rendelkezzen.

Helyi ismeret alatt azt kell érteni, hogy a csendőr az őrskörletét és lehetően a szomszédos őrskörletek határos területét is minden részletében és olyan alaposan ismerje, hogy e területeknek bármely pontjáról bármely pontjára mind nappal, mind éjjel a legrövidebb úton és biztosan el tudjon jutni. A helyi ismeretekhez tartozik az is, hogy a csendőr az említett terület terepviszonyait, terepfödözetét, közlekedési lehetősé-

geit, összes lakott és lakatlan tereptárgyait, búvóhelyül alkalmas tereprészeit, gazdasági és ipari üzemeit, ezek építkezési berendezését és végül az egyes községek belső tagozását részletesen ismerje.

352. A személyi ismeret abban áll, hogy a csendőr a közbiztonságra vagy az állam biztonságára veszélyes vagy gyanús egyéneket ismerje, életviszonyaikról, összeköttetéseikről és tevékenységükről stb. állandóan tájékozva legyen.

Ilyenek főképen a rovott előéletű, a rendőri felügyelet alatt álló, a szokásos büntettes és a gyanús egyének.

„*Rovott előéletű*“ alatt itt azt az egyént kell érteni, aki büntett miatt szabadságvesztés büntetéssel büntetve volt és utolsó büntetésének kiállása óta tiz év még nem telt el.

„*Rendőri felügyelet*“ alatt állanak a feltételesen szabadságolt elítéltek és azok az egyének, akiket azért, mert a közbiztonságra veszélyesek, a rendőri hatóság határozott vagy határozatlan időre rendőri felügyelet alá helyezett és akiknek felügyeletére a hatóság az őrsőt felhívta.

„ *Szokásos büntettes*“ az, aki büntett vagy vétség miatt három vagy több ízben szabadságvesztéssel büntetve volt és megjavulása erkölcsi romlottságának nagy foka miatt, vagy pedig azért, mert a bűnözést szokásszerűen űzi, nem valószínű.

„*Gyanús egyén*“ az, akit életmódjánál, személyes tulajdonságainál, környezeténél, összeköttetéseinél vagy más feltűnő körülményeknél fogva az az alapos gyanú terhel, hogy bünteteket vagy szabadságvesztéssel büntetendő vétségeket és kihágásokat szokott elkövetni, de erre nézve még perrendszerű bizonyítékok nem állanak rendelkezésre.

353. Ismernie kell a csendőrnek mindazokat az egyéneket és életviszonyaikat, akik büntetendő cselekményt nem követnek ugyan el, de a lakosságra vagy annak valamely rétegére vagy osztályára közbiztonsági vagy állambiztonsági szempontból előnytelen befolyást gyakorolnak.

Ismerje továbbá azokat is, akik hivatásuknál vagy egyéniségükönél fogva a lakosságra bármilyen szempontból előnyös befolyást gyakorolnak vagy gyakorolni képesek.

Személyesen ismernie kell a csendőrnek mindazokat, akik a csendőrt hivatása teljesítésében akár egyéniségükönél, akár foglalkozásuknál vagy pedig kiterjedt helyi és személyi ismereteiknél, vagy bármi más oknál fogva támogatják, vagy támogathatják.

Ismernie kell végül a csendőrnek az őrskörletnek azokat a viszonyait is, amelyek nem tartoznak ugyan a közbiztonsági jellegű helyi és személyi ismeret szorosán vett fogalma alá, de amelyeknek ismerete a szolgálat ellátásának megkönnyítése szempontjából szükséges. Ide tartozik a lakosság számának, nemzetiségének, vallásának, foglalkozásának, életmódjának, szokásainak, természetének, hajlamainak, politikai pártállásának, az ipartelepek munkásviszonyainak stb. ismerete is.

354. A helyi és személyi ismeret folytán szerzett, továbbá a hatóságok és parancsnokságok által az őrssel közölt adatok alapján az őrsparancsnokság a csendőrségi ügyviteli szabályzat II. részében előírt módon nyilvántartja az őskörletben lakó, vagy ott összeköttetéssel bíró, vagy ott bűncselekményt elkövetett:

- a) rovott előéletűeket,*
- b) szokásos büntettes és gyanús,
- c) az állami és társadalmi rend szempontjából veszélyes,
- d) büntett vagy vétség miatt körözött,
- e) rendőri felügyelet alá helyezett és feltételesen szabad-ságolt, valamint a kiutasított és kitiltott,
- f) csempészetben és kémkedésben gyanús egyéneket és
- g) katonaszökevényeket.

Nyilvántartja továbbá az őrskörletéből:

- h) a fegyvertartási engedéllyel bíró,
- i) a vadász- és halászejeggyel ellátott egyéneket,
- j) a lebújokat, rossz hírű kocsmákat,
- k) az erdő-, mező-, vad- és gátőröket, valamint az állandó éjjeli őröket.

Az a), b), c), d), e), f) és g) alatti egyénekről figyelőlapokat kell szerkeszteni.

Minden járőrvezetőnek jegyzékkönyvecskével kell bírnia, amelybe az a), b), d), e), g), h), i), j) és k) alattiakat, valamint a kiderítetlen bűncselekményeket bevezetni s azt szolgálatban magával vinni köteles. A jegyzékkönyvecske mintáját a csendőrségi ügyviteli szabályzat állapítja meg.

Az a), b), c), e), f) és k) alatt felsorolt egyéneket, vala-

* A rájuk vonatkozó adatokat az őrsparancsnok a községi előljáróságtól szerzi be.

mint a j) alatt felsorolt helyiségek tulajdonosait a csendőrnek személyesen is ismernie kell.

Ha valamely megfigyelés végett előjegyzett egyén az őrskörletből eltávozik, az őrsparancsnokság az illető figyelőlapját mellékleteivel együtt az új tartózkodási hely szerint illetékes őrsparancsnokságnak, illetőleg m. kir. rendőrségi hatóságnak a megfigyelés folytatása céljából megküldeni köteles.

A jegyzékkönyvecske a fentiek nyilvántartásán felül arra is szolgál, hogy abba a csendőr minden olyan adatot vagy jelenséget, amelyet a közbiztonsági szolgálatban értékesíthet, esetről-esetre feljegyezzen.

Az őrsparancsnok a szolgálatba induló járőrök eligazításánál a járőrvezető figyelmét a megelőzés érdekeit szolgáló erre a fontos körülményre hívja fel, bevonulásakor pedig e tekintetben is kellően ellenőrizze. Általában gondoskodják arról, hogy a jegyzékkönyvecske adatai a mindennapi étellel mindig összhangban legyenek és így valóban a közbiztonság érdekeit szolgálhassák.

355. Ezeknek az előjegyzéseknek a kiegészítése végett, valamint a törvények, rendeletek és szabályrendeletek megtartásának ellenőrizhetése céljából az illetékes hatóságok az őrsparancsnoksággal közlik:

a) kocsmák, kávéházak nyitására és zárórak meghosszabbítására kiadott engedélyeket;

b) népgyűlések, népünnepélyek, táncvigalmak, nyilvános látványosságok, színelőadások stb. megtartására kiadott engedélyeket a hely és idő megjelölésével;

c) éjjeli-, mező-, erdő-, vad- és gátőrök nevét és lakását;

d) vadász- és halászejggyel, továbbá fegyvertartási engedéllyel bírók névjegyzékét;

e) rendőri felügyelet alá helyezett egyének névjegyzékét annak az oknak a megjelölése mellett, amiért rendőri felügyelet alatt állanak;

f) feltételesen szabadságolt, vagy büntetésüket kitöltött elítéltek, kitiltott vagy gyanús egyének neveit és a rájuk vonatkozó adatokat;

g) jelentkezett és tartózkodási engedélyt nyert külföldieket.

356. A helyi és személyi ismeretek megszerzése és gyarapítása az őrsparancsnok elsőrendű kötelessége, mert enélkül a közbiztonságot fenntartani, eredményesen nyomozni s legény-

ségét a helyi és személyi ismeretek elsajátításában kellően irányítani nem képes. Az őrsparancsnok a 9. számú melléklet szerint „Őrskörletleírás”-t vezet, amely az őrskörlet általános helyi és személyi viszonyairól nyújt tájékozást.

Míthogy a szakasz- és szárnyparancsnokok a közbiztonsági szolgálatot irányítani és ellenőrizni kötelesek, ennél fogva felügyeleti területükön olyan tág helyi és személyi ismerettel kell bírniok, hogy a közbiztonság nagyobb mértékű megzavarása esetében a szükséges intézkedéseket kellő időben és eredményesen megtehessek.

Ismerniök kell tehát felügyeleti területük hegy- és vízrajzi, népességi, nemzetiségi, kulturális, társadalmi, gazdasági, közlekedési és közbiztonsági viszonyait. Különös figyelmet kell fordítaniok a gyárak, bányák, munkástelepek viszonyaira, a munkások hangulatára, a különböző nemzetiségi, szociálista, kommunista stb. mozgalmakra s végül mindazokra a helyekre, hol közbiztonsági zavarok gyakrabban fordulnak elő.

A szakasz- és szárnyparancsnokok ilyenirányú ismereteikről és tapasztalataikról a 10. számú melléklet szerinti előjegyzést kötelesek vezetni.

54. §. A megfigyelésről általában. Besúgók alkalmazása.

357. Megfigyelés alatt valamely egyén magatartásának, cselekedeteinek, életmódjának, keresetforrásának stb., továbbá valamely lappangó mozgalomnak vagy készülődő eseménynek hosszabb időn át való figyelemmel kísérését értjük. A megfigyelés célja az, hogy büntetendő cselekmények elkövetése idejekorán meggátoltassék, továbbá, hogy a már elkövetett büntetendő cselekmények kiderítéséhez szükséges adatokat és bizonyítékokat könnyebben és biztosabban lehessen megszerezni.

Minden csendőr minden szolgálat alkalmával minden megfigyelendő egyént figyelemmel kísérni, az ilyenkor esetleg szerzett értesüléseit és tett megfigyeléseit az őrsparancsnoknak jelenteni és a többi csendőrrel közölni köteles.

358. A megfigyelésnek feltűnés nélkül kell történnie és arról sem a megfigyeltnek sem illetéktelen egyénnek tudomással bírnia nem szabad.

A csendőr mindenekelőtt igyekezzék a megfigyelendő

egyén személyes viszonyait, korát, vagyoni állapotát, foglalkozását, jellemtulajdonságait, előéletét stb., valamint mindazokat az adatokat a legrészletesebben megismerni, amelyek az illető egyén gyanús voltára vonatkozóan már az őrs rendelkezésére állanak.

Ezek után mind szolgálatban, mind szolgálaton kívül arra kell törekednie, hogy a megfigyelt egyénnek minden olyan cselekményéről, vagy ténykedéséről, amely az esetleg megindítandó nyomozás során fontossággal bírhat, tudomást szerezzen. Ennek a célnak elérésére a megfigyelt egyénnek haragosai és megbízható szomszédai különösen alkalmasak.

A megfigyelés les útján is történhetik.

A megfigyelt egyénnel szemben szolgáltilag fellépni csak akkor szabad, ha már elegendő bizonyíték áll rendelkezésre. Elhamarkodott fellépés a megfigyelés eredményét veszélyezteti.

359. Mind a megfigyelés, mind a nyomozás eredményessége szempontjából elengedhetetlenül szükséges, hogy minden csendőr néhány besúgóval rendelkezék, akik a csendőrnek mind a közvetlen megfigyelésben, mind az értesülések és adatok beszerzésében segítségére vannak.

Besúgókul rendszerint azok az egyének a legalkalmasabbak, akik hivatásuknál vagy foglalkozásuknál fogva sok emberrel érintkeznek, sokat járnak-kelnek és alapos helyi és személyi ismerettel rendelkeznek. Ilyen egyének lehetnek: vendéglői, kocsmai vagy szállodai alkalmazottak, fodrászok, bérkocsisok, éjjeli őrök, bábák stb., továbbá olyan egyének, akik ismereteiknél és megbízhatóságuknál fogva egyes esetekben a csendőrnek segítségére lehetnek: vasúti alkalmazottak, levélhordók, térmesterek, megjavult gonosztevők stb.

A besúgóval rendszerint csak egy és ugyanaz a csendőr érintkezzék, mert így bizalmát könnyebben meg lehet nyerni. Természetes azonban, hogy a csendőrök az ilyen módon szerzett értesüléseiket egymás között — a besúgó megnevezése nélkül — kicserélni kötelesek.

360. A besúgókkal való érintkezésnek feltűnés nélkül kell történnie.

Tekintettel arra, hogy kevésbé jó hírben álló egyéneknek besúgók gyanánt való alkalmazását sokszor nem lehet elkerülni, az ilyen egyénekkel való érintkezésben a csendőrnek különös elővigyázatot kell tanúsítania. Különösen ügyelni

kell arra, hogy a bizalmas érintkezés a szolgálat érdeke által megkívánt határt túl ne lépje és minden összeköttetést azonnal meg kell szakítani, mihelyt az tapasztaltatnék, hogy a besúgó megbízatásával visszaél, vagy szolgálatai fejében saját magával szemben elnézésre számít.

A besúgókat eredményes tevékenységükért az őrsparrancsnok megjutalmazásra javaslatba hozhatja.

A besúgót feljelentésekben vagy szolgálati jelentésekben csak akkor szabad megnevezni, ha ebbe beleegyezett, ebben az esetben is azonban nem mint besúgót, hanem mint tanut kell bejelenteni.

A besúgó nevét csendőrségi előljárók kivételével senki előtt sem szabad felfedni, írásbeli feljelentésekben pedig a „besúgó“ kifejezést használni tilos. Ha a besúgó személye iránt a bíróság vagy más hatóság intéz kérdést a csendőrhöz, a szolgálati titoktartás köteletségére kell hivatkozni. E titoktartási köteleesség alól felmentésnek helye nincs.

55. §. Kocsmák, lebújok, gyanús helyek és gyanús egyének, szállodák ellenőrzése.

361. A kocsmákat, lebújokat és azokat a nyilvános vagy a közönségnek nyitva álló helyiségeket, amelyekben a közbiztonságra veszélyes egyének szoktak tartózkodni, a járőr mindig keresse fel. Az ott talált s bármely okból gyanús egyéneket személyazonosságuk, foglalkozásuk és az illető községben való tartózkodásuk célját illetően igazolásra kell felhívni. Feltűnően költekező gyanús egyénekre különös figyelmet kell fordítani. Ilyen helyiségekben tartandó házkutatásra nézve a 437. pont g) alpontja mértékadó.

362. A hatóság által megállapított zárórák betartását a járőrnek ellenőriznie kell. E célból azonban a kocsmába, vendéglőbe stb. belépnie nem szabad, hanem a vendégek eltávolítására és a helyiség bezárására a kiszólitott tulajdonost kell felhívni.

Ha a vendégek a tulajdonos felszólítására a helyiséget el nem hagyják, neveiket a járőr a tulajdonostól tudja meg s őket jelentse fel. Csupán a záróra túlhágása miatt a vendégekkel szemben fellépni nem szabad.

363. Az előjegyzett szokásos büntetéseket, gyanús és

rendőri felügyelet alatt álló egyéneket minden szolgálatban ellenőriznie kell. Az ilyen ellenőrzéseket feltűnés nélkül és tapintatosan kell foganatosítani, hogy az ellenőrzött egyén a nyilvánosság előtt szükségtelen meghurcolásnak ne legyen kitéve.

Ha ilyen ellenőrzés alkalmával a csendőr olyan adatok birtokába jut, amelyek azonnali közbelépésre indokul nem szolgálnak ugyan, de azokat esetleg később fel lehet használni, akkor ezeket magának előjegyezni és az őrsparancsnoknak is bejelenteni köteles.

A hatóságoknak jogukban áll a rendőri felügyelet alá helyezett egyéneket arra kötelezni, hogy időközönként az illetékes csendőr őrsparancsnokságnál jelentkezzenek. Ezt a körülményt az illető egyén figyelőlapjára fel kell jegyezni.

364. A csendőr a magyar honos, de más helyről letelepedett egyének életmódját, összeköttetéseit és keresetforrását stb. figyelje meg és amennyiben gyanúsak, szerezzen tájékozást a helyi tartózkodási helyük rendőrhatalóságától vagy csendőrőrsétől.

Őrsállomásokon lévő szállodákban a vendégek névsorát, illetőleg bejelentő lapjait lenetően naponta, a többi közösen pedig a megelőző szolgálat alkalmával át kell vizsgálni. Gyanús vendégeket igazoltatni kell. Olyan őrsállomásokon, ahol nagy az idegenforgalom, az idegen egyének ellenőrzése végett a közvédelmi előjárásnál az őrsparancsnok vagy az általa megbízandó csendőr naponta jelenjék meg.

56. §. Cigányok felügyelése és ellenőrzése.

365. A cigánytelepek portyázása alkalmával meg kell figyelni az állandó vagy rendszeres foglalkozással nem bíró cigányokat, továbbá azokat, akikről indokoltan feltehető, hogy házukban kóborló vagy nyomozott cigányok szoktak elrejtőzni vagy megfordulni.

Különös figyelmet kell fordítani a kóborcigányokra. A csendőr ismerje meg azokat a helyeket, ahol ezek rendszerint tanyáznak és azokat az útvonalakat, amelyeken átvonulni szoktak.

Ha a járőr kóborcigánykaravánnal szemben fellép, puskáját vegye lövésre kész helyzetbe, mert a megtámadtatás veszé-

lyének a cigányok részéről mindig ki lehet téve. A cigányokat ezért magához közel soha se engedje, még a gyermekeket sem. Különösen ügyelni kell arra, hogy közülük senki el ne osonhasson.

Igyekezzenek a cigánykaraván tagjainak személyazonosságát lehetősen megállapítani, kutassa át a holmijukat, hogy nincsenek-e náluk büntetendő cselekményből eredő tárgyak vagy támadásra alkalmas eszközök.

Az egyes holmik előmutatására a cigánygyermekeket kell felhasználni.

A járlatokat és igazolványokat különös gondossággal kell átvizsgálni, mert ezek gyakran hamisak vagy érvénytelenek.

Ha az átkutatás ott, ahol a járőr a cigányokat találta, segítség hiánya miatt nem lehetséges, a karavánt a legközelebbi lakott tereptárgyhoz vagy községi előljáróshoz kíséri és ott lehetősen zárt udvaron kutatja át.

Ha a karavánt tovább kell kíséreni, azt a helyet is át kell vizsgálni, ahol tanyázott.

Cigánykaraván kísérése olyan módon történik, hogy a kocsikon csupán aggok, betegek és gyermekek maradnak, a többi cigány az utolsó kocsi után gyalog megy. A járőr egyik tagja a legelső kocsin helyezkedik el, míg a járőr többi tagja a karavánt oldalt és hátul közrefogva gyalog (lóháton) kíséri.

366. A kóborcigányokkal szemben minden szükségesnek vagy célszerűnek látszó elővigyázati intézkedés jogosult. Különösen meg kell tiltani, hogy a karaván tagjai egymás között cigány nyelven beszéljenek.

A kóborcigányokat egy órskörletben sem szabad megtűrni, ezért őket, ha terhükre bűncselekmény nem volt megállapítható, illetőségi helyükre való toloncolás, ha pedig külföldiek, az országból való kitoloncolás végett a legközelebbi közigazgatási hatósághoz mindig be kell kíséreni.

57. §. Népgyűlések, vásárok, búcsúk, nyilvános mulatságok és mozgófényképüzemek felügyelése.

367. Minden olyan szolgálat, amelyet a csendőrnek nagyobb embertömegben vagy azzal szemben kell teljesítenie, fokozott tapintatot és elővigyázatot követel.

Mindig figyelembe kell venni azt, hogy a tömeg hangulata kiszámíthatatlan és igen könnyen befolyásolható és hogy tömegben a legbékésebb és legtörvénytisztelőbb emberek is igen könnyen ragadtatják magukat olyan meggondolatlan cselekményekre, amelyekre különben egyénenként nem volnának kaphatók.

Ilyen alkalmakkor a csendőr arra törekedjék, hogy szolgálataát minél kevesebb feltűnéssel teljesítse. A tömegben való ok nélküli járkálás, hacsak ez mint pl. vásároknál el nem kerülhet, — fennhéjázó magatartás, szükségtelen kiabálás, az emberek lökdösése, taszigálása stb. a tömeget felingerli s ezért mindezt kerülni kell.

Törekedni kell arra, hogy a csendőrség lehetőleg két oldalról, a tömegben kívül zárt osztagokban álljon fel. Ha ez nem volna lehetséges, vagy ha a csendőrségi erőt járőrökre kellene felosztani, akkor a járőrökkel mindig közölni kell, hogy nagyobb rendzavarás esetében mely ponton gyülekezzenek.

Ha a járőrnek kell a tömegből valakivel szemben fellépnie, akkor mindenekelőtt igyekezzék az illetővel együtt a tömegből kikerülni, mert a tömegben a megtámadtatás veszélyének inkább ki van téve és a védekezés is nehezebb.

368. Néptömegek elleni föllépés előtt a járőrvezető mindig fontolja meg, hogy a rendelkezésére álló erő elegendő-e. Ha nem elegendő, a helybeli őrsparancsnokságtól, katonai parancsnokságtól, polgári őrtestülettől vagy községi előlíáróságtól kérjen segítséget. Ha azonban segítségre kilátás nincs, akkor a járőrnek még a túlerővel szemben is fel kell lépnie, mert az indokolatlan tétovázás ránézve csak előnytelen helyzetet teremt, míg a meggondolt, de határozott, bátor és erélyes fellépés a fölényt a túlerővel szemben is biztosíthatja.

Ha a csendőrségi osztagok valamely tömeggel szemben karhatalomként lépnek fel, magatartásukra nézve a jelen utasítás 93. §-a mértékadó.

369. Be nem jelentett, illetőleg nem engedélyezett népgyűlést azonnal fel kell oszlatni.

Magánlakásban vagy nem nyilvános helyiségben tartott olyan értekezleteket vagy megbeszéléseket, amelveken csak meghívott egyének vehetnek részt, nem lehet népgyűlésnek tekinteni, ilyen esetekben tehát a csendőrnek fellépési joga

nincs. Ha azonban az ilyen összejövetelek bármi okból gyanúsak, a közigazgatási hatóságnak azonnal tegyen jelentést.

370. Vásárügyeleti járőrök a vásár előtt és a vásár után az odavezető útvonalakat portyázzák le és az azokon közlekedő embereket a közbiztonság szempontjából figyeljék meg.

Figyelmet kell fordítani arra is, hogy a vásárra felhajtott állatok csakis a hatóság által kijelölt utakon szállíttassanak, illetőleg hajtassanak; ellenőrizni kell azt is, hogy a marhalevelek szabályszerűek-e, azokon a vészmentes helyről való szállítás igazolva van-e, az állatok azonosak-e a marhalevéltre bejegyzetekkel és hogy az irányítást megtartják-e. A vásár egész területére állandó portyázással kell felügyelni és törekedni kell arra, hogy az ilyenkor előfordulni szokott verekedések, csalások, lopások és zsebtolvajlások megakadályoztassanak.

Idegen illetőségű, közismert rovottmúltú egyéneket, különösen pedig az ismert vásári tolvajokat, akik megjelenésüket kellően indokolni nem tudják, a vásár területéről való kiutasítás végett a községi előljárósághoz elő kell vezetni.

371. Nyilvános mulatságok alkalmával a járőr a tánc-helyiségben, továbbá olyan helyiségekben, ahol italt mérnek vagy fogyasztanak, nem tartózkodhatik, hanem lehetően a közelben időzzék. Tartózkodási helyét azonban a rendezőséggel közölnie kell.

Olyan mulatságokon, ahol rendezavarástól tartani nem kell, továbbá színházi, mozgófénykép- és más hasonló előadásokon a csendőrség rendszeres ügyeleti szolgálatot nem teljesíthet, ez azonban nem érinti fennálló ellenőrzési kötelességét.

Ha valamely nyilvános mulatságon nagyobb mértékű rendezavarás (verekedés) fordul elő, a mulatságot azonnal fel kell oszlatni. Olyan községekben, ahol nyilvános mulatságokon a verekedések gyakoriak, a mulatságoknak egy bizonyos időre való betiltása végett az őrsparancsnok a közigazgatási hatósághoz javaslatot tehet.

Ha valamely népgyűlés, mulatság, előadás színhelyén az illetékes rendőri hatóság tagja ügyeleti szolgálatot teljesít, a járőrnek nála a mulatság, előadás stb. helyiségén kívül jelentkeznie kell.

372. A csendőrség állandó mozgófényképüzemi ügyeleti szolgálatot nem teljesít és ilyen szolgálatra felhívni sem lehet. Az őrsnek azonban kötelessége az állomáshelyén levő összes

mozgófényképüzemeket minden előadási napon legalább egyszer megkeletésszerűen ellenőrizni s ott, ahol erre szükség van, az ellenőrzést naponta többször is foganatosítani.

Az ellenőrzésnek a következőkre kell kiterjednie:

a) van-e a mozgófényképüzemi engedélyesnek a belügy-miniszter által kiállított mutatóványengedélye;

b) a bemutatni szándékolt mozgóképet az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság engedélyezte-e;

c) a bizottság által csak 16 évesnél idősebb egyének részére engedélyezett mozgófényképek előadását nem látogatják-e 16 évesnél fiatalabb egyének;

d) nincs-e a mozgófényképüzemnél 18 évesnél fiatalabb alkalmazott;

e) a hatóság által előírt tűzbiztonsági és közegészségi óvintézkedéseket az előadások alatt és közben megtartják-e, illetőleg megtették-e.

Az őrzállomáshelyeken kívül fekvő mozgófényképüzemeket elvben szintén a fentiek szerint kell ellenőrizni, de csak rendes vagy alkalmi járőrök által. Külön erre a célra járőrt csak indokolt esetben szabad kivevényelni.

Az, hogy a csendőr az ellenőrzéskor a mozgófényképüzem helyiségében mennyi ideig tartózkodjék, a csendőr, illetőleg az őrparancsnok belátására van bízva, elvül szolgáljon azonban, hogy az egy napon tartott minden előadás alatt ügyeleti szolgálatot csak esetenként és csak indokolt esetben kell tartani.

A mozgófényképüzemek ellenőrzése címén a csendőrség részére külön állandó ülőhelyet lefoglalni vagy igénybe venni tilos.

A mozgófényképüzemek ellenőrzéséért díjazást senkitől semmiféle címen nem szabad elfogadni.

58. §. Ipar-, munkástelepek és gazdasági munkások ellenőrzése. Magatartás munkásokkal szemben.

373. Az őrskörlethez tartozó gyárakban, bányákban és munkástelepeken a csendőrnek alapos és kiterjedt helyi és személyi ismerettel kell rendelkeznie.

Ismerje a gyárak és bányák fekvését, azoknak helyiségeit és berendezéseit, a tisztviselő- és munkástelepeket annyira, hogy

ott szükség esetében megjelenve, gyorsan és biztosan tájékozódhassék.

Emellett tartsa kötelességének a munkások kiléte felől állandóan érdeklődni, mely feladatának a legjobban akkor felelhet meg, ha a gyár- vagy bányatelepen a munkásokról vezetett előjegyzést megtekinti, az abban beállott változásokról tudomást szerez s az újonnan felvett munkások előélete után a tudakozóívek felhasználásával a puhatolást megejtí.

Győződjék meg ilyenkor arról is, hogy a műhelyekben az iparhatóságok által láttamozott munkarend ki van-e függesztve, annak rendelkezéseit megtartják-e, az üzemvezetőség a munkások életének és testi épségének megóvását célzó intézkedéseket megtette-e, iskolaköteles gyermekek foglalkoztatva nincsenek-e és a munkásokkal méltánytalanság nem történik-e.

Az őrsparancsnok a hátrányos észleletekről, ha hatósági intézkedés szükségét látja fennforogni, a közigazgatási hatóságnak jelentést tesz.

374. A csendőr különös figyelmet fordítson mindazokra a jelenségekre, amelyek a közcsend és rend háborítását idézhetik elő.

Igyekezék a munkások bizalmába férkőzni s az ő révükön vagy besúgói útján viszonyaikról, hangulatukról, mozgólásaikról tudomást szerezni, a megnyilvánuló elégtelenség vagy előfordult rendetlenség okait kipuhatolni, hogy ezekről, valamint a készülőben levő nagyobb mértékű munkabeszünetés vagy munkáselbocsátás felől kellő időben értesülhessen és jelentést tehessen.

Meglepetések elkerülése végett, különösen olyankor, amikor a munkásság körében nyugtalanság észlelhető, az őrsparancsnok az ipartelepek önálló portyázását és felügyelését is elrendelheti.

Mint hogy pedig a munkabeszünetetéseket rendszerint idegen izgatók bujtogatására lehet visszavezetni, a csendőrnek fokozott figyelmet kell fordítania arra, hogy ilyen egyének megjelenéséről kellő időben tudomást szerezzen, hogy rendbontó tevékenységüket megakadályozhassa.

375. A csendőrnek a munkásokkal szemben való magatartása olyan legyen, hogy bennük maga iránt tiszteletet és bizalmat gerjesszen és őket a közcsend és a közbiztonság fenntartásának szükséges voltáról meggyőzze. Igyekezék őket jóakarató és felvilágosító figyelmeztetéssel, nyugodt és tapin-

tatos, de ha szükséges, erélyes fellépéssel józan belátásra bírni s erőszakoskodásoktól visszatartani.

Ha akár az ipari, akár a mezőgazdasági munkások közt sztrájk tört ki, a csendőr kötelessége a fennálló törvényes rendet minden rendelkezésre álló eszközzel megvédeni. Gondoskodni köteles arról, hogy a sztrájkolók a gyárépületekben, berendezésekben, anyagokban, valamint a terményekben kárt ne tehessenek, a tulajdonosoknak és alkalmazottjaiknak testi épségét és személyes szabadságát ne veszélyeztethessék s hogy a dolgozó munkásokat a munka abbahagyására se rá ne beszélhessék, se rá ne kényszeríthessék. Ezenkívül köteles a közüzemeket (villany- és szivattyútelepeket, vízműveket stb.) mindaddig őrizni, amíg az arra hivatottak felváltják, azután feladata csupán e közegek támogatására szorítkozik.

A munkások csakis a hatóság által kijelölt sztrájktagyán gyülekezhetnek, de sem ott, sem máshol hatósági engedély nélkül gyűléseket tartaniok nem szabad. A sztrájktagyán a szeszesimal kimérését meg kell akadályozni.

Azokat, akikre rábizonyult, hogy rendzavarásra izgatnak, el kell fogni s az illetékes hatóságnak át kell adni.

A munkaadók és munkások között felmerült bérharcba beavatkozni, a munkaadók és munkások között megegyezést közvetíteni csendőregyéneknek nem szabad.

59. §. Külföldiek ellenőrzése.

376. Az őrskörletben tartózkodó külföldiek ellenőrzése, valamint annak figyelemmel kísérése, hogy a külföldiek, illetőleg szállás- vagy munkaadóik a külföldiek bejelentésére és nyilvántartására nézve fennálló rendelkezéseknek pontosan eleget tesznek-e, az őrsparancsnokság kötelessége. Ezeket az ellenőrzéseket rendes szolgálattal kapcsolatosan kell teljesíteni, de sürgős szükség esetében e célra külön járőrt is lehet vezényelni.

Az ellenőrzés alapjául rendszerint a községi (kőr-) jegyzőknek a külföldi bejelentését közlő értesítése szolgál. Ennek hiányában az ellenőrzést hivatalból is lehet teljesíteni.

377. A járőr a külföldit lakásán vagy szállásán felkeresi és útlevelének, esetleg a személyazonosságát igazoló egyéb okmányainak felmutatására felkéri, valamint itt tartózkodásának oka vagy célja és tartama felől is megkérdezi és meg-

győződést szerez arról, hogy jelentkezési kötelességének eleget tett-e. Ha szükséges, a járőr a külföldi után más alkalmas, esetleg bizalmas módon is puhatolni köteles. A személyes ellenőrzés alkalmával azonban a legmesszebbmenő udvariasságot kell tanusítani és feltétlenül kerülni kell minden olyan eljárást, amely fölösleges zaklatás látszatát kelthetné.

Ha a járőr a külföldi útlevelét rendben találta és semmi olyan körülmény sem merült fel, ami a külföldivel szemben hatósági eljárást tenne szükségessé, bevonulása után az ellenőrzés megtörténtét az őrsparancsnoknak szóval jelentse.

Ha azonban a járőr a külföldi ellenőrzése alkalmával kihágást állapított meg vagy bárminő gyanús körülményt észlelt, továbbá ha annak itt-tartózkodása az állam érdekeire, az állami és társadalmi rendre vagy más szempontból aggályos, erről az illetékes közigazgatási (m. kir. rendőrségi) hatóságnak haladéktalanul jelentést kell tenni.

Minden külfödiről, mihelyt megérkezése az őrs tudomására jut, tehát esetleg személyes ellenőrzés előtt is, a m. kir. rendőrség budapesti főkapitányságához beosztott csendőr összekötő tiszthez tudakozó lapot kell beküldeni. (Nyut. 185.)

378. Az őrsparancsnok köteles a községi (kör-) jegyzőket felkérni arra, hogy fokozottabb ellenőrzést igénylő külföldi egyén megérkezéséről az őrsöt rövid úton azonnal értesítsék. Ilyen esetben a szükséges intézkedéseket ennek az értesítésnek alapján teszi meg.

Azt a külföldit, aki az őrskörletben vagy az ország területén három hónapnál régebben tartózkodik, tartózkodási engedélyének felmutatására kell felkérni, hacsak annak kiállításáról a közigazgatási (m. kir. rendőrségi) hatóság: (községi előljáróság, községi- vagy körjegyző) az őrsöt megelőzően nem értesítette.

Ha a községi (kör) jegyző vagy m. kir. rendőrségi hatóság az őrsöt a külföldi eltávozásának bejelentéséről értesíti, akkor lehetően feltűnés nélkül puhatolás tárgyává kell tenni, hogy a külföldi valóban eltávozott, illetőleg az ország területét elhagyta-e. A hatóságnak azonban csak akkor kell jelentést tenni, ha gyanú merülne fel arra, hogy a külföldi a távozás bejelentése dacára is az ország területén tartózkodik.

Az őrsök, illetőleg azok járőrei kipuhatolni kötelesek azt

is, hogy az őrskörletben nincsen-e olyan külföldi, aki az ország területén jogosulatlanul vagy a megállapított határidőn túl tartózkodik.

Ha az őrskörletből más őrs körletébe vagy a m. kir. rendőrség hatósági területére távozott külföldinek fokozottabb szemmeltartása szükséges, erre az új tartózkodási hely illetékes m. kir. rendőrségi hatóságának vagy csendőrségének figyelmét fel kell hívni.

A külföldiek elővezetésére vagy elfogására nézve a jelen utasítás 44. és 45. §-ában foglaltak mértékadók.

60. §. Vadászat és halászat ellenőrzése.

379. Vadászó egyéneket a csendőr vadászjegyük előmutatására felszólítani köteles. Hivatalos hajtóvadászatra meghívottak a vadászatban résztvehetnek a nélkül, hogy vadászjeggyel kellene ellátva lenniök, ezek tehát nem kötelesek vadászjeggyel igazolni magukat. Kör- és hajtóvadászatoknál a kör vagy hajtás befejezése után kell az ellenőrzést gyakorolni.

Az ellenőrzésnél figyelmet kell fordítani arra, hogy a vadász a vadászjegyen feltüntetett névvel és fényképpel azonos legyen.

Azt, aki vadászjegyét felmutatni nem tudja vagy nem akarja, továbbá, aki bármilyen vadászati vagy jövedéki kihágást követett el, a vadászat abbanhagyására kell felszólítani. Ha az ilyen egyén ismeretlen és kilétét igazolni nem tudja, vagy nem akarja, személyazonosságának megállapítása végett a legközelebbi olyan lakott helyre kell elővezetni, ahol őt igazolhatják.

Azt, aki engedély nélkül másnak területén vadászik, orvvadásznak kell tekinteni. Az orvvadászoktól, továbbá a vadászjeggyel nem rendelkezőktől és azoktól, akik tiltott időben vagy tiltott vadra vadásznak, a vadászfegyvert — ez utóbbiaknál tekintet nélkül arra, hogy vadászjeggyel bírnak-e vagy sem — őrizetbe kell venni és a közigazgatási hatóságnak, az esetleg elejtett vadat pedig a községi előljáróságnak kell átadni.

380. A vadászjegyek és fegyverigazolványok illetékei miatt elkövetett egyéb kihágások eseteiben a lőfegyvert csak

akkor kell őrizetbe venni, ha közbiztonsági szempontból szükségesnek mutatkozik, vagy ha az illető fegyvertartási engedéllyel nem rendelkezik, vagy ha egyéb büntetendő cselekmény forog fenn.

Az orvvadászokat mindenkor nagy óvatossággal kell megközelíteni, ezért a járőr tagjai, ha a terepviszonyok, illetőleg a terepfödözet ezt lehetővé teszik, lehetően fedezve és egymástól nagyobb térközben közeledjenek feléjük.

Erdők vagy vadászterületek átportyázásához az erdőszemélyzet, illetőleg a vadőrök közreműködését igénybe lehet venni.

381. Halászó egyének ellenőrzése hasonló módon történik. Vonóhálóval történő halászatnál a háló kivonását be kell várni. Orvhalászoktól a halászati eszközöket, valamint mindenkitől az olyan halászati eszközöket, amelyek a törvény által előírt követelményeknek meg nem felelnek, őrizetbe kell venni.

61. §. Vasút- és hajóállomáson, valamint fürdőhelyen teljesített szolgálat.

382. A vasútállomáson szolgálatot teljesítő csendőr az állomás egész területén állandóan portyázni, a vasúti munkásokat, alkalmazottakat, raktárakat, a berakásra váró vagy kirakott árukat megfigyelni köteles.

A vonat érkezése előtt és után az egyes utasokat és az állomáson egyébként megforduló közönséget szemügyre kell venni. E célból a járőr az éttermekben és várótermekben is nézzen körül, de ezekben a helyiségekben indok nélkül hosszabban tartózkodnia vagy leülnie nem szabad. Egyébként a vonat megérkezésétől elindulásáig annak hosszában kell portyázni, hogy a ki- és beszálló közönséget, a postai és vasúti szállítmányok ki- és berakását figyelemmel kísérhesse. Ha azonban az állomáson nagyobb embertömeg van, vagy ha a körülményekhez képest célszerűnek mutatkozik, foglaljon a csendőr alkalmas helyen figyelő állást és ezt a helyét többször változtassa, hogy mindent könnyen megfigyelhessen.

A csendőr anélkül, hogy a vasúti személyzet hivatalos teendőibe vagy hatáskörébe beleavatkoznék, köteles arra ügyelni, hogy a forgalmi szabályokat mindenki megtartsa és

senki olyan cselekményt el ne kövessen, amely a vonat vagy az utasok biztonságát, illetőleg a forgalom zavartalanságát veszélyeztethetné.

A szolgálatban álló vasúti személyzetet szolgálatában és az üzleti szabályok megtartása körül támogatni kell és személyüket minden támadás vagy erőszakoskodás ellen meg kell védeni.

Szükség esetében meg van engedve, hogy a csendőr a vonaton levő utasok szemügyre vétele céljából a különböző kocsiosztályokat bejárja, emiatt azonban a vonat elindulását késleltetni nem szabad. Vasúti lopások meggátolására különös gondot kell fordítani.

383. Vasútügyeleti szolgálatot rendszerint csak esetről-esetre lehet vezényelni. Őrsállomáson kívül tartandó vasútügyeleti szolgálatot rendszerint a rendes szolgálattal kapcsolatosan kell előírni. Állandó vasútügyeleti szolgálathoz a belügyminiszter engedélye szükséges.

384. A hajóügyeleti szolgálatra és hajóellenőrzésekre szintén a fenti szabályok mértékadóak.

385. Fürdőőrsök és különítmények részére az utasítást a „Függelék“ tartalmazza.